

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

*Навчально-методичні рекомендації
до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми навчання
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 081 Право)*

Дніпро – 2023

УДК 346.9
Г 72

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
(протокол № 10 від 20.06.2023 р.)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Тетяна АЛФЬОРОВА, перший проректор Дніпровського гуманітарного університету, кандидат юридичних наук, доцент;

Лариса СВИСТУН, доцент кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів, кандидат юридичних наук, доцент.

УКЛАДАЧ:

Марина ПОЛІЩУК, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Ксенія КОСЯЧЕНКО, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Лілія ТИМЧЕНКО, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук.

Г 72 Поліщук М. Г., Косяченко К. Е., Тимченко Л. М. Господарське право та процес: навч.-метод. реком. до семінар. та практ. занять. Дніпро: ДДУВС, 2023. 130 с.

Навчально-методичні рекомендації до семінарських та практичних занять з тем, передбачених навчальним планом з дисципліни «Господарське право та процес».

Для здобувачів вищої освіти та викладачів юридичних закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ТЕМА 1. Господарське право та законодавство.....	9
ТЕМА 2. Юридичні засади обмеження монополізму й захисту від недобросовісної конкуренції.....	16
ТЕМА 3. Майнова основа господарювання.....	23
ТЕМА 4. Правовий статус окремих видів суб'єктів господарської діяльності.....	31
ТЕМА 5. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.....	42
ТЕМА 6. Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права. Господарські суди в судовій системі України. Юрисдикція.....	56
ТЕМА 7. Склад суду. Учасники господарського судового процесу.....	59
ТЕМА 8. Докази та доказування в господарському процесі. Процесуальні строки. судові витрати.....	65
ТЕМА 9. Наказне провадження. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.....	72
ТЕМА 10. Позовне провадження.....	84
ТЕМА 11. Перегляд судових рішень.....	93
ТЕМА 12. Виконання судових рішень у господарських справах. Оскарження рішення третейського суду. Відновлення господарським судом втраченого судового провадження. Провадження у справах за участю іноземних осіб.....	104
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	111
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	117
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.....	118
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	120

ВСТУП

Перехід економіки України до розвинених ринкових відносин багато в чому залежить від правового забезпечення ринкових реформ, від створення належних умов функціонування суб'єктів господарської діяльності, від суворого додержання останніми вимог чинного законодавства. Формування нової галузі права України – господарського права проходило у період становлення незалежності нашої держави, мало багато перешкод, але остаточно відбулося з прийняттям у 2003 році Господарського кодексу України. На сьогоднішній час господарське право – є комплексною галуззю права України з величезною кількістю джерел (деякі з них діють ще з радянських часів), але і з постійною зміною законодавства, що пов'язано з появою нових видів і форм господарської діяльності. Вивчення цієї галузі права у зв'язку з вищезазначеним є дуже складним, але і дуже цікавим. Завдяки вивченню дисципліни «Господарське право та процес» здобувачі вищої освіти опанують вміння відтворювати основні поняття та конструкції господарського права; застосовувати загальні та спеціальні алгоритми аналізу інститутів господарського права, самостійно працювати з нормативно-правовими актами; аналізувати положення та інститути господарського права; визначати зміст господарських відносин; давати вірну юридичну кваліфікацію означеним фактичним відносинам; тлумачити чинне законодавство, а так само і локальні нормативні акти; застосовувати чинне законодавство; виступати експертом та консультантом у навчанні інших; розробляти проекти процедурних, процесуальних документів та інших юридичних документів; вичерпно, логічно та творчо викладати інформацію в усній і письмовій формі; ґрунтовно висловлюватися та дискувати, пов'язуючи при цьому теоретичний матеріал з господарського права із конкретними практичними питаннями регулювання господарських відносин.

Вивчення навчальної дисципліни «Господарське право та процес» сформує розуміння здобувачами вищої освіти Господарського процесуального права як самостійної галузі права, сприятиме розумінню відносин, що складаються при здійсненні правосуддя в господарських спорах, засвоєнню правил тлумачення господарсько-процесуальних норм, розширенню кругозору здобувачів, здобуття навиків мислити масштабно в інтересах держави, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів в галузі господарського судочинства.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Господарське право та процес» є оволодіння комплексною системою знань та формування стійких і практичних навичок щодо використання та застосування норм права, які регулюють відносини у сфері господарювання, задля впровадження відповідного належного суспільного господарського порядку в цій галузі, а також формування у майбутніх юристів системних знань, умінь та практичних навичок, необхідних для захисту в судовому порядку прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.

Складовими мети є:

– **навчальна** – сприяння становленню сучасного висококваліфікованого фахівця-юриста у галузі господарського права та процесу;

– **розвиваюча** – формування та розвиток правових знань здобувачів вищої освіти у галузі господарського права, навичок самостійного аналізу проблем у галузі господарського права та процесу, уміння використовувати отримані знання та застосовувати відповідні навички при оцінці конкретної ситуації та вирішенні завдань у цій галузі;

– **виховна** – формування ціннісних орієнтирів здобувачів вищої освіти відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості; виховання активної громадянської позиції; сприяння усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формування у майбутніх юристів правову свідомість та правову культуру, професійні та особисті якості; сприяти затвердженню принципу верховенства права у господарських відносинах.

Таким чином, здобувачі вищої освіти повинні засвоїти:

Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи, знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права, здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції, здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності, здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації, здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування, здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Результати вивчення навчальної дисципліни «Господарське право та процес»

знати:

1) **на понятійному рівні:** основні поняття та категорії господарського права та господарсько-процесуального права;

2) **на фундаментальному рівні:** основні наукові концепції, теорії тощо, які стосуються розуміння та змісту тих чи інших інститутів господарського права та господарсько-процесуального права;

3) **на практично-творчому рівні:** основні методики тлумачення та застосування норм господарського права та господарсько-процесуального права, а так само основи методології науково-дослідницької діяльності у сфері господарського права та процесу.

вміти:

1) **на репродуктивному рівні:** відтворювати отримані знання з дисципліни;
2) **на алгоритмічному рівні:** застосовувати загальні моделі та послідовності до вивчення тих чи інших інститутів господарського та господарсько-процесуального права;

3) **на евристичному рівні:** на основі методологічно обґрунтованих наукових пошуків продукувати нові знання про предмет дисципліни, що вивчається;

4) **на творчому рівні:** висловлювати свою науково обґрунтовану позицію з приводу тих чи інших актуальних питань господарського та господарсько-процесуального права.

Місце курсу у структурно-логічній схемі з переліком предметів, які передують вивченню та забезпечуються даним предметом: у структурно-логічній схемі викладання правових дисциплін навчальна дисципліна «Господарське право та процес» має розташовуватися після навчальної дисципліни «Теорія держави і права», «Трудове право», «Цивільне право».

Навчально-методичні рекомендації до семінарських та практичних занять з навчальної дисципліни «Господарське право та процес» розраховані на здобувачів вищої освіти денної форми навчання Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (32 годин лекцій; 8 години семінарських занять; 22 годин практичних занять; 88 годин індивідуальної та самостійної роботи).

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Освітній ступінь: Бакалавр

Спеціальність: 081 Право

на 2022/2023 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА

Обсяг: 5,0 кредитів ЄКТС (150 годин).

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс: 3

Групи: ЮД-041-045, ЮД-131МСН

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
I семестр							
1	Господарське право та законодавство	12					6
2	Юридичні засади обмеження монополізму й захисту від недобросовісної конкуренції	12					6
3	Майнова основа господарювання	12					6
4	Правовий статус окремих видів суб'єктів господарської діяльності	14					6
5	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності	10					4
	Разом за семестр	60	32	16	4	12	28
	Форма підсумкового контролю		Залік				
II семестр							
6	Поняття, принципи та джерела господарського процесуального права. Господарські суди в судовій системі України. Юрисдикція	11	4	2	2		7
7	Склад суду. Учасники господарського судового процесу	13	6	2	2		7
8	Докази та доказування в господарському процесі. Процесуальні строки. Судові витрати	13	6	2		2	7
9	Наказне провадження. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження	13	6	2		2	7

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
10	Позовне провадження	13	6	4		2	7
11	Перегляд судових рішень	13	6	2		2	7
12	Виконання судових рішень у господарських справах. Оскарження рішення третейського суду. Відновлення господарським судом втраченого судового провадження. Провадження у справах за участю іноземних осіб	14	6	2		2	8
	Разом за семестр	90	30	16	4	10	60
	Разом за навчальний рік	150	62	32	8	22	88
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>Екзамен</i>					

ТЕМА 1. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ЗАКОНОДАВСТВО

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Поняття та предмет господарського права.
2. Поняття, система та особливості господарського законодавства.
3. Учасники господарських відносин.
4. Утворення суб'єктів господарювання.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
господарське право, господарські правовідносини, господарська діяльність, підприємництво, ліцензування, державна регуляторна політика.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Вивчаючи цю тему, необхідно звернути увагу що господарське право є комплексною галуззю, почало формуватися з моменту проголошення незалежності України у зв'язку з тим, що Україна обрала ринкову форму економіки із зменшенням втручанням держави в діяльність суб'єктів господарювання. Необхідно відмітити, що на початку формування галуззі деякі вчені вважали господарське право підгалуззю цивільного, але зі збільшенням і урізноманітненням відносин, які регулюються цією галуззю, більшість вчених-правників визнали господарське право самостійною галуззю. Предметом господарського право є господарські відносини, які виникають з приводу організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання та між ними і іншими учасниками господарських відносин. Зверніть увагу, що господарські відносини поділяються на організаційно-господарські (виникають з приводу організації господарської діяльності), господарсько-виробничі (виникають під час безпосереднього здійснення господарської діяльності), внутрішньогосподарські (виникають між суб'єктом господарювання і його структурними підрозділами). Учасниками господарських відносин є в першу чергу суб'єкти господарювання, до яких належать юридичні особи різних організаційно-правових форма, а також фізичні особи-підприємці. Також учасниками господарських відносин можуть бути такі складні утворення як об'єднання підприємств, а також органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Органи влади як учасники господарських відносин з однієї сторони можуть приймати безпосередню участь у цих відносинах, наприклад під час здійснення державних закупівель, але з іншої – здійснюють регулювання цих відносин. Господарські відносини виникають з приводу здійснення господарської діяльності. Господарська діяльність – це діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг

вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Характерними ознаками такої діяльності є особлива сфера здійснення – суспільне виробництво та вартісний характер результатів такої діяльності. Господарська діяльність поділяється на господарську комерційну діяльність (підприємництво) та господарську некомерційну діяльність. Такий поділ проведено на підстави мети здійснення господарської діяльності: або метою є досягнення прибутку (підприємництво) або метою є досягнення соціального ефекту. Подвійність природи господарських правовідносин (поєднання в них організаційних та майнових елементів) породжує численні методи правового регулювання, що є особливістю господарського права як галузі права, серед яких виділяють не лише диспозитивні, але і імперативні методи. У зв'язку з різноманітністю видів господарської діяльності, суб'єктів господарювання, особливістю господарського законодавства є комплексний зміст основних нормативних актів – більшість нормативних актів господарського законодавства включає норми двох і більше галузей прав, множинність актів, поєднання з комерційним правом інших країн та міжнародними договорами з господарських питань, наявність у господарському законодавстві значної кількості нормативних актів обмеженої сфери дії – відомчих, локальних. Але господарське права має і кодифікований акт – Господарський кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 року. Розглядаючи питання утворення суб'єктів господарювання, варто звернути увагу на те, що різні способи утворення передбачені для юридичних осіб (заснування нової юридичної особи, реорганізація існуючої юридичної особи, примусовий поділ юридичної особи за рішенням антимонопольних органів). Державна реєстрація суб'єктів господарювання здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 року. Вказаний нормативно правовий акт визначає не лише порядок реєстрації нового суб'єкта господарювання, але і порядок внесення змін до реєстраційних даних та порядок реєстрації припинення юридичної особи та припинення підприємницької діяльності фізичною особою. Наявності запису в державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців досить часто недостатньо для того, щоб розпочати господарську діяльність. Суб'єкту господарювання необхідно отримати дозвільні документи відповідно до Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 6 вересня 2005 року, а деяких випадках необхідно отримати ліцензію (Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»).

Тематика рефератів:

1. Історія формування господарського права як окремої галузі права України.
2. Характеристика господарського законодавства.
3. Міжнародно-правові договори як вид джерел господарського права.

4. Державні органи та органи місцевого самоврядування як учасники господарських правовідносин.
5. Порядок державної реєстрації фізичної особи-підприємця.
6. Способи створення юридичних осіб.
7. Порядок державної реєстрації юридичної особи.
8. Ліцензування господарської діяльності.
9. Дозвільна система у сфері господарювання.
10. Порядок здійснення державних перевірок суб'єктів господарювання.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Ліцензування господарської діяльності.
2. Порядок здійснення перевірок суб'єктів господарювання.
3. Захист інтересів суб'єктів господарювання.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- поняття господарського права;
- предмет, метод, принципи, систему господарського права;
- поняття, види та особливості господарських правовідносин;
- поняття та ознаки підприємництва як виду господарської діяльності.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- розкрити ознаки підприємництва: ризик, систематичність, самостійність, ініціативність, суспільна відповідальність, самостійна юридична відповідальність;
- розкрити порядок створення суб'єктів господарювання та їх державна реєстрація;
- відмежовувати правові підстави ліцензування у господарській діяльності;
- розкрити особливості державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності та засоби підтримки суб'єктів господарювання.

Практичні завдання:

Завдання 1. Складіть порівняльну таблицю цивільного та господарського права:

Галузі право	Цивільне право	Господарське право
Предмет галузі		
Метод правового регулювання		
Учасники відносин		

Завдання 2. Розробити схему джерел господарського права в залежності від юридичної сили.

Завдання 3. Складіть таблицю з характеристиками суб'єктів господарських правовідносин.

Вид суб'єкта	Характеристика

Завдання 4. Складіть схему юридичних фактів на підставі яких можуть виникати господарські правовідносини.

Завдання 5. Заповнити таблицю

Вид господарських правовідносин	Характеристика

Завдання 6. Складіть схему створення та державної реєстрації юридичної особи.

Завдання 7. Розробити таблицю «Захист інтересів суб'єктів господарювання»

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми господарського права.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
 - а) Характеристика господарського права.
 - б) Особливості господарського законодавства.
 - в) Суб'єкти господарських правовідносин.
 - г) Порядок утворення суб'єктів господарювання.
 - д) Дозвільна система у сфері господарювання.
2. Скласти 10 задач за даною темою.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Європейська Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. (Женева).
3. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. (Відень).
4. Уніфіковані правила стосовно договірних гарантій від 01.01.1978 р. (МТП).
5. Конвенція про представництво в міжнародній купівлі-продажу товарів від 17.02.1983 р. (УНІДРУА) (Женева).
6. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів від 01.01.1994 р.
7. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава, 28.05.1988 р.)
8. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг: УНІДРУА; Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. (Оттава, 1988 р.).
9. Конвенція про договір міжнародного транспортного перевезення вантажів (КДПГ) (Женева, 19.05.1956 р.).

10. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) (Берн, 09.05.1980 р.).

11. Уніфіковані правила щодо договору міжнародних залізничних перевезень (МГК); Доповнення до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) (Берн, 09.05.1980 р.).

12. Віденська конвенція про право міжнародних договорів (Відень, 23.05.1959 р.).

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : zakon.rada.gov.ua/go/436-15.

14. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : zakon.rada.gov.ua/go/1798-12.

15. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

16. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: zakon.rada.gov.ua/go/435-15.

17. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

18. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції: Закон України від 19.05.2011 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17>.

19. Про державний матеріальний резерв: Закон України від 24.01.1997 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/97-вр>.

20. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/5007-17.

21. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

22. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-вр>.

23. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/755-15.

24. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03. 2015 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/222-19.

25. Про ринок електричної енергії: Закон України від 13.04.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19>.

26. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.

27. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.

28. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

29. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.

30. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/2121-14.

31. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

32. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-вр>.

33. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 03.08.2012 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/1955-15.

34. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.

35. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674-VI. URL : <http://www.rada.gov.ua/>

36. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545.

37. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.

38. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

39. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. Ст. 232.

40. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 25. Ст. 198.

41. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 116. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>.

42. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-п>.

43. Про затвердження правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: наказ Міністерство економіки України від 19.04.2007 р. № 104. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>.

Навчальна література:

1. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.

2. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: заг. частина: навч. посібник. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.

3. Світличний О. П. Господарський процес: підручник (2-ге вид., перероб. і доп.). К. : НУБіП України, 2018. 342 с.

4. Іванюта Н. В., Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України: підручник. К. : Дакор, 2020. 276 с.

5. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.
6. Тетарчук І., Дяків Т. Господарське процесуальне право України: навч. посібник для підготовки до іспитів. К. : ЦНЛ, 2019. 208 с.
7. Чайковська В. В. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 368 с.
8. Щербина В. С. Актуальні проблеми господарського права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.
9. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-ге вид., змін. та доп.). К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2014. 766 с.
10. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.
11. Пригуза П. Д. Умисне банкрутство: теорія і практика субсидіарної відповідальності: наук.-практ. посібник. К. : ТОВ Борисфен-про, 2020. 180 с.
12. Галуцько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.
13. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практ. посібник (2-е вид., доп.). К. : КНТ, 2017. 732 с.
14. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474.
15. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.
16. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практ. посібник (2-е вид., доп.). К. : КНТ, 2017. 732 с.
17. Спасибо-Фатеева І. В. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. К. : ЕКУС, 2021. 512 с.

ТЕМА 2. ЮРИДИЧНІ ЗАСАДИ ОБМЕЖЕННЯ МОНОПОЛІЗМУ Й ЗАХИСТУ ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Загальна характеристика законодавства про захист економічної конкуренції.
2. Правове становище Антимонопольного комітету України.
3. Завдання, склад та повноваження Антимонопольного комітету України.
4. Конкуренція у сфері господарювання.
5. Обмеження монополізму в економіці. Природні монополії.
6. Неправомірні угоди між суб'єктами господарювання.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: економічна конкуренція, Антимонопольний комітет України, монополія, природні монополії, неправомірні угоди між суб'єктами господарювання, дискримінація суб'єктів господарювання, недобросовісна конкуренція, неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання, створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції, досягнення неправомірних переваг у конкуренції, неправомірне збирання, розголошення та використання відомостей, що є комерційною таємницею, відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття:

Готуючись до семінарського чи практичного заняття з цієї теми здобувачі вищої освіти повинні звернути увагу на важливість економічної конкуренції для розвитку економічних відносин і захисту інтересів споживачів! Законодавство про захист економічної конкуренції складається з невеликої кількості нормативних актів: Господарський кодекс, Закон України «Про захист економічної конкуренції», Закон України «Про Антимонопольний комітет України», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Згідно із Законом України «Про захист економічної конкуренції» **економічна конкуренція** – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Зазначений нормативно-правовий акт визначає також групи порушень законодавства в сфері захисту економічної конкуренції. До порушень належать антиконкурентні узгоджені дії, зловживання монополюючим домінуючим становищем, антиконкурентні дії органів влади, обмежувальна та дискримінаційна діяльність суб'єктів

господарювання та їх об'єднань. Здобувачі вищої освіти повинні чітко знати які дії суб'єтів господарювання можуть бути визнані як антиконкурентні узгоджені дії. Їх перелік закріплений законом. В той же час узгоджені дії суб'єктів господарювання можуть бути дозволені антимонопольними органами, якщо такі дії сприяють вдосконаленню виробництва, технічному розвитку, раціоналізації та стандартизації виробництва, розвитку експорту, імпорту, розвитку малого підприємництва. Щодо такого порушення як зловживання монополюним становищем, то варто звернути увагу, що не є порушенням саме монополюне становище суб'єкта господарювання. Також визнання суб'єкта господарювання монополістом буде залежити від багатьох факторів: кількості інших суб'єктів господарювання на цьому ринку, частки суб'єкта господарювання на ринку певного товару! Крім того, існують підприємства – природні монополісти, природна монополія – це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги). Діяльність природних монополістів регулюється Законом України «Про природні монополії». Звертаємо увагу, що порушенням є не саме монополюне становище, а вчинення дій, які вважаються зловживанням монополюним становищем та зазначені в Законі України «Про захист економічної конкуренції»!

В Законі України «Про захист економічної конкуренції» подається визначення антиконкурентних дій органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, ними є прийняття будь-яких актів (рішень, наказів, розпоряджень, постанов тощо), надання письмових чи усних вказівок, укладення угод або будь-які інші дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення, обмеження чи спотворення конкуренції. В Законі подається перелік таких дій! До обмежувальної та дискримінаційної діяльності суб'єктів господарювання та їх обмежень належить неправомірне використання суб'єктом господарювання ринкового становища, дискримінація конкурентів суб'єктами господарювання, обмежувальна діяльність об'єднань.

Значної шкоди господарській діяльності і вільній конкуренції завдають такі дії як недобросовісною конкуренцією. Перелік цих дій зазначений у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Серед вказаного переліку зверніть особливу увагу на неправомірне збирання,

розголошення та використання комерційної таємниці. Кожна з цих дій вже є порушенням. Також для правильної кваліфікації дій суб'єктів господарювання необхідно чітко розуміти визначення комерційної таємниці, а також знати, які відомості не можуть бути визнані як комерційна таємниця.

Зверніть увагу на відповідальність встановлену, за порушення економічної конкуренції, основним видом якої є штрафні санкції, але за зловживання монопольним становищем встановлений такий вид як примусовий поділ.

Тематика рефератів:

1. Правове становище Антимонопольного комітету України.
2. Права та обов'язки державного уповноваженого АМК.
3. Природні монополії.
4. Антиконтурентні узгоджені дії.
5. Зловживання монопольним становищем.
6. Обмежувальна та дискримінаційна діяльність суб'єктів господарювання.
7. Порівняльна реклама.
8. Неправомірне використання чужих позначень, рекламних матеріалів, упаковки.
9. Дискредитація господарюючого суб'єкта (підприємця)
10. Відповідальність за порушення антимонопольного законодавства.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Державна регуляторна і інноваційна політика у сфері господарської діяльності.
2. Стандартизація і сертифікація у господарській діяльності.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

– порядок застосування відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції та відповідальності за недобросовісну конкуренцію.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

– визначати правове становище Антимонопольного комітету України, завдання, склад та повноваження Антимонопольного комітету України.

– правильно застосовувати законодавство про захист економічної конкуренції;

– відмежовувати відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції та відповідальність за недобросовісну конкуренцію.

Практичні завдання:

Задача № 1.

Приватне підприємство «АНТ» (виробник іграшок для дітей) звернулося до Антимонопольного комітету України з повідомлення, що приватний підприємець Антонов І. С. порушує антимонопольне законодавство, оскільки реалізує продукцію власного виробництва (дитячі іграшки) за цінами нижчими ніж ті, що склалися в цьому регіоні.

Чи є насправді порушення антимонопольного законодавства?

Задача № 2

Приватний підприємець Сидоренко для підвищення попиту на продукцію власного виробництва вирішив скопіювати зовнішній вигляд популярного виробу конкурента.

Чи правомірні дії Сидоренко?

У якому випадку копіювання іншого виробу може бути правомірним?

Як може захистити свої права виробник, який постраждав від копіювання продукції?

Задача № 3

ПАТ «Даріо» для підвищення попиту на власну продукцію створило рекламну компанію, в якій їх продукція порівнювалась з продукцією їх конкурента ТОВ «Прізма», при цьому у рекламному ролику вказувалось, що продукція ТОВ «Прізма» є неякісною і небезпечною для використання.

Чи правомірні дії ПАТ «Даріо»?

Якщо ні, то яка існує відповідальність за порушення умов конкуренції?

Задача № 4

ТОВ «АЙС», ПАТ «Капітал» та ПАТ «Анкор» уклали між собою договір про розподіл ринків реалізації продукції цих підприємств.

Чи вважаються такі дії порушенням антимонопольного законодавства?

Якщо так, то вкажіть яку відповідальність ці підприємства будуть нести?

Чи можливе звільнення від відповідальності за це правопорушення?

Задача № 5

Антимонопольний комітет України застосував штраф до ВАТ «Золоті фонди» за здійснення узгоджених дій до отримання дозволу органів Антимонопольного комітету України або Кабінету Міністрів України у розмірі восьми відсотків доходу (виручки) ВАТ «Золоті фонди» від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Дайте визначення узгоджених дій?

Чи правомірне накладення штрафу Антимонопольним комітетом України за здійснення узгоджених дій ?

Завдання для самостійної роботи до Теми 2:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми господарського права.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Державна підтримка інноваційної діяльності в Україні.
 - а) Договір на створення і передачу науково-технічної продукції
 - б) Характеристика договору комерційної концесії
 - в) Державні гарантії інноваційної діяльності.
 - г) Історичний розвиток франчайзингу.
 - д) Проблемні питання застосування договору комерційної концесії в Україні.
3. Скласти 10 задач за даною темою.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
4. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
6. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
7. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>.
8. Про відповідальність підприємств, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування: Закон України від 14.10.1994 р. № 208/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
9. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
11. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
12. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
13. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
14. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.
3. Гетьманець О. П. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Харків : ХНУВС, 2014. 368 с.
4. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
5. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Ч. 1 (2-ге вид., зі змін. і випр.). Харків : ХНУВС, 2016. 324 с.
6. Долинська М. С., Смолин Г. В., Туркот О. А. та ін. Господарське право. Особлива частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 536 с.
7. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: заг. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
8. Задихайло Д. В., Пашков В. М. та ін. Господарське право: підручник. Харків : Одіссей, 2010. 424 с.
9. Подцерковний О. О., Квасницька А. В. та ін. Господарське право: підручник (2-ге вид., доп. і перероб.). Харків : Одіссей, 2012. 640 с.
10. Щербина В. С. Господарське право: підруч. К. : Юрінком Інтер, 2013.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Бойко М. Д. Правове регулювання підприємництва в Україні: навч.-практ. посібник. К. : Атака, 2007. 712 с.
2. Булгакова І. В. Господарське законодавство України: посібник. К. : Прецедент, 2006. 141 с.
3. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-ге вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2008. 766 с.
4. Обушенко О. М., Чижмарь К. І., Журавльов Д. В. та ін. Господарське право (загальна частина): навч. посібник. 2014. 352 с.
5. Тупчієнко Д. Л., Мостовенко С. В., Деледивка С. Г. та ін. Господарський кодекс України: наук.-практ. коментар. К. : ЦУЛ, 2013. 672 с.
6. Александров Д.К., Бартошук А.В., Войцехівська Т.А. та ін. Правові аспекти злиття та поглинання в Україні: практ. посібник. К. : Юридична практика, 2006. 120 с.
7. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посібник (2-ге вид., перероб. і доп.). Харків : Право, 2019. 136 с.
8. Швидка Т. І. Кваліфікація монопольного становища на ринках та підстави притягнення до відповідальності за зловживання ним. Теорія і практика правознавства. 2018. № 2. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2018_2_11.

Інші джерела:

1. Бакалінська О. Захист від недобросовісної конкуренції: перспективи правового регулювання. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 1. С. 82-91. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/uazt_2016_1_10.

2. Безух О. В. Захист від недобросовісної конкуренції як інститут конкурентного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 7. С. 32-36.
3. Берлач Г. В. Наукові підходи щодо визначення поняття «природна монополія». *Приватне та публічне право*. 2018. № 4. С. 18-22. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2018_4_6.
4. Варшавська Н. Г. Конкуренція та конкурентоспроможність: економічна сутність та методи оцінки. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 13(1). С. 7-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_13%281%29_4.
5. Винар Л. Організаційно-правові форми юридичних осіб, заснованих державою. *Підприємництво, господарство, право*. 2005. № 8. С. 6-10.
6. Герасименко А. Монополія та економічна влада: історико-економічний аналіз. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2012. № 3. С. 23-35. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2012_3_3.
7. Гіжевський В. К. Недобросовісна конкуренція та захист прав інтелектуальної власності, шляхи вирішення проблем. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2017. № 29. С. 133-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2017_29_22.
8. Глазун О. А. Правові засади захисту від проявів недобросовісної конкуренції в Україні. *Правові горизонти*. 2017. № 4. С. 30-36. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ln_2017_4_6.
9. Горбатюк Я. В. Види та підстави юридичної відповідальності за зловживання монополією (домінуючим) становищем на товарному ринку. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2017. № 3. С. 114-119. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2017_3_20.
10. Євтушенко Є. В. Захист від недобросовісної конкуренції: нормативно-правовий та інформаційний аспекти. *Інформація і право*. 2018. № 4. С. 98-103. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2018_4_11.
11. Клименко І. С. Природні монополії та державне регулювання природних монополій. *Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія*. 2012. № 9. С. 85-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2012_9_21.
12. Коваль В. Я. Недобросовісна конкуренція: поняття та ознаки. *Вісник господарського судочинства*. 2002. № 3. С. 178-185.
13. Ліщук В. Регулювання природних монополій: теорія, механізм реалізації та сучасні тенденції. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 1. С. 8-16. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_1_3.
14. Мельник С. Б. Обмеження монополізму: порівняльно-правовий аналіз Господарського кодексу України і Закону України «Про захист економічної конкуренції». *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. № 22. С. 645-650. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2004_22_119.
15. Мельник С. Державне регулювання діяльності монополій. *Українське комерційне право*. 2005. № 6. С. 29-36
16. Носач І. В. Економічна конкуренція в умовах глобального інформаційного капіталізму. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 32-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_10_6.
17. Поєдинок В. В. Гарантії для інвесторів у разі примусових вилучень інвестицій. *Вісник господарського судочинства*. 2004. № 2. С. 236-244.

ТЕМА 3. МАЙНОВА ОСНОВА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Правовий режим майна суб'єктів господарювання.
2. Право господарського відання. Право оперативного управління.
3. Майно у сфері господарювання. Цінні папери як особливий вид майна суб'єктів господарювання.
4. Джерела формування майна суб'єктів господарювання.
5. Особливості правового режиму державного та комунального майна у сфері господарювання. Приватизація державних та комунальних підприємств

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

майнова основа господарювання, державне майно, комунальне майно, права інтелектуальної власності, цінні папери, право оперативного управління, право господарського відання, господарські зобов'язання, господарські договори, господарсько-правова відповідальність.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття:

Розглядаючи цю тему здобувачі вищої освіти мають звернути увагу на те. Що господарська діяльність може здійснюватися не лише на основі права власності на майно, але і на основі інших речових прав. Зміст права власності складається з таких правомочностей: право володіння, право користування, право розпорядження. До повноважень власника також належать такі права:

- засновницькі (щодо заснування інших суб'єктів господарювання та наділення їх відповідним майном),
- регулятивні (щодо визначення меж використання майна, яке передається власником іншим суб'єктам господарювання на похідних від права власності правових титулах),
- оперативно-управлінські (щодо управління створеним власником суб'єктом господарювання),
- контрольні (щодо контролю за використанням майном, яке на певному, зазвичай похідному від права власності, правовому титулі закріплюється за іншим суб'єктом господарювання)
- охоронні (щодо охорони прав власника від посягань інших осіб на його майно та захисту прав та законних інтересів власника у разі їх порушення іншими особами) повноваження.

Способи набуття та способи припинення права власності, передбачені Цивільним кодексом України, поширюються і на господарські правовідносини.

Також вивчаючи цю тему, здобувачам вищої освіти треба звернути увагу на такі речові права як право господарського відання та право оперативного управління. Знати випадки, коли майно закріплюється на підставі цих речових прав та розуміти відмінності між ними.

Залежно від економічної форми, якої набуває майно у процесі здійснення господарської діяльності, майнові цінності належать до основних фондів, оборотних засобів, коштів, товарів. Здобувачі вищої освіти мають знати визначення цих понять, а також знати джерела формування майна суб'єктів господарювання.

Розглядаючи питання способів захисту права власності, варто зазначити, що до таких способів належать: речово-правові та зобов'язально-правові.

Тематика рефератів:

1. Особливості правового режиму державного і комунального майна у сфері господарювання
2. Приватизація державних та комунальних підприємств
3. Договір концесії
4. Особливості правового режиму використання природних ресурсів у сфері господарювання
5. Спеціальне використання водних ресурсів
6. Спеціальне використання корисних копалин
7. Спеціальне використання лісів
8. Регулювання відносин щодо використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності.
9. Цінні папери у господарській діяльності та їх види.
10. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- визначити майнову основу господарювання;
- відмежовувати оперативне управління від господарського відання;
- визначати джерела формування майна суб'єктів господарювання
- визначати особливості правового режиму окремих видів майна;
- визначити поняття та підстави виникнення господарських зобов'язань;
- відрізнити види господарських зобов'язань;
- орієнтуватися у способах забезпечення виконання господарських зобов'язань;
- визначати загальні умови виконання, зміни та припинення господарських зобов'язань.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- способи і порядок укладення господарських договорів.

Практичне заняття № 1- 2 год.

План:

1. Поняття господарського зобов'язання.
2. Основні види господарських зобов'язань.
3. Підстави виникнення господарських зобов'язань.

4. Загальні умови виконання господарських зобов'язань.
5. Забезпечення виконання господарських зобов'язань.
6. Загальні умови припинення господарських зобов'язань.
7. Розірвання господарського зобов'язання.
8. Недійсність господарського зобов'язання. Наслідки визнання господарського зобов'язання недійсним.
9. Поняття та принципи господарсько-правової відповідальності суб'єктів господарювання.
10. Підстави господарсько-правової відповідальності.
11. Межі та строки реалізації господарсько-правової відповідальності.
12. Підстави і порядок звільнення від господарсько-правової відповідальності.

Практичні завдання:

Задача № 1.

Приватний підприємець Корнієнко вирішив укласти договір купівлі-продажу обладнання для виготовлення морозива. ТОВ «Квітень» (продавець обладнання) запропонував укласти договір застави квартири Корнієнко для забезпечення виконання вищевказаного договору.

Які існують способи забезпечення виконання господарських зобов'язань? Вкажіть особливості договору застави.

Задача № 2.

Між приватними підприємствами «Захід» та «Світоч» був укладений договір купівлі-продажу, відповідно до якого підприємство «Захід» продавав офісне обладнання підприємству «Світоч». У договорі у розділі «Відповідальність сторін» було вказане застереження, що продавець не несе відповідальності за якість обладнання, а всі претензії стосовно якості покупець має пред'являти до виробника обладнання.

Чи правомірне таке застереження?

Які види санкцій можна передбачити в договорі?

Задача № 3.

ТОВ «ТДК» уклало попередній договір з ПАТ «АКБ», відповідно до якого вони зобов'язувались на протязі 2 років укласти основний договір купівлі-продажу, але у попередньому договорі сторони не вказали умови основного договору.

Чи є правомірним такий попередній договір? Які особливості укладення попереднього договору?

Задача № 4.

Уповноважений представник іноземної фірми «Велес» пан Сугареску уклав угоду з інвестиційною компанією «Інвест-сервіс» про купівлю-продаж цінних паперів (акцій і облігацій), емітентом яких, є юридичні особи, зареєстровані на території України. Після здійснення розрахунків за придбані акції і облігації пан Сугареску уклав від імені фірми «Велес» з брокерською

конторою угоду про продаж акцій і облігацій, власником яких є фірма «Велес», на торгах фондової біржі.

В чому особливість правового режиму цінних паперів?

Хто має право в Україні здійснювати операції з торгівлі цінними паперами?

Чи є законними дії пана Сугареску?

Задача № 5.

Приватний підприємець Іваненко уклав договір оренди приміщення з Приватним підприємством «СВТ». Через 2 місяці підприємець звернувся до підприємства з проханням зменшити розмір орендної плати, але орендодавець відмовився задовольнити його прохання. Тоді орендар, не маючи достатньо коштів, самостійно почав сплачувати меншу орендну плату.

Чи правомірні дії приватного підприємця?

Як можна змінити або розірвати господарський договір?

Дайте визначення істотного порушення договору та істотної зміни обставин.

Задача № 6.

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Колос», м. Куп'янськ (надалі - позивач) звернулось до господарського суду Харківської області з позовом до відповідача – Петренко О. І. про відшкодування збитків у розмірі 1680195,00 грн. Свої вимоги позивач мотивує тим, що директором СТОВ «Колос» було укладено додаткові угоди до наступних договорів оренди землі: №3 від 12.11.2004 р., №4 від 12.11.2004 р., №50 від 12.11.2004 р., №66 від 12.11.2004 р. Позивач вважає, що вказані дії було вчинено Петренко О. І. з перевищенням повноважень наданих йому установчими документами позивача та зловживанням своїми службовими повноваженнями у зв'язку з чим позивачу було завдано збитки у розмірі 1680195,00 грн. Посилаючись на п. 11.3.4 Статуту позивач зазначив, що директор не міг самостійно приймати рішення щодо дострокового розірвання договорів оренди, оскільки йому заборонено без згоди загальних зборів укласти угоди на суму, яка перевищує 50 000,00 грн. Відповідач з заявленим позовом не згоден, та просить суд відмовити у повному обсязі у зв'язку з наступними обставинами, а саме: позивач не довів, що дії відповідача щодо дострокового припинення договорів оренди є правопорушенням та не обґрунтував його склад.

Чи можна в установчих документах встановлювати обмеження для посадових осіб товариств?

Чи несуть відповідальність посадові особи товариства за шкоду завдану товариству?

У якому розмірі?

Завдання для самостійної роботи до Теми 3:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми господарського права.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Скласти 10 задач за даною темою.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
4. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
6. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
7. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності 06.09.2005 р. № 2806-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.
9. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/222-19>.
10. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.
11. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.
12. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.
13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.
14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.
15. Про акціонерні товариства 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
16. Про банки і банківську діяльність 07.12.2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
17. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
18. Про управління об'єктами державної власності 21.09.2006 р. № 185-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.

19. Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності 13.07.2021 р. № 1630-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text>.
20. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
21. Про депозитарну систему України 06.07.2012 р. № 5178-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.
22. Про інститути спільного інвестування 05.07.2012 р. № 5080-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>.
23. Про кооперацію 10.07.2003 р. № 1087-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>.
24. Про сільськогосподарську кооперацію 21.07.2020 р. № 819-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>.
25. Про фермерське господарство 19.06.2003 р. № 973-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.
26. Про державну підтримку сільського господарства України 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
27. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні 15.07.2021 р. № 1667-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>.
28. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.
29. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
31. Про електронну комерцію 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
32. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
33. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю 19.06.2003 р. № 978-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text>.
34. Деякі питання дерегуляції господарської діяльності: Постанова КМУ від 27.03.2019 р. № 367 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-%D0%BF#Text>.
35. Про затвердження модельних статутів сільськогосподарського кооперативу: Постанова КМУ від 03.03.2021 р. № 175. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2021-%D0%BF#Text>.
36. Про затвердження Порядку формування та використання спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку 29.09.2011 р. № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1205-11#Text>.

37. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 12.06.2018 р. № 385. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-18#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.
3. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
4. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.
5. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загальна частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
6. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.
7. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.
8. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Щербина В. С. Актуальні проблеми господарського права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.
2. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитоновна О. І. Основи ІТ-права: навч. посібник (3-є вид.). К. : Юрінком Інтер, 2020. 224 с.
3. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2014. 766 с.
4. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч. посібник. Київ, 2020. 314 с.
5. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підготовки до іспитів. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.
6. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
7. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.
8. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
9. Пригуза П. Д. Умисне банкрутство: теорія і практика субсидіарної відповідальності: наук.-практ. посібник. К. : ТОВ Борисфен-про, 2020. 180 с.
10. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 432 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Гаєвець М. В., Горіславська І. В., Канарик Ю. С. та ін. Актуальні проблеми господарського законодавства: монографія. К: «ЦП» КОМПРИНТ», 2013. 678 с.
2. Васильєва В. А. Корпоративне право України: проблеми теорії та практики. К. : Право, 2018. 616 с.
3. Безклубий І., Кузнецова Н., Майданик Р. та ін. Відповідальність у приватному праві: монографія. К. : «Грамота», 2014. 416 с.
4. Кологойда О. В. Господарсько-правове регулювання фондових відносин в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 704 с.
5. Іванюта Н. В. Функції господарського процесуального права: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 516 с.
6. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко С. О., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини. К. : ЕКУС, 2021. 248 с.
7. Кодекс України з питань банкрутства: наук.-практ. коментар. К. : Професіонал, 2021. 314 с.
8. Пушкіна О. В., Несинова С. В., Лежнева Т. М. та ін. Корпоративне право: навч. посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 276 с.
9. Галуцько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.
10. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практ. посібник (2-е вид., доп.). К. : КНТ, 2017. 732 с.
11. Спасибо-Фатєєва І. В. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. К. : ЕКУС, 2021. 512 с.
12. Судова практика Верховного Суду України з господарських справ. Харків : Одиссей, 2012. 608 с.
13. Короед С. О. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
14. Петков С. В., Журавльов Д.В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. *Актуальне законодавство та судова практика*. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.
15. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.
16. Рыбак О. С., Світличний О. П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К. : Ірідіум, 2017. 184 с.
17. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. *Публічне право*. 2017. № 4. С. 88-94.

ТЕМА 4. ПРАВОВИЙ СТАТУС ОКРЕМИХ ВИДІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Визначення юридичних осіб за Цивільним та Господарським кодексами України.
2. Підприємство: поняття, характерні ознаки.
3. Види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного фонду.
4. Види підприємств у залежності від кількості працюючих та обсягу валового доходу від реалізації продукції за рік, види підприємств залежно від мети їх діяльності.
5. Види підприємств залежно від форм власності: приватне підприємство, підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності), комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство, засноване на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: підприємство, види підприємств, підприємства колективної власності, державне підприємство, комунальне підприємство, унітарні та корпоративні підприємства, господарські товариства, об'єднання підприємств.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Для підготовки до семінарського та практичного заняття з цієї теми необхідно ознайомитись з великим обсягом нормативно-правових актів, які регулюють правовий статус різних видів підприємств. В першу чергу, варто звернути увагу на Цивільний та Господарський кодекси України. Хоча ці нормативно-правові акти приймалися одночасно, але вони апелюють різними термінами для позначення організацій. Так у Цивільному кодексі використовують термін «юридична особа» та надається класифікація юридичних осіб в залежності від способу утворення на юридичних осіб приватного та юридичних осіб публічного права. В той же час у Господарському кодексі закріплено поняття «підприємство», а класифікація підприємств здійснюється в залежності від форм власності, способів утворення і формування статутного капіталу, форм залежності підприємств. Але таке різне правове регулювання юридичних осіб, подане у двох кодексах, варто розглядати, не як протиріччя один одному, а як доповнення та більш детальне регулювання Господарським кодексом поняття та видів юридичних осіб. Так само варто акцентувати увагу на зміни до Господарського кодексу та закріплення у статті 64-1 нового терміну

«бенефіціарний власник (контролер)», яким є фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі. Така зміна законодавства спрямована не лише на боротьбу з легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, але і на запобігання порушення антимонопольного законодавства.

Розглядаючи питання про види підприємств в залежності від способу утворення та формування статутного капіталу, необхідно звернути увагу на корпоративні підприємства, які утворюються двома і більше засновниками, а тому правильна підготовка установчих документів стане запорукою зменшення кількості спорів між учасниками цих юридичних осіб. У питанні правового регулювання діяльності державних підприємств зверніть увагу на нововведення щодо органів управління цих підприємств, а саме повноваження наглядових рад та надання ними згоди на укладення господарських зобов'язань із заінтересованістю та значних господарських зобов'язань. Також варто звернути увагу на види державних унітарних підприємств: державне комерційне та казенне підприємства, визначити мету їх створення, напрями діяльності та відповідальність за збиткову господарську діяльність. Розкрити схожі риси та відмінності між державними та комунальними підприємствами.

Здобувачі вищої освіти мають орієнтуватися у видах господарських товариств та знати нормативно-правові акти, які регулюють їх діяльність: Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року, Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року, Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року. Також потрібно чітко відрізнити господарські товариства як об'єднання капіталів та персональні товариства, визначити мінімальний розмір статутного капіталу деяких товариств, особливості вступу у товариства, виходу з нього і порядку передачі частки у статутному капіталі товариства.

Розглядаючи підприємства колективної власності, зверніть увагу, що до них належать корпоративні або унітарні підприємства, що діють на основі колективної власності засновника (засновників). Підприємствами колективної власності є виробничі кооперативи, підприємства споживчої кооперації, підприємства громадських та релігійних організацій, інші підприємства, передбачені законом.

Відповідно до статті 118 Господарського кодексу підприємства можуть утворювати об'єднання підприємств, які є самостійними господарськими організаціями. Об'єднання підприємств поділяються на види в залежності від порядку заснування та можуть утворюватися у наступних організаційно-правових формах: асоціація, корпорація, консорціуми, концерни та інші об'єднання підприємств.

Тематика рефератів:

1. Правовий статус банківських установ.
2. Особливості правового регулювання діяльності ломбардів.
3. Аудит та аудиторська діяльність в Україні.
4. Правове регулювання діяльності холдингової компанії.
5. Правовий статус фінансових компаній.
6. Лізингові компанії: правовий статус та порядок утворення.
7. Порівняння казенних підприємств та державних комерційних підприємств.
8. Фермерські господарства.
9. Об'єднання підприємств.
10. Торгово промислові палати.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- визначати поняття та характерні риси підприємства;
- розрізняти види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу та форми власності, від форми власності, кількості працюючих, мети діяльності.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- порядок створення підприємств;
- складання наступних документів: статут акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, повного і командитного товариства, державного і комунального підприємства.

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Господарські товариства: поняття, види та особливості правового регулювання.
2. Підприємства колективної форми власності.
3. Особливості створення і діяльності деяких суб'єктів господарювання: біржі, торгово-промислові палати, фермерські господарства, кредитні спілки.
4. Об'єднання підприємств: поняття, види.

Практичні завдання:

Практичне завдання 1.

Надайте детальні відповіді на наступні запитання:

1. Надайте характеристику і правове регулювання Дія Сіті.
2. Визначте статус резидента Дія Сіті.

3. Як забезпечується захист прав інтелектуальної власності в Дія Сіті?
4. Як здійснюється захист комерційної таємниці у Дія Сіті?
5. Охарактеризуйте договір про утримання від вчинення конкурентних дій та договір позики з альтернативним зобов'язанням.
6. Надайте пропозиції для подальшого вдосконалення цифрового законодавства.

Практичне завдання 2.

Заповніть таблицю для порівняння різних видів господарських товариств.

Назва господарського товариства	Мінімальний розмір статутного капіталу	Кількість засновників	Сфера діяльності	Відповідальність засновників (учасників) за борги товариства
Акціонерне товариство				
Повне товариство				
Командитне товариство				
Товариство з обмеженою відповідальністю				
Товариство з додатковою відповідальністю				

Практичне завдання 3.

12.08.2019 року до Господарського суду Одеської області від позивача Публічного акціонерного товариства «Укрнафта» в особі Нафтогазовидобувного управління Полтаванaftогаз надійшла позовна заява вх. ГСОО № 2359/19 до відповідача – Товариства з обмеженою відповідальністю «Нетрокс», в якій позивач просить суд стягнути з відповідача грошові кошти за поставлений товар, обґрунтовуючи свої позовні вимоги наступним.

29.02.2016р. між НГВУ «Полтаванaftогаз ПАТ «Укрнафта» та Товариством з обмеженою відповідальністю «Нетрокс» (надалі покупець) укладено три договори поставки нафтопродуктів, а саме: № НП-0286 від 29.02.2016 р., № НП-0328 від 29.02.2016 р. та № НП-0329 від 29.02.2016 р. (надалі договори). На виконання умов вищевказаних договорів позивачем було поставлено нафтопродукти на загальну суму 24 983 777,12 грн. з ПДВ, але покупець так і не оплатив поставлені товари. Відповідач Товариство з обмеженою відповідальністю «Нетрокс» про дату, час та місце судових засідань повідомлявся належним чином шляхом направлення ухвал суду на його юридичну адресу, яка зазначена у витязі з Єдиного державного реєстру

юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, сформованого станом, зокрема, на 06.11.2019 р., у судові засідання не з'являвся, про поважність причин відсутності не повідомляв, відзив на позовну заяву не надав.

Розкрийте поняття і назвіть характерні риси підприємства як суб'єкта господарювання. Розкрийте організаційну структуру підприємства. Назвіть та охарактеризуйте види відокремлених підрозділів підприємства. Розкрийте правовий статус відокремлених підрозділів. На підставі якого документа вони діють? Вирішіть справу. Розрахуйте суму інфляційних витрат та 3 % річних від боргу.

Практичне завдання 4.

20.08.2019 до Господарського суду міста Києва надійшла позовна заява Товариства з обмеженою відповідальністю «Торгівельна столиця» з вимогами до Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційна компанія нових технологій» про:

1) визнання інформації, викладеної у вимозі UA-2019-07-02-002295-b.b3 «Надо же как-то общими усилиями наказывать уголовников и шарлатанов. «Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційні компанія нових технологій», яка була розміщена 26.07.2019 о 16:17 в системі електронних закупівель ProZorro в мережі Інтернет за адресою: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-07-02-002295-b> недостовірною та такою, яка порушує право на недоторканність ділової репутації Товариства з обмеженою відповідальністю «Торгівельна столиця»;

2) зобов'язання Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційні компанія нових технологій» протягом двох днів з дня набрання законної сили рішенням суду розмістити в системі електронних закупівель ProZorro в мережі Інтернет за адресою: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-07-02-002295-b> таким способом, яким було порушено, спростування недостовірної інформації, викладеної у вимозі UA-2019-07-02-002295-b.b3 26.07.2019 о 16:17 такого змісту: «СПРОСТУВАННЯ. Інформація Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційні компанія нових технологій» про те, що: «Надо же как-то общими усилиями наказывать уголовников и шарлатанов». Викладена у вимозі UA-2019-07-02-002295-b.b3 26.07.2019 о 16:17, розміщеній за адресою: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-07-02-002295-b> НЕ ВІДПОВІДАЄ ДІЙСНОСТІ», а також шляхом повідомлення про ухвалене у справі судове рішення, включаючи публікацію його резолютивної частини;

3) стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційні компанія нових технологій» на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Торгівельна столиця» відшкодування моральної шкоди у розмірі 50 000 грн 00 коп. та упущеної вигоди у розмірі 60 000 грн 00 коп.

Свої позовні вимоги позивач обґрунтовує наступним. 02.07.2019 Управління освіти Подільської районної державної адміністрації (замовник)

на електронному сайті <https://prozorro.gov.ua/> опубліковано оголошення про проведення відкритих торгів UA-2019-07-02-002295-b, предметом закупівлі яких є згідно ЄЗС ДК 021:2015 – 19640000-4 «Поліетиленові мішки та пакети для сміття» Придбання пакетів для сміття у кількості 9348 уп. Очікувана вартість визначена у розмірі 548 705,00 УАН з ПДВ. Критерії вибору переможця – ціна 100 %. Учасниками відкритих торгів були Товариство з обмеженою відповідальністю «Торгівельна столиця» (позивач), який запропонував 371 989,98 УАН з ПДВ та Товариство з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційна компанія нових технологій» (відповідач), який запропонував 547 088,16 УАН з ПДВ. 23.07.2019 о 14:59 за посиланням <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-07-02-002295-b> опубліковано інформацію, відповідно до якої переможцем відкритих торгів UA-2019-07-02-002295-b став позивач – Товариство з обмеженою відповідальністю «Торгівельна столиця». 26.07.2019 о 16:17 Товариство з обмеженою відповідальністю «Міжнародна інноваційна компанія нових технологій» за посиланням <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-07-02-002295-b> в розділі «Вимоги про усунення порушення» опублікував вимогу UA-2019-07-02-002295-b.b3 «Размер пакетов. А еще обязательно выдайте кладовщикам линейку и микрометр, чтобы на приемке меряли размеры. Я даже для такой благородной цели Вам несколько микрометров подарю, передам курьером. Надо же как-то общими усилиями наказывать уголовников и шарлатанов. Правда?» Позивач стверджує, що вказана вимога, викладена відповідачем, стосується позивача, оскільки учасниками відкритих торгів UA-2019-07-02-002295-b були позивач та відповідач. Позивач зазначає, що вищенаведена інформація є недостовірною, а її поширення в інформаційно-телекомунікаційній системі ProZorro в мережі Інтернет порушує право позивача на недоторканність ділової репутації, ставить під сумнів дотримання позивачем моральних та правових норм, що значно підриває його ділову репутацію перед замовником та іншими учасниками публічних закупівель. Представник відповідача надав пояснення по суті справи, відповідно до яких заперечив проти заявлених позовних вимог у повному обсязі з підстав, що вказана інформація не стосується позивача та його посадових осіб, та просить суд відмовити у задоволенні позову повністю.

Дайте визначення поняття «ділова репутація». В чому полягає моральна шкода, завдана порушенням право на недоторканність ділової репутації? Як визначається розмір моральної шкоди? Чи можливо стягнути упущену вигоду за умовами задачі? Вирішіть справу.

Практичне завдання 5.

Заповнити порівняльну таблицю

Характеристики	Виробничий кооператив	Сільськогосподарський кооператив
Мета та завдання кооперативу		
Мінімальна кількість засновників		
Права та обов'язки членів		
Органи управління		
Статутний капітал та фонди		
Майнова відповідальність кооперативу та його членів		

Завдання для самостійної роботи до Теми 4:

Підготуйте реферативні повідомлення (есе) за матеріалами публікацій в наукових періодичних виданнях, в яких висвітлюються сучасні проблеми господарського права.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Скласти 10 задач за даною темою.
2. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
4. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
6. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
7. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності 06.09.2005 р. № 2806-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.
9. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/222-19.
10. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.

11. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.
12. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.
13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.
14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.
15. Про акціонерні товариства 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.
16. Про банки і банківську діяльність 07.12.2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
17. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
18. Про управління об'єктами державної власності 21.09.2006 р. № 185-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.
19. Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності 13.07.2021 р. № 1630-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text>.
20. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
21. Про депозитарну систему України 06.07.2012 р. № 5178-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.
22. Про інститути спільного інвестування 05.07.2012 р. № 5080-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>.
23. Про кооперацію 10.07.2003 р. № 1087-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>.
24. Про сільськогосподарську кооперацію 21.07.2020 р. № 819-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>.
25. Про фермерське господарство 19.06.2003 р. № 973-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.
26. Про державну підтримку сільського господарства України 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
27. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні 15.07.2021 р. № 1667-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>.
28. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.
29. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

31. Про електронну комерцію 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.

32. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.

33. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю 19.06.2003 р. № 978-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text>.

34. Деякі питання дерегуляції господарської діяльності: Постанова КМУ від 27.03.2019 р. № 367. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/367-2019-%D0%BF#Text>.

35. Про затвердження модельних статутів сільськогосподарського кооперативу: Постанова КМУ від 03.03.2021 р. № 175. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2021-%D0%BF#Text>.

36. Про затвердження Порядку формування та використання спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку 29.09.2011 р. № 1376. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1205-11#Text>.

37. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 12.06.2018 р. № 385. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0805-18#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.

2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.

3. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.

4. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.

5. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: заг. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.

6. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.

7. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.

8. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Щербина В. С. Актуальні проблеми господарського права: навч. посібник. К. : Юрі нком Інтер, 2012. 528 с.

2. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитоновна О. І. Основи ІТ-права: навч. посібник (3-є вид.). К. : Юрінком Інтер, 2020. 224 с.
3. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К., Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2014. 766 с.
4. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки. Навчальний посібник. К. 2020. 314 с.
5. Господарське право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів/ І. Тетарчук. К. ЦНЛ. 2021. 216 с.
6. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. денн. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
7. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.
8. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
9. Пригуза П. Д. Умисне банкрутство: теорія і практика субсидіарної відповідальності: наук.-практ. посібник. К. : ТОВ Борисфен-про, 2020. 180 с.
10. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 432 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Гаєвець М. В., Горіславська І. В., Канарик Ю. С. та ін. Актуальні проблеми господарського законодавства: монографія. К. : «ЦП» КОМПРИНТ», 2013. 678 с.
2. Васильєва В. А. Корпоративне право України: проблеми теорії та практики. К. : Право, 2018. 616 с.
3. Безклубий І., Кузнецова Н., Майданик Р. та ін. Відповідальність у приватному праві: монографія. К. : «Грамота», 2014. 416 с.
4. Кологойда О. В. Господарсько-правове регулювання фондів в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 704 с.
5. Іванюта Н. В. Функції господарського процесуального права: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 516 с.
6. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко С. О., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини. К. : ЕКУС, 2021. 248 с.
7. Чижмарь К. Кодекс України з питань банкрутства: наук.-практ. коментар. К. : Професіонал, 2021. 314 с.
8. Пушкіна О. В., Несинова С. В., Лежнєва Т. М. та ін. Корпоративне право: навч. посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 276 с.
9. Галунько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.
10. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практич. посібник (2-е вид., доп.). К. : КНТ, 2017. 732 с.
11. Спасибо-Фатєєва І. В. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. К. : ЕКУС, 2021. 512 с.

12. Судова практика Верховного Суду України з господарських справ. Харків : Одіссей, 2012. 608 с.

13. Короед С. О. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.

14. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474.

15. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.

16. Рибак О. С., Світличний О. П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К. : Ірідіум, 2017. 184 с.

17. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. *Публічне право*. 2017. № 4. С. 88-94.

ТЕМА 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Поняття, зміст та об'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
2. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
3. Міжнародно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності нормативно-правовими актами України.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: зовнішньоекономічна діяльність, ліцензування, квотування, демпінг, субсидія, митне регулювання, валютні рахунки, фінансова установа, іноземна фінансова установа, інвестиції, іноземні інвестиції, спільні підприємства, зовнішньоекономічний спір, індивідуальні правові акти, тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, демпінговий імпорт, субсидований імпорт.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Навчально-методичні рекомендації покликані забезпечити опанування основних положень теми «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності». Роль зовнішньоекономічної діяльності в Україні важко переоцінити, адже саме зовнішньоекономічна діяльність завжди розглядалася і залишається пріоритетним напрямом державної економічної політики, що створює основи для розвитку вигідної торгівлі і сприятливого інвестиційного клімату в країні. В умовах сучасних інтеграційних та глобалізаційних процесів зовнішньоекономічне законодавство знаходиться в стані свого розвитку та вдосконалення. Також треба враховувати, що в економічних умовах сьогодення відбувається постійне розширення зовнішньоекономічних відносин як у сфері імпорту товарів і послуг іноземного походження на територію України, так і у сфері експорту вітчизняної продукції на іноземні ринки. Безумовно, зовнішньоекономічну діяльність можна розглядати як одне з головних джерел надходжень до державного бюджету, що зумовлює важливість розвитку зовнішньоекономічної діяльності для вирішення першочергових економічних і соціальних завдань. Істотна значущість зовнішньоекономічної діяльності потребує детального та всебічного дослідження особливостей правового забезпечення зовнішньоекономічних відносин. Вивчення теми «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності» формує у студентів систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення зовнішньоекономічних відносин та вмінь визначати ключові проблеми правозастосування в цій сфері відносин, у розвитку навичок пошуку шляхів можливого вдосконалення господарського законодавства в сфері зовнішньоекономічної діяльності, у навчанні застосувати відповідні правові положення на практиці.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності і пов'язаних з нею відносин міжнародними договорами.
2. Механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності і пов'язаних з нею відносин міжнародними організаціями.
3. Механізм регулювання зовнішньоекономічної діяльності нормами міжнародних торгових звичаїв.
4. Договір поставки і договір купівлі-продажу в праві України: порівняльний аналіз.
5. Історія розвитку правил Інкотермс (англ. INCOTERMS).

Тематика рефератів:

1. Еволюція видів відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
2. Особливості господарсько-правової відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
3. Характер кримінально-правових санкцій за злочини у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
4. Аналіз адміністративно-правової відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
5. Порядок відшкодування упущеної суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вигоди.
6. Особливості застосування штрафних санкцій до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
7. Особливості проваджень про порушення митних правил.
8. Вирішення спорів у сфері зовнішньоекономічної діяльності міжнародними арбітражами.
9. Особливості відповідальності іноземних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
10. Зарубіжний досвід притягнення до відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Індивідуальне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Загальна характеристика зовнішньоекономічних договорів.
3. Поняття поставки у зовнішньоекономічній діяльності та правил поставки (INCOTERMS).
4. Порядок вирішення зовнішньоекономічних спорів.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: поняття та принципи зовнішньоекономічної діяльності. Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність. Суб'єкти

зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічні операції. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Договір поставки у зовнішньоекономічній діяльності. Договір про розподіл продукції. Митне регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Валютні рахунки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Валютна виручка від зовнішньоекономічної діяльності. Одержання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності кредитів в іноземних фінансових установах. Захист державою прав та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Іноземні інвестиції. Спільні підприємства. Вільні економічні зони в Україні. Правове регулювання інвестування за кордон. Поняття, види і форми здійснення іноземних інвестицій. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій. Особливості створення та функціонування спільних підприємств. Захист інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у господарських судах. Розгляд справ у міжнародних судових інстанціях.

Практичні завдання:

Завдання 1. Фірма «Ерудит» придбала у нерезидента автомат для фасування м'ясних виробів, що підлягає сертифікації в Україні, та оформила його в режим «митний склад» для зберігання на своєму митному ліцензійному складі. Для здійснення сертифікації фірма звернулась до державного органу стандартизації та сертифікації, який запропонував привести цей автомат до спеціального приміщення цієї організації на час проведення сертифікації.

1. Проаналізуйте ситуацію. Чи можливий тимчасовий випуск товарів з митного ліцензійного складу?

2. Якщо так то у яких випадках і за яких умов?

3. Якими мають бути дії у цьому випадку власника ліцензійного митного складу?

4. Складіть порівняльну таблицю правових режимів, які застосовуються для іноземних інвесторів.

Завдання 2. 02.07.2008р. між SAMANCI GIDA TARIM, HAYVANCILIK VE URUNLERI SANAYI VE TICARET LTD.STI (Турецька республіка) та ТОВ «Саманджи Україна» укладений зовнішньоекономічний договір № 4 про співпрацю та взаємодопомогу, з додатками № 1-4. Відповідно до умов договору ТОВ «Саманджи Україна» доручено надання послуг щодо ринку зерна та встановлено плату в розмірі 50 000,00 доларів США. ТОВ «Саманджи Україна» надав відповідні послуги, що підтверджується звітом та інвойсами, однак кошти іншою стороною в сумі 50 000,00 доларів США перераховані не були. 01.09.2017 р. сторонами підписано додаток № 4 до Договору, яким змінено арбітражне застереження та визначено, що спори за цим Контрактом розглядаються господарським судом за місцем знаходження SAMANCI GIDA TARIM, HAYVANCILIK VE URUNLERI SANAYI VE TICARET LTD.STI.

1. *Охарактеризуйте колізійні норми, які застосовуються для визначення форми та змісту правочину.*

2. *Назвіть основні вимоги до договору про спільну діяльність.*

3. *Як відкриваються рахунки для ведення спільної діяльності з іноземним суб'єктом господарювання. Вирішіть справу.*

Завдання 3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Еліт» звернулося до господарського суду Дніпропетровської області з позовом про стягнення з Індивідуального підприємства «Бодолан Наталія» (Республіка Молдова) суму основного боргу у розмірі 18 600 євро та пені і судового збору, обґрунтовуючи свої вимоги наступним. 20 лютого 2018 року між Позивачем та Відповідачем було укладено зовнішньоекономічний контракт № 20/02/2018 (далі – Контракт). Відповідно до п. 1.1. Контракту Продавець (Позивач) зобов'язується поставити товар, а Покупець (Відповідач) прийняти і оплатити його на умовах, визначених в даному контракті. Відповідно до п. 8.2. зовнішньоекономічного контракту № 20/02/2018 від 20.02.2018 року на поставку товарів, укладеного між Позивачем та Відповідачем, спори між сторонами Контракту вирішуються у господарському суді Дніпропетровської області з застосуванням законодавства України. 02.04.2018 року сторонами було підписано Специфікацію № 1 до Контракту № 20/02/2018 від 20.02.2018 року, відповідно до якої сторони погодили асортимент Товару, кількість, вартість та умови оплати – через 20 діб з моменту отримання продукції (п. 7 Специфікації). 02.04.2018р. Позивач виставив Відповідачу рахунок № 1 на загальну суму 24 889,54 євро. 03.04.2018р. товар було доставлено Відповідачу за видатковою накладною РН - 0001217. Відповідач здійснив оплату частково, а саме 30.05.2018 р. – 3760 євро; 11.07.2018 р. – 2529,54 євро. Загальна сума заборгованості станом на день подання позовної заяви та розгляду справи по суті складає 18 600 євро. Відповідачем на адресу позивача направлено лист від 07.08.2018р. за № 20/2018 у якому підтверджено наявність заборгованості. З тексту листа вбачається, що заборгованість виникла в зв'язку зі зниженням купівельної спроможності покупців та браком грошових коштів. У листі відповідач гарантує сплату заборгованості до 30.09.2018 р. та також гарантує сплату спричинених збитків. Умовами п. 7.2 Контракту передбачає, що за порушення строків оплати Товару Покупець оплачує Продавцю пеню в розмірі 0,05 % від вартості неоплаченого Товару за кожен день прострочки (в межах Конвенції про визнання та приведенні до виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 р.)

1. *Назвіть міжнародний документ, який регулює порядок визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень.*

2. *Дайте визначення та назвіть основні вимоги до зовнішньоекономічного контракту.*

3. *Розрахуйте розмір пені за умовами задачі. Вирішіть справу.*

Завдання 4. Товариство з обмеженою відповідальністю «НІ Agroholdings.r.o.» звернулось до господарського суду Харківської області з позовною заявою до Державного підприємства «Хлібна база № 85» про стягнення заборгованості за договором цесії № 1/16 від 16.06.2016 року в сумі 700150,00 дол. США. 10 червня 2013 року між ДП «Хлібна база №85» (відповідач) та Компанією «A.D.A. Flour Miling Limited» укладено контракт №151006/1. Контрактом передбачено, що Продавець передає у власність, а Покупець приймає та оплачує продукцію: висівки кормові пшеничні гранульовані, насипом, країна походження – Україна. Згідно п. 2.3. Контракту Оплата Товару Покупцем здійснюється у порядку попередньої сплати у розмірі 100 % від загальної вартості Контракту +1-5 %. Відповідно до специфікації № 1 від 10.06.2015 р. сторони дійшли згоди про поставку 6365,00 метричних тон висівок кормових пшеничних гранульованих, із зерна врожаю 2014-2015 року, насипом, країна походження - Україна, за ціною 110,00 доларів США за одну метричну тонну. Загальна вартість Товару складає 700 150,00 доларів США. Товар повинен бути поставлений залізничним транспортом на умовах СРТ (Херсонський морський торговельний порт, Україна) Інкотермс 2010. Продавець повинен відвантажити Товар протягом не більше тридцяти календарних днів (включаючи транспортування) з дня отримання Продавцем на свій розрахунковий рахунок 100 %-ої передоплати. Не поставка Товару Продавцем у зазначений вище термін вважається як невиконання зобов'язань продавцем, що дає право покупцю вимагати передоплату за Товар назад. На виконання взятих на себе зобов'язань за контрактом, компанія «A. D. A. Flour Miling Limited» перерахувала відповідачу попередню оплату у розмірі 700150,00 (сімсот тисяч сто п'ятдесят доларів США 00 центів) за партію Товару в кількості 6365,00 метричних тон, що підтверджується меморіальними ордерами № 36178699 від 26.06.2015 року про зарахування 200000,00 дол. США, № 36226022 від 01.07.2015 року про зарахування 300000,00 дол. США, № 36246131 від 06.07.2015 року про зарахування 200150,00 дол. США. Відповідач в листі №4-10/07 від 10.07.2015р. підтвердив зарахування на рахунок підприємства вищезазначених платежів. Як зазначає позивач, Компанія «A.D.A. Flour Miling Limited» з причини відсутності поставок від відповідача направила претензію в адресу ДП «Хлібна база № 85» з вимогою повернути грошові кошти в розмірі 700150,00 доларів США. Відповідно до відповіді № 725/1 від 23.11.2015 р. ДП «Хлібна база №85» підтвердило наявність боргу та просило відтермінувати строк сплати. 23.11.2015 року компанією «A.D.A. Flour Miling Limited» та ДП «Хлібна база № 85» було укладено додаткову угоду № 1/1 до контракту № 151006/1, відповідно до якої керуючись ст. 693 Цивільного кодексу України, у зв'язку з неможливістю поставити товар за цінами визначеними Специфікацією № 1 від 10.06.2015 року до контракту № 15006/1 від 10.06.2013 року продавець зобов'язується повернути отриману від покупця попередню оплату у

розмірі – 700150,00 дол. США, в термін до 01.05.2016 року. Проте відповідач, в порушення термінів, зазначених у додатковій угоді, не здійснив повернення коштів. 16 червня 2016 року між компанією «A.D.A. Flour Miling Limited» (Республіка Кіпр) – цедент, Первинний кредитор та ТОВ «HL Agroholdings.ro» (Словаччина, позивач) – цесіонарій, Новий кредитор та ДП «Хлібна база №85» (Україна, відповідач) – боржник було укладено трьохсторонній договір цесії (відступлення права вимоги) №1/16. Відповідно до п. 1.1 умов договору цесії, Цедент (Первинний кредитор) передає, а Цесіонарій (Новий кредитор) приймає в повному обсязі право вимоги, яке вже виникло на дату укладення цього договору і належить цеденту (Первинний кредитор) за контрактом № 151006/1 від 10.06.2013 (далі – основний контракт), укладеним між Компанією A.D.A. FlourMilingLimited і Державне підприємство «Хлібна база №85», яке є боржником за основним контрактом, і стає кредитором за контрактом № 151006/1 від 10.06.2013. Згідно з п. 1.3. Договору Цесії, за цим Договором Цесіонарій (Новий кредитор) отримує право (замість Цедента) вимагати від Боржника, належного виконання грошового зобов'язання, термін виконання якого за умовами Основного контракту на дату укладення цього договору вже настав в розмірі 700150,00 (сімсот тисяч сто п'ятдесят) доларів США, а також виконання інших зобов'язань боржника за Основним контрактом. Після укладення договору (контракту) цесії №1/16 від 16.06.2016 р., новий кредитор ТОВ «HL Agroholdings.ro.» направлено на адресу боржника ДП «Хлібна база № 85» вимогу № Р-44/140 від 22.06.2016 р. про сплату заборгованості в термін до 10 робочих днів. Враховуючи те, що заборгованість в розмірі 700150,00 доларів США не була погашена ДП «Хлібна база № 85», ТОВ «HL Agroholdings.ro.» звернувся до суду з відповідним позовом.

- 1. Дайте визначення та охарактеризуйте договір відступлення права вимоги.*
- 2. Порівняйте цесію та договір факторингу.*
- 3. Дайте визначення і назвіть істотні умови договору переведення боргу. Вирішіть.*

Завдання 5. Компанія «Damiron LP» Шотландія (позивач) звернулася до господарського суду Харківської області з позовною заявою до Товариства з обмеженою відповідальністю «Олімпгруп» (відповідач), в якій просить визнати недійсним зовнішньоекономічний контракт № 04/08/16 від 04.08.2016 р., укладений між товариством з обмеженою відповідальністю «Грінторг» (код ЄДРПОУ 40659679) та Компанією «Damiron LP». У грудні 2017 року позивач дізнався, що наказом від 01.08.2017 р. № 1142 Міністерство економічного розвитку і торгівлі України застосувало до нього спеціальну санкцію у сфері зовнішньоекономічної діяльності – індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності на території України за поданням Державної фіскальної служби України від 14.07.2017р. № 12036/5/99-99-14-06-02-16. Згідно інформації, яка містилася у

даному наказі, підставою для застосування санкції стало те, що позивачем було порушено ст. 1 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» під час здійснення розрахунків із ТОВ «Олімпгруп» (відповідач у даній справі). Згідно даних, що містяться у наказі, за господарськими операціями між позивачем та відповідачем існує заборгованість у вигляді неповернутої відповідачем валютної виручки у розмірі 29186000 дол. США. Позивач зазначає, що такий суб'єкт господарювання як ТОВ «Олімпгруп» до грудня 2017 року йому не був відомий. Ні господарських відносин, ні будь-яких господарських операцій із вказаним суб'єктом господарської діяльності він (позивач) ніколи не здійснював. У зв'язку із викладеним, 20 грудня 2017 року позивач звернувся до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України із клопотанням про скасування дії спеціальної санкції у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Одночасно із цим позивач звернувся до Державної фіскальної служби України із скаргою від 20.12.2017 р. стосовно подання службовими особами ДФС України до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України неправдивих відомостей, які стали підставою для застосування до позивача спеціальної санкції. Листом від 02.01.2018 р. вих. № 4102-13/36-07 Міністерство економічного розвитку і торгівлі України повідомило позивача, що питання про скасування дії спеціальної санкції буде розглянуте у разі надходження відповідного подання Державної фіскальної служби України. В свою чергу, від Державної фіскальної служби України надійшов лист від 01.02.2018 р. № 3427/6/90-99-14-06-02-15, зі змісту якого позивач дізнався про наявність простроченої заборгованості, яка виникла при виконанні зовнішньоекономічного контракту від 04.08.2016 р. № 04/08/16, укладеного між позивачем та ТОВ «Грінторг» (далі – Контракт). У вказаному листі також повідомлялося, що Контракт було підписано директором ТОВ «Грінторг» та директором Компанії «Damiron LP» – Daniel O'Donoghue. Згідно з умовами Контракту, ТОВ «Грінторг» (Продавець) зобов'язалось передати, а Компанія «Damiron LP» (Покупець) придбати сільськогосподарську продукцію, найменування, номенклатуру, кількість та вартість визначена в інвойсах та/або додатках до даного Контракту. У подальшому найменування ТОВ «Грінторг» (код ЄДРПОУ 40659679) змінено на ТОВ «Олімпгруп» (Код ЄДРПОУ 40659679). Відповідно до отриманої від ДФС України інформації, експортні операції за контрактом від 04.08.2016 р. № 04/08/16 здійснювалися у період із 18.08.2016 року по 23.10.2016 року. Позивач наголошує, що суб'єкт господарювання – ТОВ «Грінторг» (ТОВ «Олімпгруп») йому не відомий, жодних зовнішньоекономічних контрактів із вказаним суб'єктом позивач ніколи не укладав, контракт від 04.08.2016р. № 04/08/16 директор Damiron LP Daniel O'Donoghue від імені покупця не підписував. Крім того, позивач ніколи не здійснював будь-яких господарських операцій із ТОВ «Грінторг» та не отримував від останнього ні будь-якого товару, ні комерційних інвойсів, про які йдеться мова у листі ДФС України. Позивач,

посилаючись на відсутність його волевиявлення на підписання контракту та на те, що сам контракт не був спрямований на настання реальних наслідків для позивача звернувся до господарського суду Харківської області з позовом про визнання Контракту недійсним.

1. Назвіть підстави визнання договору недійсним.
2. Охарактеризуйте наслідки визнання правочину недійсним.
3. Дайте визначення ліцензуванню та квотуванню у зовнішньоекономічній діяльності.
4. Які види квот та ліцензій можуть застосовуватися до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності? Вирішіть справу.

Завдання 6. До Господарського суду Харківської області звернулося Товариство з обмеженою відповідальністю «АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ «АВТО-ЛАКЦЕНТР» з позовом до GAJATEN j.d.o.o., Вараздін, Республіка Хорватія та просило суд: 1. Стягнути з компанії GAJATEN j.d.o.o. на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Автомобільна компанія «Авто-Лакцентр» загальну заборгованість в розмірі 32 816,59 євро, з яких: 30000,00 євро основного боргу зі сплати попередньої оплати за зовнішньоекономічним контрактом № 11 від 08.08.2019 р.; 1623,59 євро інфляційних втрат; 1193,00 євро 3 % річних. 2. Стягнути з компанії GAJATEN j.d.o.o. на користь Товариства з обмеженою відповідальністю «Автомобільна компанія «Авто-Лакцентр» судові витрати в перерахунку з національної валюти гривні на іноземну валюту євро за офіційним курсом НБУ на день винесення рішення. В обґрунтування заявлених вимог позивач посилався на наступне. 08.08.2019 р. між Товариством з обмеженою відповідальністю «Автомобільна компанія «Авто-Лакцентр» (Покупець) та компанією-нерезидентом компанією GAJATEN j.d.o.o. (Продавець) було укладено зовнішньоекономічний контракт № 11, відповідно до умов якого Продавець продає транспортні засоби, причепа та напівпричепа нові та такі, що були у вжитку, за раніше обумовленою між сторонами ціною. Продавець зобов'язаний поставити транспортні засоби, причепа та напівпричепа, а покупець зобов'язаний своєчасно сплати за товар після отримання рахунку-фактури від продавця (Розділ 1 Контракту). Відповідно до п.2.1. Контракту загальна вартість контракту складає 30 000, 00 (тридцять тисяч) євро. Відповідно до п. 5.1. Контракту, Контракт діє протягом одного року з дня його підписання та діє до 08.08.2020 р. На виконання п. 2.2. Контракту Продавцем виставлено Покупцю рахунок-фактуру (інвойс) за № 001849 від 08.08.2019, відповідно до якого Продавець продає, а Покупець купує товар в кількості 1 (одна) одиниця, авто, що було у вжитку, білого кольору марки Volvo FH 500 Globetrotter XL EURO6 вартістю 30 000, 00 (тридцять тисяч) євро. На виконання п.3.1., 3.2. Контракту Покупцем ТОВ «Автомобільна компанія «Авто-Лакцентр» проведено оплату повної вартості товару в розмірі 30 000,00 (тридцять тисяч) євро на розрахунковий рахунок Продавця, вказаний в Контракті, що підтверджується: платіжним дорученням № 16 в

іноземній валюті від 13.08.2019 р. на суму 3 000,00 (три тисячі) євро; платіжним дорученням № 17 в іноземній валюті від 19.08.2019 на суму 23 000,00 (двадцять три тисячі) євро; платіжним дорученням № 18 в іноземній валюті від 21.08.2019 р. на суму 4 000,00 (чотири тисячі) євро. Позивач вказував, що сторони вели перемовини щодо визначення умов поставки товару шляхом обміну електронними листами, представник Покупця виїжджав за місцем розташування підприємства Продавця до Республіки Хорватія, проте Продавець відмовився від своїх зобов'язань з поставки товару в односторонньому порядку, свій обов'язок щодо поставки товару не виконав, товар, визначений в рахунку-фактурі (інвойсі), не поставив. В листі від 22.08.2019 р., направленому електронною поштою на адресу Покупця, директор фірми Продавця Alocs Sulc повідомив про те, що сума попередньої оплати буде сплачена цього ж дня, а саме 22.08.2019 р. Таким чином, позивач стверджував, що прострочення зобов'язання з оплати попередньої оплати Покупцю настало 23.08.2019 р., кількість днів прострочення на момент складання позовної заяви становить 484.

- 1. Розкрийте порядок укладення зовнішньоекономічного контракту.*
 - 2. Назвіть істотні умови зовнішньоекономічного контракту.*
 - 3. У якій формі може укладатися такий контракт?*
 - 4. Чи звільняє від відповідальності за невиконання умов контракту закінчення строку дії контракту?*
 - 5. Як здійснюються розрахунки по зовнішньоекономічним контрактам.*
- Вирішіть справу.*

Завдання 7. Товариство з обмеженою відповідальністю «Проксіма» (PROXIMA s.r.o) Словацька республіка звернулось з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Буковина Агротехніка» про розірвання Контракту № 18/04/18 від 18.04.2018 та стягнення залишкової суми передоплати за товар в сумі 269697,89 грн. та пені у розмірі 102195,03 грн. В обґрунтування позовних вимог позивач посилається на неналежне виконання відповідачем зобов'язань з поставки соняшникової олії відповідно до Специфікацій № 3 від 04.06.2018 в кількості 70290 пляшок соняшникової олії на загальну суму 51311,70 євро. Позивачем було здійснено відповідно до Контракту № 18/04/18 від 18.04.2018 та Специфікації № 3 від 04.06.2018 р. 100 % попередню оплату за товар в сумі 51311,70 євро. Однак, відповідач свої зобов'язання виконав частково, а саме поставив 56355 пляшок соняшникової олії на суму 41139,15 євро та повернув частину передоплати позивачу у розмірі 1985 євро, тому позивач просить стягнути з відповідача залишкову суму передоплати за товар в сумі 269697,89 грн. ((що еквівалентно 8187,55 євро (1 євро – 32,94 грн за офіційним курсом НБУ станом на 04.09.2018 р. – день звернення з позовом до суду)) та пеню у розмірі 102195,03 грн ((що еквівалентно 3102,46 євро (1 євро – 32,94 грн за офіційним курсом НБУ станом на 04.09.2018 – день звернення з позовом до суду)). Крім того,

позивач заявив вимогу про розірвання Контракту № 18/04/18 у зв'язку з істотним порушенням відповідачем умов Контракту щодо поставки товару.

1. *Дайте визначення істотного порушення умов договору.*
2. *Розкрийте процедуру зміни чи розірвання договору в односторонньому порядку.*
3. *Якими документами підтверджується факт поставки товару.*
4. *Чи правильно розраховані штрафні санкції позивачем?*
5. *Чи справді наявний факт істотного порушення умов договору у цьому випадку? Вирішіть справу.*

Завдання 8. Публічне акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України» (далі – Корпорація) звернулася до Господарського суду міста Києва з позовом про стягнення з Sonders Trading K/S Co., Limited (Сондерс Трейдинг К/С Ко., Лімітед; Китайська Народна Республіка, далі – Компанія): 5 348 054,34 дол. США заборгованості, яка утворилася у зв'язку з неналежним виконанням відповідачем умов зовнішньоекономічного контракту від 19.08.2013 №388; 884 929,99 доларів США збитків, завданих неналежним виконанням Контракту, а всього 6 232 984,33 дол. США. Свої вимоги позивач обґрунтовував наступним. 19.08.2013 Корпорацією (продавець) та Sonders Trading K/S Co., Limited (покупець) укладено зовнішньоекономічний контракт № 388 (далі - Контракт), за умовами якого: продавець продає, а покупець приймає й оплачує кукурудзу для кормових потреб, 3-го класу, врожаю 2013 року, насипом, на умовах Контракту, кількість товару: 70 000,000 метричних тонн (МТ) +/- 10 % в опціоні покупця та за контрактною ціною (підпункт 2.1 пункту 2 Контракту), товар поставляється на умовах FOB один безпечний порт Одеса та/або Южний та/або Миколаїв за вибором продавця. Умови постачання за Контрактом регулюються положеннями «Інкотермс – 2010»; ціна товару складає 180,00 доларів США за одну МТ; загальна орієнтовна вартість Контракту складає 12 600 000 +/- 10 % доларів США; у випадку порушення своїх зобов'язань за Контрактом сторони несуть відповідальність відповідно до положень Контракту, а також відповідно до норм англійського права. Порушення зобов'язання є його невиконання або неналежне виконання, тобто виконання з порушенням умов Контракту. Якщо неналежне виконання Контракту призвело до збитків, сторона, що понесла ці збитки має право вимагати компенсації цих збитків за умови документального їх підтвердження (підпункт 11.2 пункту 11 Контракту). Продавець виконав свої обов'язки в повному обсязі, але Покупець не оплатив товар на суму 5 348 054,34 доларів США, чим завдав збитки Продавцеві на суму 884 929,99 доларів США.

1. *Розкрийте правила Інкотермс – 2010.*
2. *Чи були внесені зміни до Інкотермс?*
3. *Як визначається розмір завданих збитків? Вирішіть справу.*

Завдання 9. 17.08.2016р. між ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД» (Комітент) в особі директора Петренко І.І., що діяв на підставі Статуту та ТОВ «ГРАНУМ

ТРЕЙДІНГ» (Комісіонер) в особі Директора регіонального відділення у Одеській області Сидоренка К.П., що діяла на підставі довіреності від 21.06.2016 р. з другої сторони, було укладено Договір комісії № OD066КОМ, згідно умов якого Комісіонер зобов'язався за дорученням комітента за плату вчинити експортний продаж продукції (Товару), що передана на комісію, від свого імені, але за рахунок Комітента. Сторонами також було передбачено, що істотні умови Договору, такі як кількість, якість та мінімальна ціна продажу Товару, а також інші істотні умови та вказівки Комітента наводяться у Додатках, кожен з яких є невід'ємною частиною цього Договору. 17.08.2016 р. між ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД» та ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» було укладено Додаток № 1 до Договору комісії № OD066КОМ від 17.08.2016 р., згідно умов якого було обумовлено кількість товару, що передається на комісію – 1000 МТ +/- 5 % та вартість – 147 дол. США за одну МТ. 19.08.2016 р. між ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД» та ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» було укладено Додаток № 2 до Договору комісії № OD066КОМ від 17.08.2016 р., згідно умов якого було обумовлено кількість товару, що передається на комісію – 1000 МТ +/- 5 % та вартість – 147 доларів США за одну МТ. 22.08.2016 р. між ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД» та ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» було укладено Додаток № 3 до Договору комісії № OD066КОМ від 17.08.2016 р., згідно умов якого було обумовлено кількість товару, що передається на комісію - 2000 МТ +/- 5 % та вартість – 147 доларів США за одну МТ. В свою чергу 17.08.2016 р. між ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» («Продавець») та GENESIS LOCAL VENTURES IP. (далі по тексту – «Відповідач» або «Покупець») було укладено Зовнішньоекономічний Контракт купівлі-продажу № 182С-16FW, згідно умов якого ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» зобов'язалося поставити GENESIS LOCAL VENTURES LP товар, а Покупець отримати його та сплатити його вартість, згідно Додатків-Специфікацій, що оформлюються на кожну партію Товару та буду являтися невід'ємними частинами даного Контракту. Умовами п. 1.2 Контракту було зазначено: «Товар по даному контракту належить на праві власності ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД». Відповідно до п.3.1 Контракту, сторони визначили умови поставки, а саме – СРТ (перевезення оплачене до), в порт Южний. Відповідно до п. 5.1. Контракту, Сторонами було обумовлено, що оплата 100 % вартості партії Товару здійснюється Покупцем в доларах США шляхом банківського переводу грошових коштів на рахунок Комітента протягом 3 календарних днів з дати оформлення ВМД. На виконання умов Договору комісії № OD066КОМ від 17.08.2016 р. та умов Зовнішньоекономічного Контракту купівлі-продажу № 182С-16FW від 17.08.2016 р. ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД» передало ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» товар. В свою чергу, на виконання умов Зовнішньоекономічного Контракту купівлі-продажу № 182С-16FW від 17.06.2016 р. ТОВ «ГРАНУМ ТРЕЙДІНГ» поставило на користь GENESIS LOCAL VENTURES LP товар на суму 1 097 569,44 дол. США, що підтверджується актами приймання-передачі Товару та відвантажувально-митними деклараціями. ТОВ «ФЛОРА-ЛЕНД»,

як Комітент та власник товару, ТОВ «ГРАПУМ ТРЕЙДІНГ», як Комісіонер та Продавець за Зовнішньоекономічними Контрактами купівлі-продажу виконали взяті на себе зобов'язання та поставили товар в рамках умов договору. Проте, GENESIS LOCAL VENTURES LP, як покупець, порушило умови контракту та не оплатило за товар, внаслідок чого у Комісіонера перед ТОВ ФЛОРА-ЛЕНД», як власником товару, виникла заборгованість у розмірі 2 284 367,78 дол. США, що еквівалентно 60 878 401,33 грн. З наведених підстав, Товариство з обмеженою відповідальністю ФЛОРА-ЛЕНД звернулося до суду з позовом до GENESIS LOCAL VENTURES LP про стягнення заборгованості у розмірі 2 284 367,78 доларів США, що еквівалентно 60 878 401,33грн.

1. *Розкрийте правове регулювання здійснення розрахунків в іноземній валюті.*

2. *Чи існують обмеження у розмірі суми грошових коштів, які можна перерахувати за кордон.*

3. *Розкрийте зміст договору комісії, які права та обов'язки у сторін цього договору?*

4. *Які види посередницьких договорів застосовуються у зовнішньоекономічній діяльності? Вирішіть справу.*

Завдання 10. 04.04.2019 року LLC «RDK EKSPRO» (Україна), як продавець, та UAB «Kaļuvos gīgia» (Литва), як покупець, уклали контракт № UKR 2019/04/04-1 (далі – Контракт), за умовами п. 1.2. якого, продавець продає, а покупець купує в якості валютної угоди на умовах FCA (Яснозір'я), (згідно з Інкотермс 2010) 1000 м.куб. дубових, ясеневих пиломатеріалів; оплата здійснюється в розмірі 100 % передплати згідно надання продавцем рахунку-проформи, копії митної декларації на партію товару. Продавець за контрактом (експортер) надав, покупцю за контрактом, Інвойс № 1 від 05.04.2019 року на Контракт, у якому зазначені: найменування товару – дошка необрізана дубова, натуральної вологості, б/с, (4407), 30-33x170-500x2000-3000 mm, одиниця виміру – м.куб., кількість, м.куб. – 36,300, ціна, євро – 358,13, сума, євро – 13000,12 євро, всього: кількість, м. куб. – 34,270 м.куб., сума, євро - 13000,12 євро. Покупець, на виконання умов контракту № UKR 2019/04/04-1 від 04.04.2019 року перерахував на рахунок продавця кошти на загальну суму 13000,12 євро з підставою платежу – Інвойс № 1. Але продавець товар не поставив. Покупець направив продавцеві претензію, але його вимога залишилась без відповіді та задоволення.

1. *Як здійснюється досудовий порядок вирішення спорів?*

2. *Розкрийте порядок врегулювання спорів, які виникають з зовнішньоекономічного контракту.*

3. *Якою угодою регулюється порядок вирішення спорів, що виникають з зовнішньоекономічного контракту?*

4. *Дайте визначення та охарактеризуйте Міжнародний комерційний арбітраж. Вирішіть справу.*

Завдання для самостійної роботи до Теми 5:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань.

1. Назвіть принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
2. Охарактеризуйте нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Назвіть способи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Охарактеризуйте суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
5. Ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій як способи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Індивідуальні завдання до Теми 5:

1. Чітко визначте та зафіксуйте письмово всі види обмежень, які застосовуються у зовнішньоекономічній діяльності згідно з чинним законодавством.
2. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
3. Визначте у вигляді схеми порядок сертифікації імпортованої продукції в Україні.
4. Підготуйте схему «Чим відрізняється іноземне підприємство від підприємства з іноземними інвестиціями?»
5. Складіть схему «Порядок державної реєстрації іноземних інвестицій».

Спеціалізована література до Теми 5:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ. *Голос України*. 1991.
2. Бондарчук О. Г. Загальна характеристика відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Правова просвіта*. 2016. № 1. С. 29-38.
3. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Господарське право*. 2009. № 10. С. 144-148.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-ІV. *Голос України*. 2003. № 49.
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ. *Голос України*. 2001. № 107.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради*. 1984. № 51. Ст. 1122.
7. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VІІІ. *Голос України*. 2018. № 121.
8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VІ. *Голос України*. 2010. № 229.
9. Минюк Д. І. Організаційно-правові аспекти протидії правопорушенням у сфері зовнішньоекономічної діяльності : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 191 с.

10. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Голос України*. 2003. № 45.

11. Бабак А. О. Особливості юридичної відповідальності у сфері зовнішньоекономічної діяльності. *Університетські наукові записки*. 2009. № 3. С. 147-154.

12. Гуд А. М. Організація митно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків. 2017. 241 с.

13. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Голос України*. 2012. № 74.

14. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Голос України*. 2016. № 132.

15. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. *Голос України*. 1994.

16. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України від 27.07.2017 р. № 25 (6). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MUS7359>.

17. Школьнік Є. Юридична відповідальність держави як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 11. С. 70-74.

18. Ваколюк О. Антидемпінгове мито як засіб митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 6.

19. Феделеш Е. Антидемпінгове мито як засіб тарифного регулювання. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 3.

20. Ксендзук В. В. Розрахунки в зовнішньоекономічній діяльності як економічна категорія в системі міжнародних економічних відносин. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 3 (77).

ТЕМА 6. ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА ДЖЕРЕЛА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА. ГОСПОДАРСЬКІ СУДИ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ. ЮРИСДИКЦІЯ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Поняття господарського процесу і господарської процесуальної форми. Форми господарського судочинства.
2. Предмет, метод, система господарського процесуального права.
3. Поняття господарського процесуального права. Поняття й ознаки господарсько-процесуальних правовідносин.
4. Джерела господарського процесуального права.
5. Стадії господарського процесу.
6. Принципи господарського судочинства: поняття, види, характеристика.
7. Господарський суд у системі органів правосуддя України: склад, структура, компетенція.
8. Система господарських судів в Україні. Компетенція Вищого суду з питань інтелектуальної власності по вирішенню господарських спорів.
9. Поняття, види юрисдикції господарських судів та критерії, що її визначають.
10. Предметна й суб'єктна юрисдикція господарських судів.
11. Інстанційна юрисдикція господарських судів.
12. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських судів: поняття і види.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: господарське процесуальне право, господарський суд, оскарження судових рішень, поняття позову, види позову, елементи позову, заява по суті справи, підготовче провадження, поняття доказів у господарському процесі, господарський процес, доказування, підстави звільнення від доказування, письмові докази у господарському процесі, речові докази у господарському процесі, електронні докази у господарському процесі, висновок експерта у господарському процесі, правова експертиза, процесуальні строки, предметна юрисдикція, інстанційна юрисдикція, територіальна юрисдикція, суб'єктна юрисдикція.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Ознайомлення студентів із принципами, завданнями, джерелами господарського процесуального права, з юрисдикцією господарських судів, процесуальним становищем учасників господарського процесу; вивчення особливостей судового захисту прав і законних інтересів юридичних осіб та

фізичних осіб-підприємців, зокрема: порядку звернення до господарського суду за захистом прав і законних інтересів, порядку розгляду господарських спорів, порядку оскарження судових рішень господарських судів та їх перегляду; вивчення основ роботи системи господарських судів; практичне засвоєння порядку розгляду господарських спорів, способів вирішення спірних процесуальних ситуацій; досягнення таких програмних результатів навчання, як набуття умінь: застосовувати базові знання господарського процесуального права, розуміти місце науки господарського процесуального права в системі юридичних наук; розуміти специфіку обраної професійної діяльності, етичні норми діяльності юриста; демонструвати кваліфіковане застосування знань у професійній діяльності; тлумачити та правильно застосовувати норми матеріального та господарського процесуального права; надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях; застосовувати для професійної діяльності комп'ютерні програми, веб-ресурси, реєстри даних і інші доступні пошукові системи та інформаційні технології; аналізувати, систематизувати, узагальнювати правову інформацію та працювати в кількох проектах одночасно; складати юридичні документи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:
2. Історія розвитку господарської юрисдикції в Україні.
3. Практичні аспекти застосування принципів господарського процесуального права.
4. Місце звичаю в системі джерел господарського процесуального права.
5. Історія становлення науки господарського процесуального права.
6. Проблемні процесуальні питання участі спеціаліста й перекладача у господарському процесі.

Тематика рефератів:

1. Практика Європейського суду з прав людини як джерело господарського процесуального права.
2. Право на справедливий суд: поняття, господарсько-процесуальний контекст.
3. Перспективи модернізації законодавства про судовий захист прав суб'єктів підприємництва.
4. Значення судових рішень Верховного Суду у правозастосовній практиці господарських судів України.
5. Зарубіжний досвід функціонування арбітражних (господарських, комерційних) судів.
6. Актуальні питання досудового регулювання господарських спорів.
7. Сучасні проблеми розмежування юрисдикції загальних і господарських судів щодо вирішення цивільних справ в юридичній науці та практиці.
8. Фізична особа як сторона в господарському процесі.
9. Участь фізичних осіб у господарському процесі.
10. Участь у господарському процесі неповнолітніх осіб.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- опанування певним категорійним апаратом науки господарського процесуального права, суті, методів пізнання та ролі господарського процесуального права для практики діяльності юриста;
- формування загального уявлення про принципи організації та здійснення правосуддя в господарських судах;
- формування вмінь чітко визначати об'єкти і суб'єкти господарських процесуальних правовідносин,
- знати систему господарських судів в Україні, принципи їх діяльності, склад господарських судів, правовий статус судді господарського суду, систему суддівського самоврядування;
- визначати місце і роль третейських судів в системі судочинства;
- забезпечувати організацію претензійної роботи, визначати її завдання.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- складати процесуальні документи, пов'язані з досудовим врегулюванням господарських спорів (претензію, відповідь на претензію тощо), відмовою від позову (повністю чи частково), визнанням позову (повністю чи частково), мировим врегулюванням спору (мирову угоду тощо).

Завдання для самостійної роботи до Теми 6:

1. Підготувати мультимедійну презентацію по темі: «Судова реформа в Україні».
2. Підготувати доповідь:
 - 2.1. Сучасні проблеми науки господарського процесуального права.
 - 2.2. Підготувати есе «Історичний огляд створення та діяльності органів господарської юрисдикції на теренах України».
 - 2.3. Підготувати доповідь: «Спеціалізовані судові органи з розгляду та вирішення господарських спорів в іноземних державах».

Індивідуальні завдання до Теми 6:

1. Складіть схему з відповідними поясненнями:
 - 1.1. повноваження місцевих (окружних) господарських судів;
 - 1.2. повноваження апеляційних господарських судів;
 - 1.3. повноваження Касаційного господарського суду у складі Верховного суду України;
 - 1.4. система господарських судів України;
 - 1.5. порядок призначення на посаду судді господарського суду.
2. Побудуйте структурно-опорні схеми чи порівняльні схеми:
 - 2.1. Порядок врегулювання спору за участі судді до початку розгляду справи по суті.
 - 2.2. Порядок укладення мирової угоди.
 - 2.3. Укладення мирової угоди на різних стадіях господарського процесу.
 - 2.4. Порівняльно-правовий аналіз укладення мирової угоди у різних судових процесах (за національним законодавством).
 - 2.5. Зміст претензії.
 - 2.6. Порядок урегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні господарського договору.
3. Змодельуйте претензію.

ТЕМА 7. СКЛАД СУДУ. УЧАСНИКИ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Склад і види учасників господарського процесу. Права й обов'язки учасників господарської справи.
2. Зловживання процесуальними правами у господарському судочинстві.
3. Склад господарського суду: поняття, порядок формування.
4. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу) судді.
5. Поняття сторін у господарському процесі, їх характерні ознаки, процесуальні права й обов'язки.
6. Процесуальна співучасть і заміна неналежного відповідача належним. Процесуальне правонаступництво.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
учасники господарського процесу, суддя господарського суду, позивач, відповідач, треті особи, прокурор, судовий експерт, представництво в господарському процесі, адвокат, процесуальне правонаступництво, процесуальне правонаступництво, неналежний відповідач, самовідвід судді, процесуальна співучасть, склад господарського суду.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Склад суду. Відводи. Визначення складу господарського суду. Одноособовий або колегіальний розгляд. Порядок вирішення питань при колегіальному розгляді справи. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Недопустимість повторної участі судді у розгляді справи. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Заяви про самовідводи та відводи. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу. Наслідки відводу суду (судді). Учасники судового процесу. Учасники справи. Інші учасники судового процесу. Склад учасників справи. Сторони в судовому процесі. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Процесуальне правонаступництво. Представники. Законні представники. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника в суді. Інші учасники судового процесу. Склад інших учасників судового процесу. Помічник судді. Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Свідок. Особи, які не можуть бути допитані як свідки Відмова свідка від давання показань на вимогу суду. Експерт. Експерт з питань права. Спеціаліст. Перекладач.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Сучасні стратегії зловживання процесуальними правами.
2. Способи протидії зловживанню правами в господарському процесі.
3. Органи та особи, яким законом надано право звертатися до господарського суду в інтересах інших осіб: правове регулювання і практика застосування.
4. Фізична особа як сторона в господарському процесі
5. Участь фізичних осіб у господарському процесі.

Тематика рефератів:

1. Історія розвитку господарської юрисдикції в Україні.
2. Практичні аспекти застосування принципів господарського процесуального права.
3. Місце звичаю в системі джерел господарського процесуального права.
4. Історія становлення науки господарського процесуального права.
5. Практика Європейського суду з прав людини як джерело господарського процесуального права.
6. Право на справедливий суд: поняття, господарсько-процесуальний контекст.
7. Перспективи модернізації законодавства про судовий захист прав суб'єктів підприємництва.
8. Значення судових рішень Верховного Суду у правозастосовній практиці господарських судів України.
9. Зарубіжний досвід функціонування арбітражних (господарських, комерційних) судів.
10. Актуальні питання досудового регулювання господарських спорів.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Поняття, види та характерні ознаки третіх осіб.
2. Представництво осіб, які беруть участь у справі: поняття, підстави, види.
3. Процесуальне становище представника в господарському суді.
4. Документи, що посвідчують повноваження представників.
5. Органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб: поняття, види, процесуальні права й обов'язки.
6. Процесуальне становище прокурора у господарському процесі.
7. Процесуальне становище інших учасників господарського процесу (свідків, експерта, спеціаліста, перекладача).

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: поповнити знання про суб'єктів господарських процесуальних правовідносин. Вивчити види суб'єктів господарських

процесуальних правовідносин. Звернути увагу на правові гарантії учасників процесу, їх правовий статус, реалізацію прав та обов'язків в процесі розгляду та вирішення господарського спору, забезпечення виконання та припинення господарських процесуальних правовідносин.

Практичні завдання:

Завдання 1. Прокурор звернувся до Господарського суду Н-ської області в інтересах держави в особі Управління з контролю за використанням та охороною земель з позовом про визнання недійсним укладеного районною державною адміністрацією та приватними підприємцями договору оренди земельної ділянки. Впродовж судового процесу Управління з контролю за використанням та охороною земель відмовилося від позову. Господарський суд на підставі пункту 4 частини першої статті 80 Господарського процесуального кодексу України ухвалою припинив провадження у справі. Прокурор оскаржив ухвалу, посилаючись на те, що суд не мав права приймати таку ухвалу, оскільки суд не взяв до уваги, що прокурор підтримує позов і вимагає вирішення спору по суті.

1. Хто правий господарський суд чи прокурор?

2. Хто набуває статус позивача у разі прийняття господарським судом позовної заяви, поданої прокурором в інтересах держави в особі органу, уповноваженого здійснювати функції держави у спірних правовідносинах?

3. Чи позбавляє прокурора права підтримувати позов і вимагати вирішення спору по суті відмова позивача від позову, поданого прокурором в інтересах держави?

Завдання 2. Н-ський апеляційний господарський суд задовольнив заяву третьої особи без самостійних вимог на предмет спору про відновлення пропущеного строку на подання апеляційної скарги, зазначивши про це в ухвалі. Позивач з цим не погодився та оскаржив ухвалу до Вищого господарського суду України. Вищий господарський суд України залишив скаргу позивача без задоволення.

1. Чи має право третя особа без самостійних вимог на предмет спору звертатись до суду з таким клопотанням?

2. Чи може позивач оскаржити таку ухвалу?

3. Суд якої інстанції вчинив правильно? Чому?

Завдання 3. Господарський суд Н-ської області відмовив у клопотанні судового експерта про продовження строку розгляду справу у зв'язку з тим, що він не встигає до закінчення строк розгляду справи надати висновок. Відповідач з цим не погодився й оскаржив таке рішення суду до апеляційного господарського суду. Як має бути розв'язана така ситуація. Дії яких учасників – судового експерта, відповідача, господарського суду, є правильними.

1. Що може здійснити господарський суд щодо строку розгляду справу у зв'язку з призначення господарським судом судової експертизи?

Завдання 4. Господарський суд Н-ської області прийняв ухвалу про відкладення судового засідання у зв'язку із заміною третьої особи без самостійних вимог на предмет спору її правонаступником. Прокурор, який брав участь у даному процесі в інтересах відповідача, з цим не погодився та оскаржив цю ухвалу.

1. Чи можливо у господарському процесі процесуальне правонаступництво третьої особи без самостійних вимог на предмет спору?

2. З яких підстав відбувається процесуальне правонаступництво у господарському судочинстві?

3. Дії яких учасників: прокурора, господарського суду є вірними? Чому?

Завдання 5. Господарський суд Н-ської області, розглядаючи справу про порушення умов договору перевезення, не прийняв відмову позивача від позову та прийняв рішення по суті справи відмовивши у позові частково. Представник третьої особи із самостійними вимогами на предмет спору оскаржив це рішення.

1. Чи має право позивач відмовитись від позову?

2. Чи зобов'язаний суд прийняти таку відмову?

3. Хто може брати участь у господарському процесі через представника?

4. Чи правильно вчинила третя особа із самостійними вимогами на предмет спору?

Завдання 6. Прокурор м. Львів в інтересах держави в особі Львівської міської ради (м. Львів) звернувся до господарського суду з позовом до Державного підприємства «Радгосп-завод «Львів», про припинення права постійного користування землею належній йому на підставі Державного акту на право постійного користування землею серії І-ЗК № 222/88, зареєстрованого у книзі записів державних актів на право постійного користування землею від 43.01.1991 за № 31, та з похідними вимогами про скасування як зазначеного Державного акту, так і запису про його реєстрацію. Ухвалою господарського суду було відмовлено у прийнятті позовної заяви з посиланням на те, що зазначена заява не підлягає розгляду у порядку господарського судочинства.

1. Дайте оцінку діям суду. За якими критеріями визначається юрисдикція господарських судів?

Завдання 7. Між ПрАТ «Катіон» та ТОВ «Електрон» виник спір з приводу виконання договору поставки електротехнічного обладнання. ПрАТ «Катіон» звернулося з позовом до господарського суду за захистом своїх порушених прав та інтересів. Представник ТОВ «Електрон» в суд не з'явився, але подав письмовий відзив на позов, де зазначив, що ПрАТ «Катіон» не було вжито заходів щодо досудового врегулювання спору (в претензійному порядку). Зазначений порядок за умовами договору поставки між ПрАТ «Катіон» та ТОВ «Електрон» було передбачено як обов'язковий для обох сторін.

1. Дайте правову оцінку ситуації? Як в цьому разі має діяти суд?

Завдання 8. При розгляді господарського спору судом було встановлено, що позов подано до неналежного відповідача. Позивач згоди на заміну

неналежного відповідача не дав, але суд за своєю ініціативою в порядку ч. 2 ст. 48 ГПК виніс ухвалу про заміну неналежного відповідача. Прийняте у справі рішення було оскаржено сторонами в апеляційному порядку.

1. Чи є право суду на заміну неналежного відповідача безумовним?
2. Чи підлягають скарги сторін задоволенню?

Завдання 9. Упродовж судового розгляду суддя господарського суду в одному з представників відповідача впізнав заступника декана з наукової роботи юридичного факультету, який він закінчив понад 10 років тому. Вважаючи, що є обставини, які викликають неможливість його участі у справі, суддя заявив самовідвід.

1. Чи правильні дії судді?
2. Як вирішуються питання про відвід і самовідвід судді господарського суду?

Завдання 10. Створене членами трудового колективу Проектного інституту «Водпром», який є у державній власності, ТОВ «Водні ресурси», укладаючи договір оренди цілісного майнового комплексу «Водпрому», керувалося ст. 10 Господарського процесуального кодексу України, яка встановлює загальний порядок укладення господарського договору. Унаслідок цього орендодавцем було відмовлено ТОВ «Водні ресурси» в укладенні договору оренди. Зазначене ТОВ звернулося до господарського суду з позовом до 13 Проектного інституту «Водпром» про спонукання до укладення договору оренди.

1. Яке рішення має винести господарський суд?
2. Проаналізуйте дану ситуацію та дайте відповідь із посиланням на чинне законодавство.

Завдання для самостійної роботи до Теми 7:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань:

1. Сучасні проблеми розмежування юрисдикції загальних і господарських судів щодо вирішення цивільних справ в юридичній науці та практиці.
2. Проблеми розмежування справ господарської юрисдикції та справ адміністративної юрисдикції.
3. Особливості юрисдикції з вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності.
4. Актуальні проблеми юрисдикції спорів, що виникають із земельних правовідносин.
5. Проблемні питання юрисдикції щодо вирішення корпоративних спорів.

Індивідуальні завдання до Теми 7:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Визначте у вигляді схеми класифікацію учасників господарського процесу.
3. Підготуйте схему «Інститут третіх осіб у господарському процесі».
4. Складіть схему «Характеристика свідка, експерта, експерт з питань права, перекладача та спеціаліста як учасників судового процесу».

Рекомендована література до Теми 7:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.
3. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
4. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.
5. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загальна частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
6. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.
7. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.
8. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
9. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитонова О. І. Основи ІТ-права: навч. посібник (3-є вид.). К. : Юрінком Інтер, 2020. 224 с.
10. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2014. 766 с.
11. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч. посібник. Київ, 2020. 314 с.
12. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підготовки до іспитів. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.
13. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
14. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.
15. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
16. Пригуза П. Д. Умисне банкрутство: теорія і практика субсидіарної відповідальності: наук.-практ. посібник. К. : ТОВ Борисфен-про, 2020. 180 с.
17. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні. К. : Ліра-Київ, 2015. 432 с.
18. Короєд С. О. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
19. Рибак О. С., Світличний О. П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К. : Ірідіум, 2017. 184 с.
20. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. *Публічне право*. 2017. № 4. С. 88-94.

ТЕМА 8. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ В ГОСПОДАРЬКОМУ ПРОЦЕСІ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Загальні засади судового доказування.
2. Види судових доказів та доказування.
3. Предмет доказування.
4. Обов'язок доказування.
5. Процесуальні властивості доказування.
6. Забезпечення доказів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

доказування в господарському процесі, докази в господарському процесі, суб'єкт судового доказування, об'єкт доказування, належність доказів, судові доручення, оцінка доказів, показання свідка, речові докази, письмові докази, електронні докази, висновок експерта, процесуальні строки, розумність процесуальних строків, обчислення процесуальних строків, початок процесуальних строків, зупинення процесуальних строків, судові витрати, види судових витрат, розподіл судових витрат, розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду, забезпечення позову, заходи процесуального примусу.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Поняття доказування в господарському процесі. Поняття та види доказів в господарському процесі. Суб'єкти судового доказування. Об'єкти доказування. Ознаки доказування. Класифікація судових доказів. Предмет доказування. Факти, які не підлягають доказуванню. Обов'язок доказування і подання доказів. Підстави звільнення від доказування. Належність доказів. Допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів. Подання доказів. Витребування доказів. Огляд доказів за їх місцезнаходженням. Огляд речових доказів, що швидко псуються. Судові доручення щодо збирання доказів. Оцінка доказів. Показання свідка. Речові докази. Письмові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта у галузі права. Забезпечення доказів. Процесуальні строки. Види процесуальних строків. Розумність процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Початок і закінчення процесуальних строків. Зупинення процесуальних строків. Наслідки пропуску процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків. Судові виклики і повідомлення. Повідомлення і виклики, що здійснюються судом. Зміст ухвали про повідомлення чи виклик. Офіційне оприлюднення оголошень у справах. Судові витрати. Види судових витрат. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня

оплата судових витрат. Витрати на професійну правничу допомогу. Витрати, пов'язані із залученням (викликом) свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням експертиз. Витрати, пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи. Розподіл судових витрат. Розподіл витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду. Забезпечення позову. Заходи процесуального примусу.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Створення доказової бази в спорах про захист ділової репутації.
2. Докази в господарському процесі.
3. Докази та доказування в господарському процесі України.
4. Поняття та види доказів.
5. Електронні докази в господарському процесі.

Тематика рефератів:

1. Поняття доказування в господарському процесі та його правова регламентація.
2. Належність і допустимість доказів та їх вплив на прийняття судового рішення.
3. Письмові докази як засіб доказування в господарському процесі.
4. Речові докази як засіб доказування в господарському процесі.
5. Правова регламентація витребування і повернення доказів у господарському процесі.
6. Судові витрати у господарському процесі.
7. Порядок розподілу судових витрат, пов'язаних зі справою.
8. Склад судових витрат.
9. Правовий статус свідка в господарському процесі.
10. Правовий статус експерта в господарському процесі.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Поняття і види судових витрат в господарському процесі.
2. Судовий збір: поняття, ставки, порядок обчислення і сплати.
3. Поняття і види процесуальних строків, порядок їх обчислення.
4. Правові наслідки пропуску процесуальних строків.
5. Забезпечення позову.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: є вивчення та засвоєння основних понять, інститутів, принципів і джерел господарського процесуального права, положень щодо організації та діяльності господарських судів України, особливостей розгляду спорів у сфері господарювання; формування умінь застосовувати на практиці набуті знання та складати відповідні процесуальні документи.

Практичні завдання:

Завдання 1. Господарський суд Івано-Франківської області розглянув справу за позовом Богородчанської селищної ради до відповідача СПД Стріленко Ігор Ярославович про стягнення коштів в сумі 692,08 грн. Представник відповідача позовні вимоги заперечив та у якості доказу навів показання свідка Ликової А.П., яка вказувала на те, що документи надані позивачем є неправдиві, оскільки бачив як представник позивача – секретар Богородчанської селищної ради їх підробляв. Господарський суд відмовився прийняти цей доказ.

1. Чи правильні дії суду?

2. Які засоби доказування встановлені у Господарському процесуальному кодексі України та чи є вони у наведеній ситуації?

Завдання 2. Господарський суд Житомирської області розглянув у відкритому судовому засіданні справу за позовом Приватного акціонерного товариства «Чеське спільне підприємство» до Публічного акціонерного товариства «Житомир-Автобус» про визнання права користування земельною ділянкою площею 1,00 га. У процесі розгляду справи на вимогу господарського суду позивачем не виконано вимоги суду згідно ухвали від 11.02.2013 р. щодо надання письмових пояснень і доказів в обґрунтування розміру(площі) земельної ділянки визначеної позивачем. Тому Господарським судом встановлено необхідність дослідження даної земельної ділянки як доказу у справі.

1. Чи правильні дії господарського суду?

2. Які є види доказів?

3. Чи необхідна та можлива оцінка даного доказу?

4. Який порядок оцінки доказів у господарському процесі?

Завдання 3. Товариство з обмеженою відповідальністю «Фірма «Блик» звернулось до господарського суду з позовом до Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України (відповідач 1) та Відкритого акціонерного товариства «Біоміло» (відповідач 2) про визнання недійсним патенту на промисловий зразок. Ухвалою Господарського суду міста Києва від 11.03.2008 р. порушено провадження у справі № 18/129 та призначений розгляд справи на 17.04.2008 р. У процесі розгляду справи виявилась необхідність призначення судової експертизи. Ухвалою Господарського суду міста Києва від 11.09.2008 р. провадження у справі було припинено, у зв'язку з призначенням у даній справі судової експертизи.

1. Чи правильно вчинив суд?

2. Які дії господарського суду у випадку призначення експертизи?

3. Хто має право ініціювати проведення судової експертизи?

4. Де встановлений перелік видів судових експертиз?

5. Який вид експертизи можливо призначити в даному випадку?

Завдання 4. До господарського суду Сумської області звернулось Публічне акціонерне товариство «Сумське машинобудівне науково-виробниче

об'єднання» з заявою про вжиття запобіжних заходів шляхом накладення арешту на майно Товариства з обмеженою відповідальністю «Стром». Ухвалою господарського суду Сумської області від 25.10.2012 р. заяву Публічного акціонерного товариства «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання» про вжиття запобіжних заходів задоволено та накладено арешт на майно ТОВ «Стром», яке знаходиться на виробничих площадках ТОВ Науково-виробниче підприємство «Техномар». ТОВ «Стром» не погодилося із зазначеною ухвалою та звернулося з апеляційною скаргою, в якій просило скасувати ухвалу господарського суду Сумської області від 25.10.2012 р. як таку, що прийнята при неповному з'ясуванні обставин, що мають значення для справи, з невідповідністю висновків обставинам справи та з порушенням норм процесуального права. Зокрема, заявник апеляційної скарги вважає, що позивачем не надано належних і відповідних доказів у підтвердження реальної загрози порушення його прав і неможливості чи утруднення в подальшому подачі потрібних для нього доказів.

- 1. Що таке запобіжні заходи і які підстави для їх вжиття?*
- 2. Які існують види запобіжних заходів?*
- 3. Чи необхідне та можливе скасування ухвали господарського суду про вжиття запобіжних заходів?*

Завдання 5. Позивач звернувся до Господарського суду Тернопільської області із позовом до відповідача про стягнення суми 80 000,00 грн. заборгованості, в тому числі суму 70 000,00 грн. основного боргу, 500,00 грн. інфляційних втрат за період прострочення та 500,00 грн. три відсотки річних, посилаючись на порушення умов договору купівлі-продажу № 21-09/12 від 20 травня 2018 року вимог ст.ст. 525, 526, 692 Цивільного кодексу України та ст. 193 Господарського кодексу України. В обґрунтування позовних вимог позивач вказує на невиконання відповідачем взятих на себе по договору зобов'язань щодо оплати поставленого товару, внаслідок чого в нього виникла та рахується заборгованість за поставлений товар, яка станом на момент звернення до суду з даним позовом складає суму 80 000,00 грн. Крім того, за порушення строків оплати поставленого товару просить суд стягнути з відповідача 1 528,00 грн. інфляційних втрат за період прострочення та 1 806,03 грн. три відсотки річних. Як стверджує позивач на виконання умов договору поставки товару позивачем поставлено, а відповідачем отримано товар, факт продажу товару Позивачем, та його отримання Відповідачем 12.07.2019 року підтверджується видатковою накладною № 2 від 12.07.2019 року на суму 156 888 гривень, в т.ч. ПДВ 26148,00 гривень, яку Позивач передав разом із товаром Відповідачу, проте, останнім підписану накладну із своєї сторони не повернув. За доводами позивача продаж товару Позивачем та його отримання Відповідачем 17.06.2019 року підтверджується видатковою накладною № 3 від 17.06.2019 року на суму 133 596,00 гривень, яку Позивач передав разом із товаром Відповідачу, проте, останнім підписану накладну повернуто Позивачу також не було. На виконання умов договору відповідачем проводилась часткова оплата товару, у зв'язку з чим у відповідача виникла та

ракується заборгованість в сумі 70 000,00 грн. Рішенням суду у задоволенні позову відмовлено повністю.

1. *Дайте правову оцінку діям суду.*

2. *Які належні та допустимі докази проведення господарської операції можуть бути надані суду?*

3. *Чи правильно вчинив суд в даній справі на Вашу думку?*

Завдання 6. ПП звернулося до місцевого господарського суду з вимогою про стягнення збитків та визнання недійсним договору, укладеного з ТОВ. До позовної заяви було додано низку письмових доказів. В процесі розгляду справи судом було винесено ухвалу, в якій зазначалося про необхідність подання позивачем додаткових доказів за наведеним переліком. Позивач відмовився їх надавати, пославшись на їх відсутність. Свою позицію обґрунтував тим, що суд, може і повинен самостійно витребувати зазначені докази у осіб, які ними володіють, в т.ч. і у відповідача, встановивши тим самим у справі об'єктивну істину. Натомість суд розглянув справу за наявними в ній матеріалами. Позивачу в задоволенні позову відмовив. Рішення обґрунтував тим, що судочинство у господарських судах здійснюється на засадах змагальності, а тому кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень ГПК.

1. *Надайте правову оцінку діям позивача та суду.*

2. *Чи є правомірним рішення суду?*

Завдання 7. Південно-західна залізниця видала вантаж ПП «Крок» без перевірки. Після розкриття контейнера підприємство виявило недостачу вантажу і звернулося до залізниці з вимогою видати вантаж з перевіркою та оформленням її результатів комерційним актом.

1. *До якого виду доказів належить комерційний акт?*

2. *Чи може і чи повинна в цьому разі недостача товару підтверджуватися іншими доказами?*

Завдання 8. Позивач звернувся до Господарського суду з позовом до Військової частини А1759, м. Тернопіль про відшкодування суми 33440,04 грн. в порядку регресу витрат, пов'язаних з регламентною виплатою, посилаючись на ст. ст. 1166, 1188, ч. 1 ст. 1191 Цивільного кодексу України, п. 38.2 ст. 38 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». До позовної заяви було додано копію доказів про сплату судового збору. Ухвалою суду позовну заяву було залишено без руху та встановлено позивачу спосіб усунення недоліків позовної заяви шляхом подання – доказів сплати судового збору у розмірі та порядку, визначеному законом.

Дайте правову оцінку діям суду.

Завдання 9. Позивач подав до господарського суду заяву про забезпечення позову шляхом накладення арешту на всі рахунки відповідача, обґрунтовуючи необхідність застосування цього заходу потенційною можливістю ухилення відповідача від виконання судового рішення.

1. Якими повинні бути процесуальні дії судді?
2. Які є підстави для застосування господарським судом заходів до забезпечення позову?
3. У яких межах господарський суд вправі накладати арешт на кошти відповідача?

Завдання 10. До господарського суду звернулося ПП «Пролісок» з позовом до ТОВ «Стар» про спонукання до виконання договору підряду на капітального будівництва від 27.01.2019 р. Відповідач, хоч і був належним чином повідомлений про час і місце розгляду справи, у судові засідання не з'явився. Після винесення рішення у справі до господарського суду надійшла позовна заява ТОВ «Веселка» із зустрічними позовними вимогами визнати недійсним договір підряду на капітального будівництва від 27.01.2019 р. Перевіривши позовну заяву та документи, що додані до неї, суд встановив, що позов подано відповідно до вимог господарського процесуального законодавства України.

1. Чи може бути прийнята така позовна заява як зустрічний позов? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Якими повинні бути процесуальні дії судді?

Завдання для самостійної роботи до Теми 8:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань.

1. Що може бути підставами звільнення від доказування в господарському процесі?
2. Які вимоги встановлені до клопотання про витребування доказів?
3. У чому полягає різниця між преюдиційними та презумпційними фактами?
4. Що означає належність і допустимість доказів?
5. Що слід розуміти під достовірністю і достатністю доказів?

Індивідуальні завдання до Теми 8:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію за даною темою.
2. Визначте у вигляді схеми класифікацію доказів у господарському процесі.
3. Складіть схему за темою: «Види доказів у господарському процесі».
4. Оформити документ про призначення судом перекладача в господарському процесі.
5. Оформити документ учасника справи про залучення до справи експерта.

Спеціалізована література до Теми 8:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-Київ, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.
3. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.

4. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.
5. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загал. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
6. Світличний О. П. Господарський процес: підручник (2-ге вид., перероб. і доп.). К. : НУБіП України, 2018. 342 с.
7. Мелех Л. В. Господарський процес: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 367 с.
8. Шишко Р. Б. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. К. : ЦУЛ, 2017. 272 с.
9. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитонов О. І. Основи ІТ-права: навч. посібник (3-є вид.). К. : Юрінком Інтер, 2020. 224 с.
10. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2014. 766 с.
11. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч. посібник. Київ, 2020. 314 с.
12. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підготовки до іспитів. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.
13. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
14. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.
15. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
16. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні. К. : Ліра-Київ, 2015. 432 с.
17. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.
18. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.
19. Рибак О. С., Світличний О. П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К. : Ірідіум, 2017. 184 с.
20. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. *Публічне право*. 2017. № 4. С.88-94.

ТЕМА 9. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ. РОЗГЛЯД СПРАВ У ПОРЯДКУ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
2. Заява про видачу судового наказу
3. Особливості розгляду заяв про видачу судового наказу.
4. Зміст судового наказу
5. Відмова у видачі судового наказу.
6. Розгляд заяви про скасування судового наказу
7. Заява про скасування судового наказу

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:

Наказне провадження. Стягнення на підставі судового наказу. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Підсудність. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у видачі судового наказу. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні. Особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Однією із найважливіших проблем сучасного господарського процесу є проблема ефективності, оперативності та доступності судочинства. Вже протягом тривалого часу запровадження спрощених судових процедур, як одного із найбільш ефективного та дієвого вирішення даної проблеми викликає велику кількість дискусій та обговорень.

Враховуючи викладене, вважаємо за доцільне в методичних рекомендаціях розглянути тему «Наказне провадження, провести дослідження інститутів спрощених судових процедур в господарському судочинстві. Дослідити вимоги про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про його наявність заявнику невідомо.

Розглянути порядок стягнення на підставі судового наказу, форму і зміст заяви про видачу судового наказу, підстави для відмови у видачі судового наказу. В контексті дослідження наказного провадження в господарському процесі доцільно також розглянути інститут виконавчого напису нотаріуса.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Судовий наказ як особлива форма судового рішення
2. Наслідки скасування та набрання судовим наказом законної сили

3. Категорії справ, що розглядаються у порядку наказного провадження
4. Нормативно-правове регулювання наказного провадження у господарському процесі України
5. Набрання законної сили та виконання судового наказу

Тематика рефератів:

1. Спрощене позовне провадження.
2. Недоліки інституту наказного провадження,
3. Клопотання про розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження.
4. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання.
5. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачу.
6. Особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні.
7. Розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження.
8. Наслідки скасування та набрання судовим наказом законної сили.
9. Строк розгляду заяви про видачу судового наказу
10. Участь сторін у судовому засіданні

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Який порядок скасування судового наказу?
2. Визначте порядок набрання судовим наказом законної сили.
3. В які строки судовий наказ набирає законної сили?
4. Які справи можуть бути розглянуті в порядку спрощеного позовного провадження?

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: спрощене позовне провадження: поняття та значення. Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження, строк розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження. Визначити наказне провадження, виявити його специфічні ознаки; закріпити процесуальний порядок розгляду заяви в наказному провадженні; порядок скасування судового наказу. Порядок стягнення на підставі судового наказу, форму і зміст заяви про видачу судового наказу, підстави для відмови у видачі судового наказу. Вміти відрізнити спрощене позовне провадження від позовного провадження. Знати особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження.

Практичне завдання 1.

Публічне акціонерне товариство «Сумиобленерго» звернулось до Господарського суду Сумської області з заявою про видачу судового наказу про стягнення в солідарному порядку з Товариства з обмеженою відповідальністю «Сумський завод гумотехнічних виробів» (надалі – ТОВ «СЗ ГТВ», боржник-

1) та Товариства з обмеженою відповідальністю «Виробниче об'єднання «Сумський завод гумотехнічних виробів» (надалі – ТОВ «ВО «СЗГТВ», боржник; 2) 40 067,24 грн пені, 4 638,57 грн 3 % річних та 15 987,65 грн інфляційних нарахувань, які виникли на підставі договору про постачання електричної енергії, укладеного між ПАТ «Сумиобленерго» та ТОВ «СЗ ГТВ» на підставі ст. 147 Господарського процесуального кодексу України.

Ухвалою Господарського суду Сумської області у видачі судового наказу відмовлено.

Відмовляючи у видачі судового наказу, суд виходив з того, що до кількох відповідачів має бути пред'явлений саме позов; стягнення на підставі судового наказу не допускає наявності кількох боржників та солідарного стягнення з них грошової заборгованості судовим наказом, у зв'язку з чим дійшов висновку про відмову у видачі судового наказу, на підставі п.п.1, 3 ч. 1 ст. 152 ГПК України.

Не погодившись з вищезазначеною ухвалою, ПАТ «Сумиобленерго» звернулось до Харківського апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просило скасувати оскаржувану ухвалу та видати судовий наказ про стягнення в солідарному порядку з ТОВ «СЗ ГТВ» та ТОВ «ВО «СЗГТВ» 40 067,24 грн пені, 4 638,57 грн 3 % річних, 15 987,65 грн інфляційних нарахувань та судові витрати.

Обґрунтовуючи підстави звернення з апеляційною скаргою, апелянт посилався на те, що оскаржувана ухвала прийнята судом з порушенням норм процесуального права, оскільки нормами ГПК України не встановлено обмежень щодо кількості боржників, як учасників наказного провадження, що призвело до безпідставної відмови у задоволенні заяви про видачу судового наказу.

Чи правомірні вимоги позивача? Якими нормативно-правовими актами повинен керуватися суд в цій справі?

Як суд має вирішити даний спір?

Практичне завдання 2.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ІМПЕКС» (далі – заявник, стягувач) звернулось до Господарський суд Черкаської області з заявою про видачу судового наказу за вимогами до фізичної особи-підприємця Лоза Т. В. про стягнення 122 563,51 грн, в тому числі 87 750,00 грн – авансу, 31 477,81 грн неустойки, 3 335,70 грн – % за користування чужими коштами за договором поставки.

Ухвалою Господарського суду Черкаської області відмовлено у видачі судового наказу.

Не погодившись з прийнятим рішенням, Товариство з обмеженою відповідальністю «Імпекс» звернулося до Київського апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просить скасувати ухвалу Господарського суду Черкаської області, видати судовий наказ про стягнення з фізичної особи-підприємця Лоза Т. В. 122 563,51 грн (87 750,00 грн – аванс, 31 477,81 грн – неустойка, 3 335,70 грн – відсотки за користування чужими коштами за договором поставки).

Апеляційна скарга мотивована тим, що суд першої інстанції при постановленні оскаржуваної ухвали порушив норми матеріального та процесуального права. Так, за доводами апелянта, суд першої інстанції неправильно визначив відповідно до встановлених судом обставин правовідносин і дійшов помилкових висновків, що вимоги скаржника за своєю правовою природою не тотожні грошовим. Так, зокрема, заборгованість боржника перед заявником перетворилась у грошову, тому що заявником був сплачений грошовий аванс, а неустойка та проценти за користування чужими коштами стягуються за договором у грошовому еквіваленті. А тому просив оскаржувану ухвалу скасувати, задовольнивши заяву про видачу судового наказу в порядку наказного провадження.

Дослідивши матеріали справи, докази по справі, розглянувши доводи апеляційної скарги, Київський апеляційний господарський суд встановив наступне.

Як вірно з'ясовано судом першої інстанції та вбачається з матеріалів справи, 15 листопада 2019 року між Товариством з обмеженою відповідальністю «ІМПЕКС» (як покупцем) та Фізичною особою-підприємцем Лоза Т. В. (як постачальником) було укладено договір поставки (надалі – договір). За умовами якого постачальник взяв на себе зобов'язання поставляти покупцеві товар у встановлені строки, а покупець – взяв на себе зобов'язання прийняти товар і сплатувати за нього грошові суми на умовах даного договору.

Згідно п. 1.2 договору предметом поставки є визначений товар із найменуванням, зазначеним у специфікаціях та/або інших документах згідно умов договору, підписаних постачальником та покупцем. При взаємній згоді обох сторін дозволяється поставка іншої продукції, не вказаної у специфікації.

17.11.2019 р. між постачальником та покупцем була підписана специфікація №1 до договору на суму 585 000,00 грн, в якій, зокрема було обумовлено порядок здійснення розрахунків: 30 % вартості – передплата, залишок 70 % вартості – платіж по факту готовності товару до відвантаження і отримання покупцем копій відвантажувальних документів. Термін поставки – 30 днів з моменту отримання авансового платежу.

В п. 6.1. договору встановлено, що ціна на товар та порядок розрахунків вказується у специфікації, яка є невід'ємною частиною договору.

На виконання умов договору платіжними дорученнями від 29.11.2019 №№9, 10 ТОВ «ІМПЕКС» (покупець) перерахувало аванс (30 % вартості) в розмірі 87 750,00 грн на поточний рахунок ФОП Лоза Т.В.

Пунктом 4.3 договору передбачено, що постачальник поставляє товар окремими партіями у відповідності із заявками покупця у строки, визначені в заявці та специфікації.

Постачальник повинен був поставити покупцю товар до 29 грудня 2019 року, однак в порушення взятих на себе зобов'язань, за доводами апелянта, не здійснив поставку товару.

З матеріалів справи вбачається, що 20 лютого 2020 року заявник надіслав на адресу боржника претензію № 1 з вимогою негайно – з моменту отримання претензії - здійснити постачання товару згідно умов Специфікації № 1 та надати покупцеві знижку на суму неустойки на день фактичної поставки товару. У разі незадоволення даної вимоги боржника було попереджено про звернення до правоохоронних органів, контролюючих органів та до суду за захистом своїх прав.

Однак, така вимога залишилась без відповіді та без виконання.

Розглянувши подану заяву з доданими до неї матеріалами, суд першої інстанції дійшов висновку, що така заява задоволенню в порядку розділу II ГПК України не підлягає, а тому відмовив у видачі наказу.

Чи правомірні вимоги позивача?

Яке рішення має прийняти апеляційний господарський суд?

Дайте правову оцінку ситуації.

Практичне завдання 3.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Тріада Принт» звернулось до господарського суду Харківської області з заявою про видачу судового наказу про стягнення з Приватного акціонерного товариства «Харківський хлібокомбінат «Салтівський» заборгованості за договором поставки в розмірі 23635,84 грн., з яких 19000,00 грн. основного боргу, 2774,81 грн. пені, 301,16 грн. 3 % річних та 1559,87 грн. інфляційних втрат.

Ухвалою господарського суду Харківської області в задоволенні заяви ТОВ «Тріада Принт» про видачу судового наказу відмовлено.

ТОВ «Тріада Принт» подав апеляційну скаргу на ухвалу господарського суду, в якій вважає, що суд першої інстанції порушив норми процесуального та матеріального права, у зв'язку з чим, просить скасувати ухвалу та направити справу для продовження розгляду до суду першої інстанції. В обґрунтування своєї апеляційної скарги апелянт посилається на те, що в даному випадку має місце зобов'язання із постачання упаковки, відповідно до умов договору поставки передбачається оплата товару, що поставляється. Тобто, на думку апелянта, за цим договором у боржника виникає саме грошове зобов'язання, внаслідок невиконання боржником грошового зобов'язання за договором виникає його відповідальність у вигляді знову ж таки грошових санкцій – договірні у вигляді пені та 3 % річних і інфляційні, що передбачені законом.

Суд першої інстанції дійшов висновку, що заявником в свою чергу не було надано доказів безспірності заявлених вимог (як то підписаний обома сторонами акт звірки, листування тощо). Наданий заявником акт звірки, який підписаний з боку останнього, не може бути належним доказом безспірності вимог, оскільки не підписаний з боку Приватного акціонерного товариства «Харківський хлібокомбінат «Слобожанський». А дослідження фактів обґрунтування безспірності вимог у спрощений спосіб зумовлює розгляд заяви у наказному провадженні.

В наданій заявником в якості доказу безспірності вимог копії видаткової накладної зазначений товар на суму 23 143,80 грн, а згідно заяви про видачу судового наказу заявник просить стягнути з боржника 19 000,00 грн боргу.

Чи правомірні вимоги позивача?

Яке рішення має прийняти апеляційний господарський суд?

Дайте правову оцінку ситуації.

Практичне завдання 4.

ПАТ «Енергопостачальна компанія» звернулось до Господарського суду Одеської області із заявою про видачу судового наказу про стягнення з ОСОБА_3 з обмеженою відповідальністю Відбудова заборгованості за спожиту активну електричну енергію у розмірі 18163,37 грн., заборгованості за перевищення договірних величин споживання електричної енергії у розмірі 20501,98 грн., пені у розмірі 3761,16 грн., 3 % річних у розмірі 435,25 грн. та інфляційних втрат у розмірі 1333,57 грн.

Заяву ПАТ «Енергопостачальна компанія» обґрунтовано неналежним виконанням з боку боржника - ОСОБА_3 прийнятих на себе зобов'язань за умовами договору про постачання електричної енергії.

Господарським судом Одеської області видано судовий наказ, яким стягнуто з ОСОБА_3 на користь ПАТ заборгованість за спожиту активну електричну енергію у розмірі 18163 грн. 37 коп. та заборгованість за перевищення договірних величин споживання електричної енергії у розмірі 20501 грн. 98 коп. за договором про постачання електричної енергії, а також судові витрати.

Ухвалою Господарського суду Одеської області відмовлено у видачі судового наказу в частині стягнення з ОСОБА_3 пені у розмірі 3761,16 грн., 3 % річних у розмірі 435,25 грн. та інфляційних витрат у розмірі 1333,57 грн.

Приймаючи вказану ухвалу, суд першої інстанції прийшов о висновку про необхідність розгляду вимог про стягнення пені, 3 % річних та інфляційних втрат окремо у позовному провадженні, з дослідженням та перевіркою судом нарахованих сум, підстав таких нарахувань, періодів тощо.

Не погоджуючись з ухвалою суду першої інстанції, Публічне акціонерне товариство звернулось з апеляційною скаргою до Одеського апеляційного господарського суду, в якій заявник просить суд скасувати ухвалу Господарського суду Одеської області та направити справу до суду першої інстанції для подальшого розгляду.

Так, апелянт зазначає, що пеня, 3 % річних та інфляційних є грошовою заборгованістю, а їх нарахування передбачене умовами договору. Крім того, скаржник вказує, що посилення суду першої інстанції як на підставу відмови у видачі судового наказу необхідності перевірки нарахованих сум є необґрунтованим.

Чи правомірні вимоги позивача?

Яке рішення має прийняти апеляційний господарський суд?

Дайте правову оцінку ситуації.

Практичне завдання 5.

ТОВ «Торговий Дім «Аванта» звернулось до господарського суду Волинської області з заявою про видачу судового наказу щодо стягнення з Приватного підприємства «Фірма «Орнамент» 41180,48 грн., з них 7051,19 основного боргу, 514,10 грн. – 3 % річних, 2341,00 грн. – індексу інфляцій, 31274,20 грн. – пені та 176,20 грн. судового збору.

Заяву обґрунтовано невиконанням зі сторони боржника умов договору поставки в частині оплати поставленого товару.

Розглянувши подану заявником заяву та додані до неї документи, суд дійшов висновку про відмову у задоволенні заяви про видачу судового наказу в частині стягнення 3 % річних, інфляційних та пені виходячи з наступного.

Дайте правову оцінку ситуації.

Практичне завдання 6.

До Господарського суду Київської області Акціонерним товариством комерційний банк «Приватбанк» подано заяву б/н від 16.01.2019 року про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з Фізичної особи-підприємця Косяк Сергія Васильовича 157077,92 грн. заборгованості за кредитним договором № Б/Н від 03.10.2017 року, яка складається з 112346,27 грн. заборгованості за кредитом, 25754,19 грн. заборгованості за відсотками, нарахованими на прострочену заборгованість, 15048,18 грн. заборгованості за відсотками у вигляді щомісячної комісії, 3929,28 грн. пені за несвоєчасність виконання зобов'язань за договором.

Дайте правову оцінку ситуації.

Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання 7.

Акціонерне товариство Комерційний банк «Приватбанк» звернулось до Господарського суду Одеської області з заявою про видачу судового наказу до Фізичної особи-підприємця Алупой Сергія Степановича, в якій просило суд видати судовий наказ про стягнення з Фізичної особи-підприємця Алупой Сергія Степановича на користь Акціонерного товариства Комерційного банку «Приватбанк» заборгованості за кредитним договором від 09.10.2017 р. у розмірі 80162,04 грн. (50 000, 00 грн. заборгованість за кредитом, 9 688, 90 грн. – заборгованість за відсотками, нарахованими за прострочену заборгованість, 11000,00 грн. – заборгованість за відсотками у вигляді щомісячної комісії, 9473,14 грн. – пеня за несвоєчасність виконання зобов'язань за договором), а також відшкодувати банку сплачений судовий збір.

Заява мотивована тим, що в результаті порушення приписів чинного законодавства та укладеного між банком та фізичною особою-підприємцем договору від 09.10.2017, який за своєю суттю є договором приєднання до Умов та правил надання послуг «КУБ», у боржника виникла заборгованість за кредитом, процентах за користування кредитом, комісії та пені за несвоєчасність виконання зобов'язань за договором.

Дайте правову оцінку ситуації.

Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання 8.

05.08.2021 до Господарського суду Сумської області надійшла позовна заяву, в якій позивач просить стягнути з відповідача 22897,67 грн основного боргу за відпущену теплову енергію за період з жовтня по грудень 2015 року (без договору) та суму судових витрат у розмірі 2270,00 грн.

Позивачем заявлене клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження.

Дайте правову оцінку ситуації.

Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання 9.

Товариства з обмеженою відповідальністю «ВІРДЖІН ПЕРШАН» звернулось до господарського суду Одеської області із заявою про видачу судового наказу про стягнення з боржника Товариства з обмеженою відповідальністю «ДЕМЕТРА-ФРУТС» 122068,85 грн.

Заяву обґрунтовано неналежним виконанням боржником умов Договору поставки № 30/12-17 від 30.12.2020. Вказує, що відповідно до видаткової накладної №15 від 27.02.2021 було поставлено товар - ківі свіжі на загальну суму 122068,85 грн. Однак, боржником не було сплачено товар всупереч п.2.4. Договору, відповідно до якого оплата за товар здійснюється протягом 14 календарних днів від дати поставки.

Дайте правову оцінку ситуації.

Яке рішення має прийняти суд?

Практичне завдання 10.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Галичина-Транс-Інвест» звернулося до Господарського суду Київської області із заявою про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з товариства з обмеженою відповідальністю «Логіком Сервіс» заборгованості за надані послуги відповідно до заявки-договору від 24 січня 2019 року б/н у розмірі 15 250,00 грн. та витрат на правову допомогу у розмірі 2 900,00 грн.

Розглянувши подану заяву про видачу судового наказу та додані до неї документи, суд дійшов висновку про відмову у видачі судового наказу за вимогою про стягнення витрат на правову допомогу в розмірі 2 900,00 грн.

Дайте правову оцінку ситуації.

Обґрунтуйте правову позицію суду.

Завдання для самостійної роботи до Теми 9:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань.

1. Стягнення на підставі судового наказу.
2. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
3. Підсудність.
4. Заява про видачу судового наказу.
5. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу.

Індивідуальні завдання до Теми 9:

1. Підготувати фабули господарських спорів (з варіантом рішення), що можуть бути вирішені господарським судом у формі наказного провадження.
2. Підготувати фабули справ (з варіантом судового рішення), що можуть бути розглянуті у спрощеному позовному провадженні.
3. Підготувати реферативну доповідь на семінарське заняття одного з питань теми.
4. Підготувати тестові питання за даною темою.
5. Підготувати презентацію по даній темі.

Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
5. Про судоустрій і статус судів: Закон України від 02.05.2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
6. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>.
7. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15#Text>.
8. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>.
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
10. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
11. Про деякі питання практики призначення судової експертизи: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 4 від 23.03.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12#Text>.
12. Про затвердження Інструкції з діловодства в господарських судах України: наказ Державної судової адміністрації України № 28 від 20.02.2013 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007600-13#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.

3. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
4. Смолин Г. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
5. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загал. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
6. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є. Господарське процесуальне право України: навч. посібник для підг. до іспит. К. : ЦУЛ, 2014. 208 с.
7. Харитоновна О. І. Господарське процесуальне право України: підручник. К. : Істина, 2009. 360 с.
8. Світличний О. П. Господарський процес: підручник (2-ге вид., перероб. і доп.). К. : НУБіП України, 2018. 342 с.
9. Короєд С. О. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
10. Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України: підручник. Одеса : Фенікс, 2011. 512 с.
11. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.
12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Щербина В. С. Актуальні проблеми господарського права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.
2. Васильєв С. В. Довідник з підготовки до судового розгляду окремих категорій господарських справ. Х. : Еспада, 2013. 560 с.
3. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч. посібник. Київ, 2020. 314 с.
4. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2014. 766 с.
5. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підг. до іспит. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.
6. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О.М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.
7. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
8. Кройтор В. А. Господарський процес: навч. посібник. Харків : ХНУВС, 2020. 328 с.
9. Деледивка С. Г. Зразки документів у господарському процесі. К. : ЦУЛ, 2012. 704 с.
10. Роїна О. М. Господарський процес: практ. посібник (2-ге вид.). К. : КНТ, 2005. 208 с.
11. Стоянов А. Д. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. К. : ЦУЛ, 2014. 384 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Гаєвець М. В., Горіславська І. В., Канарик Ю. С. та ін. Актуальні проблеми господарського законодавства: монографія. К: «ЦП» КОМПРИНТ», 2013. 678 с.
2. Іванюта Н. В. Функції господарського процесуального права: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 516 с.
3. Галуцько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.
4. Короед С. О. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
5. Гаєвець М. В., Горіславська І. В., Панькова Л. О. Окремі види господарської діяльності: правові аспекти : монографія. К. : «ЦП» КОМПРИНТ», 2012. 508 с.
6. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.
7. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.
8. Спасибо-Фатєєва І. В. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. К. : ЕКУС, 2021. 512 с.

Інші джерела:

1. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 154-161.
2. Бобрик В. І. Спрощення судового розгляду справ з невеликою ціною позову: європейський досвід і перспективи в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 12. С. 7. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_12_2 33.
3. Бутирська І. Врегулювання спору за участю судді: перспективи запровадження у господарський процес України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 79-83.
4. Бутирський А. Проект Господарського процесуального кодексу України: крок уперед чи два назад. *Право України*. 2017. № 9. С. 56-62.
5. Бутирський А. А. Роль суду в господарському судочинстві. *Судова апеляція*. 2019. № 1. С. 89-97.
6. Жигалкін І. П. Проблемні питання представництва прокурора у господарському процесі (законодавчий аспект). URL : https://uajcc.org/problem_vopros_prokuror_hozproc/.
7. Жук Ю. Про матеріально-правове значення господарсько-процесуальних строків. Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні: матер. Міжнар. конф. (м. Харків, 16-17 жовтня 2015 р.) Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2015. С. 66-68.

8. Згама А. О. Про застосування спрощеної процедури в господарському судочинстві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. С. 182-187.
9. Згама А. О. Щодо оптимізації процесуальних форм у господарському процесі: наказне провадження та спрощене позовне провадження. Харків : Право, 2016. С. 52-56.
10. Кармаза О. О. Інститут врегулювання спору за участю судді в цивільному, господарському та адміністративному процесах України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 3(1). С. 37-48.
11. Козирева В. Проблематика юрисдикції в господарському судочинстві. *Знання європейського права*. 2018. № 1. С. 51-55.
12. Масловський С. В. Сутність розгляду справи судом першої інстанції у господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. № 50(4). С. 133-137.
13. Мелех Л. В., Візняк О. В. Проблемні аспекти виконання рішень господарського суду в Україні та шляхи їх удосконалення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 121-131.
14. Ніколенко Л. Поняття та ознаки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві. *Право України*. 2018. № 7. С. 115-129.
15. Ніколенко Л. М. Удосконалення процесуального законодавства в умовах проведення судової реформи. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.). Чернівці : ЧНУ, 2019. С. 146-148.
16. Петренко Н. О. Зловживання процесуальними правами у вигляді штучної зміни підсудності господарської справи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 4. С. 75-78.
17. Степанова Т. В. Теоретико-правові засади процесуального статусу учасників позовного провадження у господарському судочинстві: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Одеса, 2017. 542 с.
18. Щербанюк О. В., Бзова Л. Г. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 16 жовтня 2020 р.). К. : Вид-во ВАІТЕ, 2020. 356 с.
19. Ткачук О. Спрощене провадження: правова природа, ознаки, процедура. *Закон і Бізнес*. 2017. URL : http://zib.com.ua/ua/129257-sproschene_provadzhennya_pravova_priroda_oznaki_procedura.html.
20. Швець В. О. Господарський процес на сторожі захисту суб'єктів господарювання від рейдерів. *Форум права*. 2012 № 1. С. 1063-1068. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index

ТЕМА 10. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Семінарське заняття – 2 год.

План:

1. Позов. Позовна заява. Позовне провадження. Ціна позову.
2. Відкриття провадження у справі. Підготовче провадження.
3. Врегулювання спору за участю судді. Мирова угода.
4. Розгляд справи по суті.
5. Судові рішення.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: позовне провадження. Позовна заява. Ціна позову. Відзив. Відповідь на відзив. Заперечення. Заяви з процесуальних питань. Заяви, клопотання і заперечення. Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Об'єднання і роз'єднання позовів. Залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Відмова у відкритті провадження у справі. Відкриття провадження у справі. Підготовче провадження. Врегулювання спору за участю судді. Відмова позивача від позову. Мирова угода сторін. Загальні положення розгляду справи по суті. Судове засідання. Участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Відкриття розгляду справи по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Судові дебати та ухвалення рішення. Фіксування судового процесу. Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі. Судові рішення. Види судових рішень. Ухвали. Рішення. Постанови. Судові накази. Зміст рішення. Проголошення рішення. Вручення судового рішення. Додаткове рішення. Окрема ухвала.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Згідно з навчальним планом дисципліни «Господарський процес» підготовки здобувачів вищої освіти поряд з лекційним курсом передбачено проходження семінарських і практичних. Теми вивчення яких має не лише теоретичне, а й практичне значення для майбутнього юриста. При розгляді теми позовне провадження встановлюється позовну форму захисту при розгляді спорів у господарському судочинстві. Норми господарського процесуального права. Ознайомлення з позовною форми захисту права в господарському процесі, з характерними ознаки, які притаманні позовній (процесуальній) формі захисту права, яка існує в інших органах, при розгляді спорів про право: наявності вимоги однієї особи до іншої, яка виникає з порушеного або оспорюваного права і належить у силу закону розгляду у визначеному процесуальному порядку, встановленому законом (наявність позову); наявності спору про право.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з поняттям і видами процесуальних строків, порядок їх обчислення, зупинення і відновлення, розглянуто зміст позову в господарському процесі, його елементи і види, розглянуто зміст права на позов та його передумови. У процесі проведення семінару та практичного заняття треба детально розглянути подання позовної заяви, та відзив на неї, підстави відмови у прийнятті і повернення позовної заяви. Впродовж семінарського та практичного заняття потрібно висвітлити можливості господарського суду щодо об'єднання позовних вимог, та можливості позивача відмовитись від позову та можливості відповідача подати зустрічний позов, та вжити заходів до його забезпечення. Визначати специфічні особливості та підстави для розгляду спорів у порядку позовного провадження, набути досвід складання процесуальних документів від позовної заяви до рішення суду.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Заяви з процесуальних питань.
2. Особливості врегулювання спору за участю судді.
3. Загальні положення розгляду справи по суті.
4. Судові дебати та ухвалення рішення.
5. Особливості фіксування судового засідання технічними засобами.
6. Залишення позову без розгляду. Зупинення і закриття провадження у справі.
7. Порядок ухвалення судових рішень.
8. Додаткове рішення. Роз'яснення судового рішення. Окрема ухвала.

Тематика рефератів:

1. Поняття та елементи позову.
2. Право на позов.
3. Порядок подання позову.
4. Відзив на позовну заяву.
5. Об'єднання позовних вимог. Зміна позову.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Особливості і специфіка складання позовної заяви.
2. Процесуальні документи, що за необхідністю мають складатися в процесі позовного провадження.
3. Способи фіксування судового процесу і можливі зауваження.
4. Види судових рішень відповідно до інстанційної юрисдикції.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: розуміти сутність процесуального строку, знати їх види і порядок встановлення, обчислення, призупинення та відновлення; засвоїти алгоритм правових дій та складання процесуальних

документів учасниками судового процесу в межах процесуальних строків та щодо їх продовження чи відновлення; розуміти правову природу позову в господарському процесі, засвоїти передумови позову; вміти визначати необхідність і алгоритм правових дій щодо забезпечення позову чи захисту відповідача проти заходів забезпечення позову.

Практичні завдання:

Практичне завдання 1.

Товариство з обмеженою відповідальністю «КСК-Автоматизація» звернулось до Господарського суду міста Києва із позовними вимогами до Дочірнього підприємства «Бест Альтернатива» про стягнення 141 000 грн.

Позовні вимоги обґрунтовані порушенням відповідачем зобов'язань за Договором поставки № ВФ-86/16 від 30.09.2016, в частині здійснення розрахунків.

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 01.06.2020 прийнято позовну заяву до розгляду, відкрито провадження у справі, поставлено здійснювати розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін.

22.06.2020 р. представником відповідача подано клопотання про розгляд справи за правилами загального позовного провадження.

Розглянувши клопотання представника відповідача про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, суд дійшов наступного висновку.

Статтею 12 Господарського процесуального кодексу України визначено, що Господарське судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку:

- 1) наказного провадження;
- 2) позовного провадження (загального або спрощеного).

Відповідач в свою чергу, заявляючи клопотання про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, жодних обґрунтувань, які б свідчили про наявність підстав для розгляду справи за правилами загального позовного провадження не наводить

Саме лише посилення на складність справи та наявність «інших обставин», не є тими обставинами, які б свідчили про складність означеної справи.

Відтак, з огляду на малозначність даної справи, в розумінні ч. 5 ст.12 Господарського процесуального кодексу України, та відсутність обставин, які б свідчили про складність означеної справи, суд не вбачає підстав для розгляду справи № 910/7516/20 за правилами загального позовного провадження, в зв'язку з чим, відмовляє у задоволенні клопотання відповідача.

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 2.

Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України звернулося до господарського суду з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислова Асоціація «Альфа» і просить суд стягнути штраф у розмірі 68 000,00 грн. та 68 000,00 грн. – пені та судовий збір.

Позовні вимоги мотивовані порушенням Відповідачем законодавства про захист економічної конкуренції, в частині спотворення результатів торгів, під час їх участі в Процедурі закупівлі.

15.09.2020 р. Позивач заявив клопотання і просить суд розглядати справу за правилами загального позовного провадження. Проводити судові засідання по справі без участі Позивача за наявними матеріалами у справі. Позивач підтримує позовні вимоги в повному обсязі.

Розглянувши вказане клопотання, суд вважає за необхідне роз'яснити Позивачу наступне.

Необхідність розгляду справи в порядку загального позовного провадження визначається виключно судом, що розглядає господарську справу.

При цьому слід зазначити, що призначивши справу до розгляду за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) учасників справи за наявними у справі матеріалами, суд врахував характер спірних правовідносин, досліджує всі наявні в паперовій формі докази, які додані до справи.

Відповідно до ч. 1, 3 ст. 247 Господарського процесуального кодексу України, у порядку спрощеного позовного провадження розглядаються малозначні справи.

Суд не вбачає підстав для задоволення клопотання Позивача про розгляд справи за правилами загального позовного провадження.

Керуючись статтями Господарського процесуального кодексу України, суд в задоволенні клопотання Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України про розгляд справи за правилами загального позовного провадження відмовив.

Які справи за законодавством України є малозначними?

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 3.

ТОВ «АГВ Трейдинг» звернулось до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до ПрАТ «Комбінат «Придніпровський», в якій просить суд стягнути заборгованість у розмірі 152 868, 53 грн з яких: 140 652, 18 грн – основна заборгованість, 2 230, 06 грн – 3 % річних, 9 986, 29 грн – інфляційні втрати.

Позивач заявив вимогу про розподіл витрат на професійну правничу допомогу, яку викладено в прохальній частині позовної заяви.

Рішенням суду від 13.09.2021 позов задоволено повністю.

16.09.2021 до суду від позивача надійшло клопотання про відшкодування витрат на правову допомогу та стягнення з ПрАТ «Комбінат «Придніпровський» суми понесених витрат на професійну правничу допомогу у розмірі 10 000 грн., що підтверджується договором № 05-21/3 від 24.05.2021 між ТОВ «АГВ Трейдинг» та адвокатським бюро «Правозахист».

Протягом розгляду справи було встановлено, що 13.09.2021 ТОВ «АГВ Трейдинг» та адвокатським бюро «Правозахист» підписали акт здачі – прийняття

(надання послуг) наданої правової (правничої) допомоги, відповідно до якого сторони підтверджують, що бюро надало, а клієнт прийняв правову (правничу) допомогу.

Господарський суд вирішив задовольнити клопотання позивача.

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 4.

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «БРИГАДНА 11» звернулось до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до ТОВ «ПОЛПРОМ» про стягнення заборгованості по внескам співвласників об'єднання в сумі 20 751, 90 грн.

Ухвалою від 07.06.2021 прийнято справу № 904/3110/21 до свого провадження. Вирішено розгляд справи здійснювати за правилами спрощеного позовного провадження.

14.07.2021 від позивача надійшло клопотання про залучення копій документів кращої якості.

07.07.2021 канцелярією суду зареєстровано заяву, в якій позивач просить суд залишити позовну заяву без розгляду. Також позивач просить суд вирішити питання про повернення йому судового збору.

Дослідивши подану позивачем заяву про залишення позову без розгляду, вирішив залишити позовну заяву без розгляду.

В яких випадках суд залишає позовну заяву без розгляду?

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 5.

ТОВ «Днепрбус» звернулося до господарського суду з позовом до ПрАТ «Дніпровський металургійний завод» і просить суд стягнути заборгованість у розмірі 229 722,22 грн. та судовий збір.

Позовні вимоги мотивовані неналежним виконанням Відповідачем зобов'язань за Договором перевезення пасажирів № 267/2016 від 16.02.2016 р. в частині оплати отриманих послуг.

Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 18.05.2020 р. відкрито провадження у справі за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) учасників справи за наявними у справі матеріалами.

06.07.2020 р. Відповідач заявив клопотання і просить суд зупинити провадження у справі до набрання законної сили рішенням Господарського суду Дніпропетровської області у справі про затвердження плану санації ПрАТ «Дніпровський металургійний комбінат» до відкриття провадження у справі про банкрутство.

Клопотання про зупинення провадження мотивовано наступними обставинами.

24.06.2020 р. Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області прийнято до розгляду заяву ПрАТ «Дніпровський металургійний завод» про затвердження плану санації до відкриття провадження у справі про банкрутство та відкрито провадження.

Відповідач вважає, що на даний час існують підстави для обов'язкового зупинення провадження у справі до набрання законної сили рішенням Господарського суду Дніпропетровської області у справі про затвердження Плану санації ПрАТ «ДМЗ» до відкриття провадження у справі про банкрутство.

Вимоги Позивача щодо стягнення заборгованості за виконані роботи згідно Договору № 267/2016 від 16.02.2016р. включені до Плану санації ПрАТ «ДМЗ» до відкриття провадження у справі про банкрутство.

Розглянувши клопотання Відповідача про зупинення провадження у справі суд не вбачає підстав для його задоволення оскільки план санації, на який посилається Відповідач, суду не надано.

З огляду на вищевикладені обставини, суд не задовольнив клопотання Відповідача про зупинення провадження у справі та в задоволення клопотання відмовив.

В яких випадках суд зобов'язаний зупинити провадження у справі?

В яких випадках суд може за заявою учасника справи, а також з власної ініціативи зупинити провадження у справі?

На які строки зупиняється провадження у справі?

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 6.

АТ «Національна акціонерна компанія «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» (далі – Позивач) 19.02.2020 звернулося з позовом до ПрАТ «Науково-виробниче об'єднання «СОЗИДАТЕЛЬ» (далі – Відповідач), в якому просить суд:

– розглядати справу в порядку спрощеного позовного провадження без виклику сторін;

– стягнути з Відповідача на свою користь кошти, в розмірі 2649,79 грн, в тому числі: пеня – 2190,04 грн; три проценти річних – 459,75 грн; судові витрати по справі.

В обґрунтування позову Позивач посилається на неналежне виконання Відповідачем своїх зобов'язань за Договором № 3441/18-ТЕ-4 постачання природного газу від 04.10.2018.

06.07.2020 Відповідач подав клопотання про закриття провадження по справі у зв'язку з виконанням позовних вимог в повному обсязі, в підтвердження чого подав платіжні доручення від 02.07.2020 та від 02.07.2020.

27.07.2020 ухвалою суду встановлено АТ «Національна акціонерна компанія «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» строк до 06.08.2020 для надання заперечень щодо закриття провадження по справі.

05.06.2020 Позивач подав пояснення щодо оплати суми боргу, в яких вказує про те, що Відповідачем сплачено борг у розмірі 2649,79 грн Позивачу вже після подання позову та відкриття провадження у справі.

Спростовуючих доказів щодо погашення Відповідачем судового збору Позивач не навів.

Господарський суд ухвалив закрити провадження.

В яких випадках справи розглядаються у порядку спрощеного позовного провадження?

Чи вірно вирішив Суд?

Практичне завдання 7.

ТОВ «ГАСТЕЛ ГРУП» (далі – Позивач) звернулось до господарського суду міста Києва з позовом до ПАТ Комерційний банк «Приватбанк» (далі – відповідач) про визнання недійсною додаткової угоди до Кредитного договору. Ухвалою господарського суду міста Києва від 25.10.2017 порушено провадження у справі. 15.11.2017 року представником позивача подані додаткові документи для долучення до матеріалів справи та клопотання про витребування додаткових доказів у справі. Ухвалою господарського суду міста Києва від 15.11.2017 розгляд справи відкладено на 14.12.2017.

Які докази учасниками судового процесу повинні надаватися при розгляді справи?

Які можуть бути застосовані санкції за ухилення від вчинення дій, покладених на сторони господарським судом?

Які є підстави відкладення розгляду справи в судовому засіданні?

В яких випадках суд розглядає справу за відсутності учасника справи, якщо його або його представника було належним чином повідомлено про судові засідання?

Практичне завдання 8.

Підприємство об'єднання громадян «Миколаївське учбово-виробниче підприємство Українського товариства сліпих» звернулося в Господарський суд Миколаївської області з заявою від 19.10.2021, у якій просить видати дублікат наказу, виданого на виконання рішення Господарського суду Миколаївської області від 17.02.2021 у даній справі. Дана заява не може бути прийнятою до розгляду у зв'язку з таким. Згідно господарського процесуального законодавства, до заяви, скарги, клопотання чи заперечення, які подаються на стадії виконання судового рішення, в тому числі в процесі здійснення судового контролю за виконанням судових рішень, додаються докази їх надіслання (надання) іншим учасникам справи (провадження). Так, заява підприємства об'єднання громадян «Миколаївське учбово-виробниче підприємство Українського товариства сліпих», у супереч положенням законодавства, взагалі не містить доказів надіслання відповідачам копії заяви і доданих до неї документів.

Суд ухвалив повернути заяву підприємству об'єднання громадян «Миколаївське учбово-виробниче підприємство Українського товариства сліпих» та залишити без розгляду.

Якими статтями кодексу користувався суд у прийнятті ухвали?

Які документи додаються до позовної заяви?

В яких випадках суддя повертає позовну заяву і додані до неї документи?

Які є підстави відмови у відкритті провадження у справі?

Практичне завдання 9.

Позивач звернувся до господарського суду з позовом до відповідача про визнання недійсними рішень загальних зборів акціонерів останнього, що відбулися 07 грудня 2019 р.

Позивач до судового засідання не з'явився та не забезпечив явку представника до судового засідання, але 14.06.2020 р. позивач звернувся до суду з заявою про відмову від позову.

Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання 10.

Багатогалузева приватна фірма «Фірус» звернулася до господарського суду Кіровоградської області з позовною заявою від 22.11.2019 р. з вимогою визнати за приватною багатогалузевою фірмою «Фірус» право власності на об'єкт нерухомого майна – ринок «Босфор», що розташований у м. Кіровограді.

Ухвалою господарського суду поданий позов прийнято до розгляду та порушено провадження по справі.

Представник позивача в засідання суду не з'явився. Однак суд отримав заяву позивача про відкладення розгляду справи на інший день у зв'язку з неможливістю представника останнього прийняти участь в судовому засіданні.

Яке рішення повинен прийняти суд? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання для самостійної роботи до Теми 10:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань.

1. Поняття позову. Елементи і види позовів.
2. Право на позов. Забезпечення позову.
3. Документи, що додаються до позовної заяви.
4. Відзив. Відповідь на відзив. Заперечення.
5. Заяви з процесуальних питань.

Індивідуальні завдання до Теми 10:

1. Підготувати фабули господарських спорів (з варіантом рішення), що можуть бути вирішені господарським судом у формі позовного провадження.
2. Підготувати фабули справ (з варіантом судового рішення), що можуть бути розглянуті у позовному провадженні.
3. Підготувати позовні заяви за фабулами господарських спорів.
4. Підготувати (відповідно до позовних заяв) відзиви, відповіді на відзиви за фабулами господарських спорів.
5. Підготувати презентацію по даній темі.

Рекомендована література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
4. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.

6. Про акціонерні товариства 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.

2. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.

3. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підг. до іспит. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.

Інші джерела:

1. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.

2. Галуцько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.

3. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.

4. Канарик Ю. С. Заходи забезпечення позову в господарському процесі в порівнянні з процесом. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 879-883.

5. Козирєва В. П. Правове становище учасників позовного провадження в господарському судочинстві. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2020. № 2. С. 163-170.

6. Вербіцька М. В. Деякі аспекти правової природи та укладення мирової угоди в господарському процесі. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 1. С. 61-65.

ТЕМА 11. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План:

1. Апеляційне провадження. Апеляційна скарга
2. Касаційне провадження. Касаційна скарга
3. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: апеляція, апеляційна скарга, апеляційна інстанція, відкриття апеляційного провадження, закриття апеляційного провадження, апеляційне провадження, повноваження апеляційного суду, постанова апеляційного суду, касація, касаційна скарга, касаційна інстанція, касаційне провадження, відкриття касаційного провадження, закриття касаційного провадження, рішення Верховного Суду України, палати Верховного Суду України. Господарські суди, що переглядають за нововиявленими або виключними обставинами рішення, постанови, ухвали, що набрали законної сили. Порядок і строк подачі заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами до господарського суду. Підстави повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Прийняття заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Оформлення результатів перегляду.

Методичні вказівки для підготовки до семінарського та практичного заняття

Поняття і значення перегляду судових рішень в апеляційному порядку як самостійної стадії господарського процесу. Право апеляційного оскарження і його суб'єкти. Об'єкт апеляційного оскарження. Господарські суди, що розглядають апеляційні скарги. Строк подачі апеляційної скарги. Порядок подачі апеляційної скарги, вимоги до форми і змісту. Документи, що додаються до апеляційної скарги. Відзив на апеляційну скаргу. Повернення апеляційної скарги апеляційним господарським судом: підстави і правові наслідки. Прийняття апеляційної скарги до провадження апеляційним господарським судом. Строк і порядок розгляду апеляційної скарги апеляційним господарським судом. Межі перегляду справи в апеляційній інстанції. Підстави відміни або зміни рішення місцевого господарського суду. Постанова апеляційної інстанції: порядок винесення, вимоги до форми і змісту, набрання законної сили. Порядок оскарження постанов апеляційної інстанції. Поняття і суть касаційного провадження в господарському процесі. Право касаційного оскарження і його суб'єкти. Об'єкти касаційного оскарження. Касаційна інстанція. Порядок порушення

касаційного провадження у Касаційному господарському суді Верховного суду. Строк подачі касаційної скарги. Форма і зміст касаційної скарги. Відзив на касаційну скаргу. Повернення касаційної скарги. Відмова від касаційної скарги. Проведення в касаційній інстанції. Порядок і строк розгляду касаційної скарги. Межі перегляду справи в касаційному порядку Касаційним господарським судом. Повноваження касаційної інстанції. Поняття і значення перегляду рішень, постанов, ухвал господарського суду, що набрали законної сили, за нововиявленими обставинами або виключними обставинами. Підстави перегляду. Поняття нововиявлених обставин. Відмінність нововиявлених від нових обставин. Господарські суди, що переглядають за нововиявленими або виключними обставинами рішення, постанови, ухвали, що набрали законної сили.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати мультимедійні презентації на запропоновані теми:

1. Форми перегляду судових актів господарського суду
2. Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
3. Поняття нововиявлених обставин. Поняття виключних обставин.
4. Суб'єкти, об'єкти і строки апеляційного оскарження
5. Рішення за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами може прийняти суд

Тематика рефератів:

1. Підстави для відміни та зміни судових актів, прийнятих в суді першої інстанції.
2. Поняття, сутність та значення касаційного оскарження.
3. Особи, що мають право касаційного оскарження.
4. Предмет касаційного оскарження.
5. Порядок і строк подачі касаційної скарги.
6. Відмінність нововиявлених від нових обставин
7. Прийняття скарги до касаційного провадження.
8. Межі і порядок розгляду справи в касаційній інстанції.
9. Повноваження касаційної інстанції.
10. Підстави для відміни або зміни оскаржуваного рішення або постанови.

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Відкриття касаційного провадження у справі та закриття касаційного провадження
2. Повноваження суду касаційної інстанції
3. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
4. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: вміти відокремлювати апеляційні, касаційні скарги та позовні заяви, набути досвід складання апеляційних та касаційних скарг, рішень судів апеляційної та касаційної інстанцій за результатами розгляду таких скарг. Прийняття апеляційної скарги до провадження апеляційним господарським судом. Строк і порядок розгляду апеляційної скарги апеляційним господарським судом. Межі перегляду справи в апеляційній інстанції. Повноваження апеляційного господарського суду при перегляді рішень місцевого господарського суду. Визначити повноваження касаційної інстанції. Підстави для відміни або зміни рішення місцевого господарського суду або постанови апеляційного господарського суду в касаційному порядку Касаційним господарським судом. Постанова касаційної інстанції: вимоги до змісту, набрання законної сили, розсилка. Передача справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Оформлення результатів перегляду

Практичні завдання:

Практичне завдання 1.

17.09.2020 року ПрАТ Заводу «ПАВЛОГРАДХІММАШ» господарський суд Дніпропетровської області відмовив у поновленні строку для подачі зустрічної позовної заяви до Головного управління Державної податкової служби у Дніпропетровській області про зарахування переплати чистого прибутку у сплату податкового зобов'язання з податку на додану вартість, з екологічного податку, з податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, з податку на землю.

Не погодившись із ухвалою ПрАТ Завод «ПАВЛОГРАДХІММАШ» звернулось до Центрального апеляційного господарського суду із апеляційною скаргою, в якій просив скасувати ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 17.09.2020 та направити справу до розгляду до суду першої інстанції.

05.03.2021 р. надійшла заява акціонера ПрАТ «ПАВЛОГРАДХІММАШ» Лобаревої В. Ф. про приєднання до апеляційної скарги, яка була повернута заявнику на підставі того, що заявником не надано доказів сплати судового збору та доказів направлення заяви іншим учасникам справи.

Чи містить ГПК України положень щодо надання строку для усунення недоліків стосовно заяви про приєднання до апеляційної скарги?

Чи правомірно вчинив суд?

Практичне завдання 2.

28.09.2020 Центральний апеляційний господарський суд залишив без руху апеляційну скаргу Кам'янської міської ради Дніпропетровської області, в якій скаржник заявив клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження внаслідок отримання ухвали 09.09.2020.

Розглянувши клопотання про поновлення строків на апеляційне оскарження, апеляційний господарський суд дійшов висновку про його задоволення та відкрив апеляційне провадження.

Які підстави залишення справи без руху?

Які правові наслідки залишення справи без руху?

Які строки подання клопотання про поновлення строків на апеляційне оскарження?

Практичне завдання 3.

Ухвалою господарського суду Хмельницької області за позовом Дочірнього підприємства Торгово-сервісний комплекс «Ринок Тернопільський», м. Хмельницький до ТОВ «Укрмотор ЛТД», м. Хмельницький про стягнення 722,00грн. зупинено в зв'язку з призначенням товарознавчої експертизи.

Не погоджуючись з винесеною ухвалою, відповідач у справі подав апеляційну скаргу, в якій просить оскаржувану ухвалу скасувати, провадження у справі припинити.

Апеляційну скаргу мотивовано тим, що суд першої інстанції, призначаючи товарознавчу експертизу, не врахував позицію відповідача щодо відсутності підстав, як для задоволення позову, так і для продовження розгляду справи, провадження у якій підлягає припиненню, оскільки, як вбачається з матеріалів про відмову в порушенні кримінальної справи, що надійшли від Південно-Західного ВМ Хмельницького МУ УМВС України в Хмельницькій області, шкода від знесення частини цегляного паркану була заподіяна позивачу гр. Грановським О. В., який на час вчинення цих дій не перебував у трудових стосунках з відповідачем. А тому ухвала про зупинення провадження у справі винесена з порушенням норм процесуального права.

Позивач відзиву на апеляційну скаргу не подав. Дочірнє підприємство Торгово-сервісний комплекс «Ринок Тернопільський», м. Хмельницький та Товариство з обмеженою відповідальністю «Укрмотор ЛТД» своїх представників в судові засідання не направили, про причини неявки суд не повідомили.

Розглянувши наявні матеріали справи, обговоривши доводи апеляційної скарги, перевіrivши дану судом першої інстанції юридичну оцінку обставин справи та повноту їх встановлення, дослідивши правильність застосування норм чинного законодавства, колегія суддів вважає, що апеляційна скарга не підлягає задоволенню з наступних підстав.

Позивач звернувся до господарського суду Хмельницької області з позовом про стягнення з Товариства з обмеженою відповідальністю «Укрмотор ЛТД», м. Хмельницький 722,00 грн. заподіяних збитків, посилаючись на те, що 08.09.2005р. представником відповідача було знищено частину огорожі (цегляного забору) вздовж вул. Тернопільської, що належить позивачу.

Призначаючи 21.03.2006р. товарознавчу експертизу в справі, суд першої інстанції в ухвалі мотивував свої дії тим, що факт знищення частини огорожі підтверджується постановою про відмову в порушенні кримінальної справи від 17.09.05р. Південно-Західного ВМ ХМС УМВС в Хмельницькій

області, а для повного, всебічного і об'єктивного з'ясування обставин справи, зокрема, визначення ринкової вартості відновлювального ремонту пошкодженої огорожі, слід скористатися спеціальними знаннями кваліфікованої особи, а саме експерта.

Місцевий суд призначив експертизу та зупинив провадження у справі.

Доводи апеляційної скарги не можуть бути прийняті колегією суддів до уваги, оскільки фактично уособлюють в собі позицію щодо обґрунтованості заяви самого позову, його підстав та вимог, хоча судом першої інстанції не приймалось рішення по суті й апеляційний суд, в даному випадку, його не переглядає.

Житомирський апеляційний господарський суд постановив залишити справу без змін, а апеляційну скаргу ТОВ «Укрмотор ЛТД», м. Хмельницький – без задоволення.

Які правові наслідки нез'явлення в судове засідання представників сторін при розгляді апеляційної скарги?

Чому суд залишив без задоволення апеляційну скаргу?

Чи правомірне рішення суду?

Практичне завдання 4.

Підготувати апеляційну скаргу від імені ТОВ «Укрмотор ЛТД», м. Хмельницький щодо оскарження ухвали господарського суду Хмельницької області за позовом Дочірнього підприємства Торгово-сервісний комплекс «Ринок Тернопільський», м. Хмельницький (за фабулою задачі 3).

Практичне завдання 5.

Рішенням господарського суду Вінницької області задоволено позов АТ «Хмельницький завод сухого знежиреного молока», м. Хмельник до АТ по матеріально-технічному і сервісному забезпеченню «Хмельникрайагротехсервіс», м. Хмельник.

Стягнуто з останнього на користь позивача 1557150,06 грн. боргу, 61045,22 грн. 3 % річних, 16181,95 грн. витрат з судовогобору.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням, відповідач направив до апеляційного господарського суду апеляційну скаргу, в якій просить скасувати оскаржуване рішення, пославшись на неповне з'ясування судом першої інстанції обставин, які мають значення для справи.

Зазначає, зокрема, що платіжними дорученнями відповідач провів частково розрахунки за отриману продукцію, внаслідок якого, на його думку, борг перед позивачем складає 393080,6 грн.

Особа, що подала апеляційну скаргу, стверджує також про порушення місцевим господарським судом норм процесуального та матеріального права:

- відповідач не подав заяву про відмову від здійснення фіксації судового процесу технічними засобами;
- відповідачу судом не було роз'яснено зміст прав та обов'язків сторін;
- суд безпідставно прийняв до розгляду додаткову позовну заяву про збільшення суми позовних вимог, оскільки в матеріалах справи відсутні докази дотримання позивачем вимог ст. 530 ЦК України.

Житомирський апеляційний господарський суд прийняв рішення про часткове задоволення апеляційної скарги АТ по матеріально-технічному і сервісному забезпеченню «Хмільникрайагротехсервіс» (м. Хмільник Вінницької області). А саме Стягнути з АТ на користь АТ «Хмільницький завод сухого знежиреного молока» 1148395,46 грн. основного боргу, 49430,67 грн. 3 % річних, 11978,26 грн. витрат з судового збору.

В іншій частині позову відмовити.

Чому суд постановив задовольнити апеляційну скаргу лише частково?

Чи правомірним було рішення суду на вашу думку?

Практичне завдання 6.

15.05.2020 до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду надійшла касаційна скарга ТОВ «Алмазспецсталь» на ухвалу Господарського суду Донецької області від 29.01.2020 про залишення позову без розгляду і постанову Східного апеляційного господарського суду.

Ухвалою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду надійшла заява про усунення недоліків, з наданням відповідних доказів сплати судового збору.

ТОВ «Алмазспецсталь» вказує на те, що при ухваленні оскаржуваних судових рішень судами обох інстанцій було допущено порушення норм матеріального права. Поряд з цим скажник зазначає про відсутність правової позиції Верховного Суду, якою було б чітко розмежовано поняття суми основного зобов'язання (боргу/заборгованості) та суми понесених збитків, правової природи їх виникнення та правових наслідків порушення зобов'язання і спричинення збитків. Так відсутність правової позиції Верховного Суду зумовила суд як першої так і апеляційної інстанції помилково ототожнити заборгованість (борг) за основним зобов'язанням, яка виникає на підставі порушення умов договору, з понесеними збитками та упущеною вигодою, є збитками, та не є тотожним поняттям заборгованості (боргу).

Суд ухвалив відкрити касаційне провадження за касаційною скаргою ТОВ «Алмазспецсталь» на ухвалу Господарського суду Донецької області.

Чи вірно було прийняте рішення?

Практичне завдання 7.

03 вересня 2020 року до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду надійшла касаційна скарга Міністерства юстиції України на постанову Північного апеляційного господарського суду від 01 липня 2020 р.

Колегія суддів дійшла висновку, що наведене клопотання не підлягає задоволенню, з огляду на таке.

Зважаючи на зміст наведеного клопотання, метою скажника є відновлення чинності саме ухвали Господарського суду міста Києва від 27 квітня 2020 року про залишення без розгляду скарги на дії державного виконавця, яку скасовано оскарженою постановою.

Проте, дія судового рішення і набрання ним законної сили не є тотожними поняттями, а тому у разі зупинення дії оскарженого судового рішення, яким скасовано ухвалу Господарського суду міста Києва від 27 квітня 2020 року, дія цієї ухвали не відновлюється.

Чи було прийняте правильне рішення?

Чи можна відмовити Міністерству юстиції України у задоволенні клопотання про зупинення дії постанови Північного апеляційного господарського суду?

Практичне завдання 8.

Державна податкова інспекція у Ленінському районі міста Миколаєва звернулася до суду з позовною заявою про припинення підприємницької діяльності та скасування державної реєстрації відповідача.

13.06.2006 р. позивач звернувся до суду з заявою про відмову від позову, в якій зазначає, що відповідач надав декларації, бухгалтерську звітність, сплатив штрафи та продовжує займатись підприємницькою діяльністю, у зв'язку з чим просить закрити провадження у справі.

Суд ухвалив закрити провадження у справі.

Чи правомірною є дія суду?

Протягом якого часу подається заява про апеляційне оскарження ухвали суду першої інстанції?

Практичне завдання 9.

Рішенням господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19 р. було частково задоволено позовні вимоги, а саме: стягнуто з відповідача – АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» на користь позивача – ПП «Альянс-запчастина»: 396785,92 грн. заборгованості та закрито провадження у справі в частині стягнення з відповідача 1 609 573, 59 грн.

Постановою Верховного Суду від 09.09.20р. касаційне провадження у справі в частині оскарження АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» постанови ЦАГС від 13.07.2020 та рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.2019 р. з підстав неправильного застосування частини 2 статті 625 Цивільного кодексу України закрито; касаційну скаргу АТ «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» в частині оскарження постанови ЦАГС від 13.07.2020 та рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.2019 у справі в частині стягнення 119 372,45 грн. інфляційних втрат та 50 089,52 грн. 3 % річних з підстави касаційного оскарження судових рішень, передбаченої п. 2 ч. 2 ст. 287 ГПК України, залишено без задоволення, а судові рішення – без змін.

04.03.2020 р. до суду від ПП «Альянс-Запчастина» надійшла заява від 01.03.2020 р. про перегляд рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19 р. у справі за нововиявленими обставинами, в якій позивач просив переглянути рішення суду від 19.11.19 р. за нововиявленими обставинами в частині закриття провадження у справі про стягнення з відповідача 1609573,59 грн. та стягнути з відповідача на користь ПП «Альянс-запчастина» 1609573, 59 грн. заборгованості.

Заява обґрунтована тим, що приймаючи рішення по справі, господарський суд врахував наявність судового рішення по пов'язаній справі, але в подальшому – 20.02.2020 р. Верховним Судом за результатами

розгляду касаційної скарги ПП «Альянс-Запчастина» була прийнята постанова, якою касаційну скаргу було задоволено у повному обсязі, оскаржувані рішення скасовані, а справу направлено на новий розгляд до господарського суду Дніпропетровської області.

Ухвалою суду від 05.03.20 р. було відкладено вирішення питання про прийняття до розгляду заяви ПП «Альянс-Запчастина» від 01.03.20 р. про перегляд судового рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19 р. у справі за нововиявленими обставинами до повернення матеріалів справи до господарського суду Дніпропетровської області. 28.09.20 р. матеріали справи надійшли на адресу суду.

Ухвалою господарського суду Дніпропетровської області від 15.10.20 р. заяву ПП «Альянс-Запчастина» про перегляд судового рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19 р. у справі за новиявленими обставинами залишено без руху, позивачу запропоновано протягом 5 днів з дня вручення ухвали суду усунути недоліки заяви, а саме: надати докази сплати судового збору у встановленому порядку та розмірі 44 475, 94 грн. та роз'яснено, що в разі не усунення недоліків у встановлений судом строк, заява вважається неподаною і повертається особі, що звернулась з цією заявою. 20.10.2020 р. від заявника до господарського суду надійшла заява про усунення недоліків та долучено відповідні докази. Ухвалою суду від 23.10.2020 р. прийнято заяву до розгляду, відкрите провадження з її розгляду та призначено судові засідання за участю представників сторін.

АТ «Південний ГЗК» (відповідач) заперечував проти задоволення цієї заяви, посилаючись (поміж-іншим) на те, що розгляд справи (яку було надіслано на новий розгляд згідно постанови Верховного Суду від 20.02.2020 р.) не закінчено; що ця справа перебуває у провадженні судді та призначена до розгляду на 17.11.2020 р.; у зв'язку з чим вважав, що позивача передчасно звернувся із такою заявою.

Ухвалою суду від 24.11.2020 р. було зупинено провадження з розгляду заяви ПП «Альянс-Запчастина» про перегляд рішення за нововиявленими обставинами у справі до часу набранням чинності рішенням господарського суду Дніпропетровської області у пов'язаній справі. Постановою ЦАГС від 10.02.21р. скасовано ухвалу господарського суду Дніпропетровської області від 24.11.20р. у справі. Ухвалою суду від 29.03.21р. поновлено провадження з розгляду заяви ПП «Альянс-Запчастина» про перегляд рішення за нововиявленими обставинами у справі та її розгляд призначено на 13.04.21р. Ухвалою суду від 13.04.21р. розгляд заяви відкладено на 27.04.21р. у зв'язку із неявкою представників відповідача та надходженням від нього клопотання про відкладання судового засідання внаслідок перебування представників на самоізоляції.

До судового засідання 27.04.2021р. з'явилися представники сторін, позивач наполягав на задоволенні заяви, відповідач – заперечував.

Заслухавши пояснення представників сторін, дослідивши матеріали справи, господарський суд вирішив:

Заяву Приватного підприємства «Альянс-Запчастина» про перегляд рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19р. у справі за нововиявленими обставинами в частині закриття провадження у справі про стягнення з відповідача 1609573,59 грн. задовольнити у повному обсязі.

Змінити рішення господарського суду Дніпропетровської області від 19.11.19р. у справі в частині закриття провадження у справі про стягнення з відповідача 1609573,59р., шляхом винесення рішення про стягнення з відповідача – Акціонерного товариства «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» на користь позивача – Приватного підприємства «Альянс-запчастина» 1609573, 59 грн. – заборгованості.

Стягнути з відповідача - Акціонерного товариства «Південний гірничо-збагачувальний комбінат» на користь позивача – Приватного підприємства «Альянс-запчастина» 44475, 94 грн. – витрат на сплату судового збору за подання заяви про перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами.

В які строки рішення господарського суду набирає законної сили?

Протягом якого строку подається апеляційна скарга на рішення суду?

Протягом якого строку подається апеляційна скарга на рішення суду якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частину рішення суду

Що таке ново виявлені обставини?

Чи вірно вирішив суд?

Практичне завдання 10.

Ознайомтесь з рішенням Господарського суду Хмельницької області <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88868188>. З урахуванням обставин справи підготуйте проєкт заяви Публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» до Сокільської сільської ради с. Сокіл Кам'янець-Подільського району Хмельницької області за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача:

1. Кабінету Міністрів України м. Київ,
2. Міністерства енергетики та вугільної промисловості України м. Київ,
3. Хмельницької обласної державної адміністрації м. Хмельницький,
4. Головного управління Державної казначейської служби України в Хмельницькій області м. Хмельницький.

Якщо матеріали справи не будуть містити необхідну інформацію, додайте її самостійно.

Завдання для самостійної роботи до Теми 11:

Надайте письмові пояснення із зазначених питань.

1. Здійснення розгляду справи судом апеляційної інстанції.
2. Порядок підготовки справи до апеляційного розгляду.
3. Правові підстави відкриття апеляційного провадження.
4. Межі перегляду справи в суді апеляційної інстанції.
5. Строки розгляду апеляційної скарги.

Індивідуальні завдання до Теми 11:

1. Підготувати фабули апеляційних оскаржень (з варіантом рішення), що можуть бути вирішені судом апеляційної інстанції.
2. Підготувати фабули касаційних оскаржень (з варіантом рішення), що можуть бути вирішені судом касаційної інстанції.
3. Підготувати фабули справ про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами (з варіантом рішення).
4. Підготувати фабули справ про перегляд судових рішень за виключними обставинами (з варіантом рішення).
5. Підготувати доповідь з теми:
 - Порядок ухвалення судових рішень судом апеляційної інстанції.
 - Зміст постанови суду апеляційної інстанції.
 - Законодавчі вимоги щодо форми і змісту касаційної скарги.
 - Зміст постанови суду касаційної інстанції.
6. Підготувати процесуальні документи:
 - апеляційна скарга;
 - відзив на апеляційну скаргу;
 - постанова суду апеляційної інстанції
 - касаційна скарга;
 - постанова суду касаційної інстанції;
 - заява про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами;
 - заява про перегляд судових рішень за виключними обставинами;
 - документ з рішенням суду за результатами перегляду справи за нововиявленими обставинами;
 - документ з рішенням суду за результатами перегляду справи за виключними обставинами.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
4. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.
6. Про акціонерні товариства 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Щербина В. С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
3. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підг. до іспит. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.
4. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.

Інші джерела:

1. Галунька В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.
2. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.
3. Вербіцька М. Ю. Укладення мирових угод в апеляційному, касаційному провадженнях у господарському процесі та на стадії виконання судових рішень. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1. С. 124-129.
4. Про відсутність підстав для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами (п. 2 ч. 3 ст. 320 Господарського процесуального кодексу України). *Право України*. 2018. № 2. С. 258-263.

ТЕМА 12. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ. ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ. ВІДНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМНИХ ОСІБ

Практичне заняття – 2 год.

План:

1. Поняття і підстави перегляду рішень за нововиявленими та виключними обставинами.
2. Порядок подачі заяви і перегляд рішення за нововиявленими або виключними обставинами.
3. Учасники виконавчого провадження. Виконавчі документи.
4. Порядок виконання судових рішень у господарських справах.
5. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
6. Підсудність судам справ за участю іноземних осіб.
7. Звернення господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави. Зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги.
8. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: нововиявлені обставини, перегляд рішень за нововиявленими або виключними обставинами, виконавче провадження, учасники виконавчого провадження, стягувач, боржник, виконавчі документи, порушення виконавчого провадження, мирова угода в процесі виконання, закриття виконавчого провадження, закінчення виконавчого провадження, поворот виконання рішення.

Методичні рекомендації для підготовки до практичного заняття:

При підготовці до практичного заняття з цієї теми здобувачі вищої освіти мають чітко розрізняти, в яких випадках відбувається перегляд рішення суду за нововиявленими обставинами, а в яких - за виключними обставинами, знати особливості виконавчого провадження у господарських справах, порядок порушення та стадії виконавчого провадження, порядок укладення мирової угоди, закриття виконавчого провадження, а також особливості укладення мирової угоди в процесі виконання судового рішення.

Тематика рефератів:

1. Порядок виконання іноземних судових рішень у господарських справах.
2. Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб.
3. Підсудність судам справ за участю іноземних осіб.
4. Звернення господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

5. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів.
6. Відновлення втраченого судового провадження в господарській справі.
7. Оскарження рішення третейського суду.
8. Право на звернення із скаргою до суду.
9. Особливості виконавчого провадження в англосаксонських країнах.
10. Особливості виконавчого провадження в країнах романо-германської правової системи.

Уміння, які мають бути вироблені під час заняття:

- засвоїти поняття, підстави та правовий порядок перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами;
- знати особливості виконання судових рішень у господарських справах.

Навички, які мають бути напрацьовані під час заняття:

- складати основні процесуальні документи, пов'язані з переглядом рішень за нововиявленими або виключними обставинами, а також з виконанням судових рішень у господарських справах.

Практичні завдання:

Практичне завдання № 1.

У березні 2020 року до Господарського суду міста Києва звернулась ФОП гр. Я. з заявою про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з ТОВ «Форд Трест» заборгованості в розмірі 146 442,93 грн, що виникла внаслідок порушення останнім умов Договору № 1/30 від 30.09.2019 про надання послуг.

07.04.2020 Господарським судом міста Києва видано судовий наказ № 910/37701/20 про стягнення з ТОВ «Форд Трест» на користь ФОП гр. Я. 142 913,05 грн основного боргу, 714,57 грн 3 % річних, 2 815,31 грн заборгованості за користування чужими грошовими коштами та 210,20 грн судових витрат.

На виконання приписів статті 156 ГПК України копії судового наказу та заяви про видачу судового наказу з додатками були направлені на адресу боржника.

Проте, 25.05.2020 поштове відправлення 0105471356936, скероване на адресу боржника повернулося до канцелярії суду з відмітками поштового відділення від 19.05.2020 р. «за відмовою адресата від одержання, за закінченням терміну зберігання».

19.08.2020 після набрання законної сили оригінал судового наказу було видано стягувачу.

01.09.2020 до канцелярії суду надійшов лист Приватного виконавця виконавчого округу м. Києва гр. Д. з постановою про закінчення виконавчого провадження за Судовим наказом у справі № 910/37701/20.

17.09.2020 до суду представником боржника за наказом подано заяву про скасування судового наказу по справі 910/37701/20 від 07.04.2020.

Ухвалою суду від 24.09.2020 судовий наказ Господарського суду міста Києва від 07.04.2020 по справі № 910/37701/20, виданий за заявою ФОП гр. Я. про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з ТОВ «Форд Трест» заборгованості в розмірі 146 442,93 грн скасований.

29.06.2021 засобами поштового зв'язку від ТОВ «Форд Трест» надійшла заява про поворот виконання ухвали Господарського суду міста Києва від 20.07.2020, якою було стягнуто з ТОВ «Форд Трест» на користь Акціонерного товариства «Полтавахолод» 15 000,00 грн. витрат на професійну правничу допомогу.

Вказана заява мотивована тим, що на виконання судового наказу ФОП гр. Я. було пред'явлено до виконання вищезазначений судовий наказ приватному виконавцю гр. Д. за результатами виконання якого з розрахункового рахунку ТОВ «Форд Трест», рахунок НОМЕР_1 відкритого в АТ КБ «ПРИВАТБАНК» було списано грошові кошти у розмірі 161 432,86 грн, з яких: 142 913,05 грн основного боргу, 714,57 грн три проценти річних, 2 815,31 грн заборгованості за користування чужими грошовими коштами, судові витрати у розмірі 210,20 грн, основну винагороду приватного виконавця у розмірі 14 665,31 грн та розмір мінімальних витрат виконавчого провадження 114,42 грн.

17.09.2020 ТОВ «Форд Трест» дізнавшись про списання коштів з рахунку було подано Заяву про скасування судового наказу по справі 910/3770/20 від 07.04.2020.

Розглянувши заяву ТОВ «Форд Трест» про поворот виконання судового рішення, суд дійшов висновку, що поверненню заявнику підлягає 142 913,05 грн основного боргу, 714,57 грн 3 % річних, 2 815,31 грн заборгованості за користування чужими грошовими коштами та 210,20 грн судових витрат та в іншій частині в задоволенні заяви відмовити.

Чи правомірне рішення суду? Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання № 2.

До суду надійшло подання від приватного виконавця Виконавчого округу Харківської області гр. П. про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України боржника – ТОВ «Науково-виробниче підприємство стелямонтаж» за позовом ТОВ «Нові підлоги» про стягнення 1578724,17 грн.

Приватний виконавець Виконавчого округу Харківської області гр. П. просить суд встановити тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України боржника – директора боржника-юридичної особи ТОВ «Науково-виробниче підприємство стелямонтаж», до виконання зобов'язань, покладених на нього виконавчими документами.

Які є підстави для прийняття судом ухвали про тимчасове обмеження фізичної особи у праві виїзду за межі України?

Яке рішення, на вашу думку, повинен прийняти суд?

Практичне завдання № 3.

Суддя гр. П. розглянув у судовому засіданні заяву ОСОБА_1 про часткове відновлення втраченого судового провадження та скасування арешту, накладеного ухвалою господарського суду Полтавської області від 20.05.2005р. по справі № 8/70 по заяві Миргородської об'єднаної державної податкової інспекції до ВАТ «Миргородський постійно-діючий будівельний потяг №5» про визнання банкрутом.

Відомо, що згідно акту господарського суду Полтавської області від 10.02.2016 р. за № 7 «Про вилучення для знищення документів, не внесених до Національного архівного фонду», матеріали справи № 8/70 були знищені у зв'язку із закінченням терміну їх зберігання.

До господарського суду Полтавської області надійшла заява ОСОБА_1 про часткове відновлення втраченого судового провадження по справі № 8/70 та скасування арешту, накладеного ухвалою господарського суду Полтавської області від 20.05.2005 р. в цій же справі.

Суддя в судовому засіданні встановив:

– у провадженні господарського суду Полтавської області перебувала справа № 8/70 за заявою Миргородської об'єднаної державної податкової інспекції до ВАТ «Миргородський постійно-діючий будівельний потяг № 5» про визнання банкрутом;

– Заява ОСОБА_1 про часткове відновлення втраченого судового провадження по справі № 8/70 обґрунтована тим, що відновлення втраченого провадження в частині ухвали суду від 20.05.2005 р. якою було накладено арешт на майно, необхідно заявнику для зняття арешту з належного їй майна.

Згідно ухвали Господарського суду Полтавської області від 18.05.2006 р. ліквідовано юридичну особу – ВАТ «Миргородський ПДБП № 5».

Суд, дослідивши наявні матеріали встановив, що втрачене судове провадження по справі № 8/70 підлягає відновленню частково, з огляду на наступне.

Що повинен взяти суд до уваги вирішуючи питання про відновлення втраченого провадження повністю або частково?

Яке рішення, на вашу думку, повинен прийняти суд?

Практичне завдання № 4.

Підготуйте приблизний перелік підстав для встановлення або зміни способу або порядку виконання, відстрочки або розстрочки виконання судового рішення, що істотно ускладнюють виконання рішення або роблять його неможливим.

До якого суду подається заява про встановлення або зміну способу або порядку виконання, відстрочення або розстрочення виконання судового рішення?

В який строк судом розглядається заява про встановлення або зміну способу або порядку виконання, відстрочення або розстрочення виконання судового рішення?

Вирішуючи питання про відстрочення чи розстрочення виконання судового рішення, які обставини суд також повинен врахувати?

Чи може суд вжити заходів щодо забезпечення позову при відстроченні або розстроченні виконання судового рішення?

Практичне завдання № 5.

Ознайомтесь з ухвалою Господарського суду Закарпатської області <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97596637>. З урахуванням обставин справи підготуйте проект заяви Приватного підприємства Міжгірське АТП 12138 про заміну боржника у справі. Якщо матеріали справи не будуть містити необхідну інформацію, додайте її самостійно.

Завдання для самостійної роботи до Теми 12:

1. Відповідальність за невиконання рішень, ухвал, постанов господарського суду.
2. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документу до виконання.
3. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення.
4. Зупинення виконання судового рішення.
5. Зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови.
6. Зупинення виконання судового рішення.

Індивідуальні завдання до Теми 12:

1. Побудуйте структурно-опорні схеми:
 - 1.1. Поняття та підстави перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
 - 1.2. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
 - 1.3. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
 - 1.4. Порядок звернення судових рішень до виконання.
 - 1.5. Порядок відстрочення виконання судового рішення.
 - 1.6. Розстрочення виконання судового рішення.
 - 1.7. Зміна способу та порядку виконання судового рішення.
 - 1.8. Поворот виконання рішення, постанови.
2. Побудуйте порівняльні таблиці:
 - 2.1. Учасники виконавчого провадження.
 - 2.2. Права та обов'язки сторін й інших осіб у виконавчому провадженні.
 - 2.3. Виконавчі документи.

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
4. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
6. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

Підручники:

1. Щербина В, С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.
2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.
3. Гетьманець О. П. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Харків : ХНУВС, 2014. 368 с.
4. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін. Господарське право України: підручник: у 2 ч. (2-ге вид., зі змін. та випр.). Харків : ХНУВС, 2016. Ч. 1. 324 с.
5. Щербина В, С., Резнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.
6. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.
7. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загал. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
8. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є. Господарське процесуальне право України: навч. посібник для підг. до іспит. К. : ЦУЛ, 2014. 208 с.
9. Світличний О. П. Господарський процес: підручник (2-ге вид., перероб. і доп.). К. : НУБіП України, 2018. 342 с.
10. Іванюта Н. В., Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України: підручник. К. : Дакор, 2020. 276 с.
11. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.
12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.
13. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

Інші джерела:

1. Аналіз Національних механізмів судового контролю за виконанням судових рішень в Україні (в контексті виконання рішень ЄСПЛ у справах «Юрій Миколайович Іванов проти України» і «Бурмич та інші проти України»). Київ, 2021 URL: <https://rm.coe.int/analysis-jud-control-execution-of-judgments-ms-otradnova-ukr-final/1680a21d4b>.
2. Вербіцька М. Ю. Укладення мирових угод в апеляційному, касаційному провадженнях у господарському процесі та на стадії виконання судових рішень. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1. С. 124-129.
3. Горбань Н. С. Тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України: практичний аспект. Судова апеляція. 2018. № 3. С. 115-124.
4. Огляд практики застосування Верховним Судом Закону України «Про виконавче провадження» у господарських справах (рішення, внесені до ЄДРСР за червень – грудень 2020 року). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_vik_prov_Gosr_spr.pdf.

5. Поворот виконання судового рішення у справі про відшкодування шкоди можливий виключно у разі недобросовісних дій позивача (стягувача). *Закон і бізнес*. URL : https://zib.com.ua/ua/145361-skasuvannya_rishennya_sudu_ne_e_pidstavoyu_dlya_povernennya_.html.

6. Попков П. О. Оскарження судових актів про затвердження мирової угоди в господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2019. № 56(1). С. 119-122.

7. Про неможливість оскарження ухвал суду про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду (за судовою практикою станом на 06.04.2021 р.). URL : <https://tretsud.aub.org.ua/index.php/28/399-pro-nemozhlyvist-oskarzhennia-ukhval-sudu-pro-vydachu-vykonavchoho-dokumentu-na-prymusove-vykonannia-rishennia-treteiskoho-sudu-za-sudovoju-praktykoiu-standom-na-06042021-roku>.

8. Студенников С. Кондикційний позов та поворот виконання рішення: що вирішив КЦС ВС. URL : <https://sud.ua/ru/news/publication/151378-kondiksiyniy-pozov-ta-povorot-vikonannya-rishennya-scho-virishiv-ktss-vs>.

9. Тараскіна К. О. Помилки при затвердженні мирової угоди. URL : <http://profecto.com.ua/uk/article>.

10. Федорова Т. С. Форми судового контролю в господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2017. № 47(2). С. 37-41.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття та предмет господарського права.
2. Поняття, ознаки та види господарських правовідносин.
3. Система та джерела господарського права.
4. Поняття та ознаки підприємництва як виду господарської діяльності.
5. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності.
6. Відносини суб'єктів господарювання з органами місцевого самоврядування.
7. Особливості управління господарською діяльністю у державному і комунальному секторі економіки.
8. Порядок створення суб'єктів господарювання та їх державна реєстрація.
9. Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю
10. Правові підстави ліцензування у господарській діяльності.
11. Порядок отримання ліцензії.
12. Випадки анулювання ліцензії.
13. Засоби підтримки суб'єктів господарювання.
14. Майнова основа господарювання.
15. Особливості правового режиму державного майна у сфері господарювання.
16. Використання природних ресурсів у господарській діяльності.
17. Права інтелектуальної власності у сфері господарювання.
18. Цінні папери у господарській діяльності.
19. Право господарського відання та право оперативного управління.
20. Підприємство як організаційна форма господарювання.
21. Ознаки підприємства.
22. Види підприємств залежно від форм власності.
23. Особливості діяльності приватних підприємств.
24. Підприємство, що діє на основі колективної власності (підприємство колективної власності).
25. Комунальні та державні підприємства.
26. Підприємства, засновані на змішаній формі власності (на базі об'єднання майна різних форм власності).
27. Види підприємств залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу: унітарні та корпоративні підприємства.
28. Господарські товариства: поняття, види та особливості правового регулювання.
29. Особливості створення і діяльності деяких суб'єктів господарювання: біржі, торгово-промислові палати, фермерські господарства, кредитні спілки.
30. Об'єднання підприємств: поняття, види.
31. Поняття та підстави виникнення господарських зобов'язань.

32. Види господарських зобов'язань.
33. Способи забезпечення виконання господарських зобов'язань.
34. Загальні умови виконання господарських зобов'язань.
35. Зміна та припинення господарських зобов'язань.
36. Попередній договір.
37. Договір поставки.
38. Договір оренди майна.
39. Договір зберігання у товарному складі.
40. Договір перевезення вантажу.
41. Договір факторингу
42. Договір комісії
43. Договір комерційної концесії.
44. Кредитний договір
45. Законодавство про зовнішньоекономічну діяльність.
46. Поняття, суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності.
47. Сутність та суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
48. Види зовнішньоекономічної діяльності.
49. Правові форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
50. Іноземні інвестиції та їх види.
51. Форми іноземних інвестицій.
52. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій.
53. Правове регулювання експортно-імпортних операцій. Торгово-посередницькі операції та їх класифікація.
54. Тарифні та нетарифні заходи правового регулювання експортно-імпортних операцій суб'єктів господарювання.
55. Правові умови здійснення операцій з давальницькою сировиною.
56. Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності.
57. Зовнішньоекономічний договір.
58. Види зовнішньоекономічного договору.
59. Порядок укладення зовнішньоекономічних договорів.
60. Застосування міжнародних звичаїв та узвичаєнь як способів регулювання зовнішньоекономічних договорів.
61. Правове регулювання стандартизації.
62. Стандарти, їх види та характеристика.
63. Сертифікація та її види.
64. Метрологія та метрологічна діяльність.
65. Забезпечення єдності вимірювань.
66. Гарантійні терміни, терміни придатності, терміни експлуатації.
67. Відповідальність за порушення законодавства стосовно захисту якості продукції, робіт та послуг.
68. Правові гарантії забезпечення належної якості товарів.
69. Поняття якості продукції, робіт та послуг.
70. Методи забезпечення якості продукції, робіт та послуг.

71. Повноваження державних органів щодо забезпечення якості продукції, робіт та послуг.

72. Державний захист прав споживачів.

73. Конкуренція у сфері господарювання.

74. Обмеження монополізму в економіці. Природні монополії.

75. Неправомірні угоди між суб'єктами господарювання.

76. Дискримінація суб'єктів господарювання. Недобросовісна конкуренція.

77. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання.

78. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції.

79. Досягнення неправомірних переваг у конкуренції.

80. Неправомірне збирання, розголошення та використання відомостей, що є комерційною таємницею.

81. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

82. Правове становище Антимонопольного комітету України.

83. Завдання, склад та повноваження Антимонопольного комітету України.

84. Особливості банкрутства юридичних осіб

85. Забезпечення вимог кредиторів.

86. Розпорядження майном. Санація боржника.

87. Ліквідаційна процедура.

88. Особливості провадження у справах про банкрутство окремих категорій боржників: страховиків, фермерських господарств, емітентів чи управителів іпотечних сертифікатів тощо.

89. Провадження у справах про банкрутство, пов'язаних з іноземною процедурою банкрутства.

90. Особливості провадження у справі про неплатоспроможність фізичних осіб.

91. Державний орган з питань банкрутства.

92. Заходи щодо запобігання банкрутству боржника – юридичної особи та позасудові процедури.

93. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство.

94. Організація діяльності арбітражного керуючого. Відшкодування шкоди, заподіяної з вини арбітражного керуючого.

95. Умови формування законодавства про банкрутство у країнах Євросоюзу.

96. Юридичне забезпечення процедури банкрутства: світова практика.

97. Відшкодування збитків як форма господарсько-правової відповідальності. Склад та розмір відшкодування збитків.

98. Матеріальна компенсація моральної шкоди.

99. Штрафні санкції та порядок їх застосування. Неустойка, штраф, пеня.

100. Розмір штрафних санкцій. Порядок застосування штрафних санкцій.

101. Оперативно-господарські санкції. Види оперативно-господарських санкцій.

102. Підстави та порядок застосування оперативно-господарських санкцій. Адміністративно-господарські санкції. Види адміністративно-господарських санкцій.

103. Гарантії прав суб'єктів господарювання в разі неправомірного застосування до них адміністративно-господарських санкцій.

104. Поняття, предмет і методи господарського процесуального права.

105. Поняття та стадії господарського процесу.

106. Принципи господарського процесу.

107. Джерела господарського процесуального права.

108. Система господарських судів України.

109. Місцеві (окружні) господарські суди – суди першої інстанції.

110. Апеляційні господарські суди – суди апеляційної інстанції господарського судочинства.

111. Верховний суд – суд касаційної інстанції господарського судочинства.

112. Дисциплінарна відповідальність суддів.

113. Незалежність суддів та правові гарантії її забезпечення.

114. Недоторканість суддів.

115. Досудове врегулювання розбіжностей, що виникають при укладенні, зміні та розірванні господарських договорів.

116. Господарські справи, підвідомчі господарському суду.

117. Підсудність господарських справ: поняття і види.

118. Передача господарських справ за підсудністю.

119. Поняття і склад учасників господарського процесу.

120. Процесуальний статус судді господарського суду. Відвід судді.

121. Сторони в судовому процесі. Права та обов'язки сторін.

122. Процесуальна співучасть.

123. Залучення до участі у справі співвідповідача та заміна неналежного відповідача.

124. Представник у господарському судочинстві як учасник господарського процесу.

125. Процесуальне правонаступництво.

126. Треті особи в господарському процесі.

127. Правовий статус прокурора як учасника господарського процесу.

128. Участь у судовому процесі судового експерта.

129. Інші особи які беруть участь в господарському процесі.

130. Поняття і види доказів в господарському процесі.

131. Належність доказів і допустимість засобів доказування.

132. Підстави для звільнення від доказування.

133. Порядок витребування доказів.

134. Докази в господарському процесі.

135. Огляд і дослідження письмових і речових доказів у місці їх знаходження.

136. Призначення і проведення судової експертизи.

137. Оцінка доказів господарським судом при вирішенні господарського спору.
138. Поняття і види судових витрат в господарському процесі.
139. Розподіл судових витрат.
140. Поняття та види строків у господарському процесі.
141. Встановлення та обчислення процесуальних строків.
142. Наслідки пропуску процесуального строку в господарському процесі.
143. Зупинення процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків в господарському процесі.
144. Поняття та елементи позову.
145. Форма і зміст позовної заяви. Ціна позову.
146. Порядок подання позову. Документи, що додаються до позовної заяви.
147. Об'єднання та роз'єднання позовів. Зміна позовних вимог.
148. Відзив на позовну заяву. Подання зустрічного позову.
149. Відкриття провадження у справі.
150. Підготовче провадження.
151. Забезпечення позову. Підстави для забезпечення позову. Скасування забезпечення позову.
152. Права учасників господарського процесу.
153. Порядок і строк розгляду справи по суті у першій інстанції.
154. Відкладання розгляду справи, перерва у судовому засіданні.
155. Відмова позивача від позову. Визнання позову відповідачем.
156. Мирова угода сторін.
157. Зупинення провадження у справі та його поновлення.
158. Закриття провадження у справі.
159. Залишення позову без розгляду.
160. Фіксування судового процесу.
161. Види судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень.
162. Зміст рішення господарського суду. Набрання рішенням законної сили.
163. Ухвала господарського суду: ухвалення, зміст, набрання законної сили.
164. Додаткове рішення. Окрема ухвала.
165. Види юрисдикцій.
166. Судові виклики та повідомлення.
167. Наказне провадження.
168. Спрошене позовне провадження.
169. Врегулювання спору за участю судді.
170. Проголошення та вручення судового рішення.
171. Судовий збір: порядок визначення та сплати.
172. Порядок та строк подання апеляційного скарги.
173. Форма і зміст апеляційної скарги.
174. Відзив на апеляційну скаргу. Приєднання до апеляційної скарги.
175. Порядок прийняття та розгляду апеляційної скарги.
176. Відмова від апеляційної скарги. Закриття апеляційного провадження.

177. Межі перегляду справи в суді апеляційній інстанції.
178. Повноваження суду апеляційної інстанції.
179. Постанова суду апеляційної інстанції: заміст, порядок ухвалення, проголошення і вручення.
180. Порядок та строк подання касаційної скарги.
181. Форма і зміст касаційної скарги. Відзив на касаційну скаргу.
182. Порядок прийняття та розгляду касаційної скарги.
183. Межі перегляду справи в суді касаційній інстанції.
184. Повноваження суду касаційної інстанції.
185. Постанова суду касаційної інстанції: заміст, порядок ухвалення, проголошення і вручення.
186. Поняття нововиявлених обставин. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
187. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
188. Порядок перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
189. Звернення судових рішень до виконання. Зупинення виконання судового рішення. Поворот виконання судового рішення.
190. Особливості провадження у справах за участю іноземних осіб.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма проведення – тестування.

Порядок допуску до складання підсумкового контролю – здобувач допускається до складання підсумкового контролю у разі, якщо ним виконані всі передбачені РПНД поточні завдання та сума балів поточного контролю **не менше ніж 40** (п. 7.3.10. Положення про організацію освітнього процесу у ДДУВС).

Якщо сума балів поточного контролю менше ніж 40, Здобувач не допускається до підсумкового контролю і зобов'язаний доопрацювати завдання та набрати необхідну кількість балів (під час консультацій, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій тощо).

Після проведення підсумкового контролю у навчальній групі, в якій навчається такий Здобувач, доопрацювання проводиться ним, як правило, протягом місяця після завершення сесії. При цьому у журналі обліку роботи навчальної групи проставляються як попередні бали, так і бали, отримані при доопрацюванні через дріб.

Часові обмеження доступу до виконання завдань підсумкового контролю – доступ до виконання завдань підсумкового контролю відкривається у день проведення згідно розкладу екзаменаційної сесії.

Часові обмеження на безпосереднє виконання завдання – здобувачу надається 1 год. 20 хв. для виконання тестового завдання.

Кількість спроб на виконання тестів – 1.

Методичні вказівки щодо виконання тестових завдань – тестове завдання складається з питання та чотирьох варіантів відповідей на нього, правильний варіант відповіді лише один.

Порядок перескладання підсумкового контролю у випадку отримання негативного результату – у разі отримання незадовільної підсумкової оцінки здобувачеві надаються дві додаткові спроби для повторного складання: перша – НПП, який проводив підсумковий контроль, друга – комісії з числа найбільш досвідчених НПП кафедри з обов'язковою участю керівника кафедри. Результати кожного повторного складання заносяться до окремих додаткових відомостей (п. 7.4.22. Положення про організацію освітнього процесу у ДДУВС).

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

В Університеті встановлюється єдина максимальна сума балів за всі види робіт з навчальної дисципліни – **100 балів**.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної роботи – **30 балів**, самостійної та індивідуальної роботи – **30 балів; 40 балів** – на підсумковий контроль.

За **аудиторну роботу** здобувач вищої освіти отримує:

– у першому семестрі – до 3 або 4-х балів за одне семінарське чи практичне заняття;

– у другому семестрі – бали нараховуються після вивчення окремих блоків тем навчальної дисципліни. За кожен блок тем здобувач може отримати максимум **10 балів**.

I Блок – Тема 6, Тема 7; Тема 8;

II Блок – Тема 9, Тема 10;

III Блок – Тема 11, Тема 12.

Оцінювання відповіді здобувача вищої освіти на занятті відбувається наступним чином:

Відмінно (4) – питання, винесені на розгляд, **засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані** необхідні практичні навички та вміння; **всі** навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані** в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується **на глибокому знанні** чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики;

Задовільно (2-3) – питання, винесені на розгляд, **у цілому засвоєні;** практичні навички та вміння мають **поверхневий характер**, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, **виконані, деякі** види завдань виконані **з помилками**.

Незадовільно (0-1) – здобувач вищої освіти **не готовий до заняття, не знає** більшої частини програмного матеріалу, **з труднощами виконує** завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, **допускає змістовні помилки, не володіє** відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

За **самостійну та індивідуальну роботу** здобувач вищої освіти отримує бали після виконання наступних видів завдань, які оцінюються згідно їх складності:

- Написання та публікації статті у фаховому виданні – **30 балів**;
- Написання та публікація тез доповідей на конференції міжнародного, всеукраїнського чи регіонального рівня – **15 балів**;
- Підготовка не більше 3 мультимедійних презентацій з обраних тем, де одна презентація оцінюється максимум – **5 балів**;

– Підготовка не більше 3 тестових завдань (20 тестів в кожному завданні) з обраних тем, де одні тестові завдання оцінюються максимум – **5 балів**;

– Підготовка не більше 3 практичних задач (10 задач в кожному завданні) з обраних тем, де одна практична задача оцінюється максимум – **5 балів**.

Для навчальної дисципліни «Господарське право та процес» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: поточний контроль (може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування, колоквиуму, оцінювання виступів на семінарських заняттях, ділових чи імітаційних ігор тощо, під час як навчальних занять, так і індивідуальної та самостійної роботи, зокрема з використанням системи управління дистанційним навчанням «Moodle»).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Європейська Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж від 21.04.1961 р. (Женева).
2. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. (Відень).
3. Уніфіковані правила стосовно договірних гарантій від 01.01.1978 р. (МТП).
4. Конвенція про представництво в міжнародній купівлі-продажу товарів від 17.02.1983 р. (УНІДРУА – Женева).
5. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів від 01.01.1994 р.
6. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг. Оттава, 28.05.1988 р.
7. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг: УНІДРУА. Міжнародний документ від 28.05.1988 р. (Оттава).
8. Конвенція про договір міжнародного транспортного перевезення вантажів (КДПГ) (Женева, 19.05.1956 р.).
9. Конвенція про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) (Берн, 09.05.1980 р.).
10. Уніфіковані правила щодо договору міжнародних залізничних перевезень (МГК); Доповнення до Конвенції про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) (Берн, 09.05.1980 р.).
11. Віденська конвенція про право міжнародних договорів (Відень, 23.05.1959 р.).
12. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
14. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
15. Податковий кодекс України, прийнятий 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
16. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>.
17. Кодекс України з процедур банкрутства 18.10.2018 р. № 2597-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.
18. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95вр#n16>.
19. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
20. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності 06.03.2005 р. № 2806-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text>.

21. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/755-15>.

22. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. URL : zakon.rada.gov.ua/go/222-19.

23. Про товарну біржу: Закон України від 10.12.1991 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.

24. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>.

25. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>.

26. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386>.

27. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>.

28. Про судоустрій і статус судів: Закон України від 02.05.2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

29. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text>.

30. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15#Text>.

31. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>.

32. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.

33. Про акціонерні товариства 17.09.2008 р. № 514-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>.

34. Про банки і банківську діяльність 07.12.2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.

35. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

36. Про управління об'єктами державної власності 21.09.2006 р. № 185-V. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.

37. Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності 13.07.2021 р. № 1630-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1630-20#Text>.

38. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

39. Про депозитарну систему України 06.07.2012 р. № 5178-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>.

40. Про інститути спільного інвестування 05.07.2012 р. № 5080-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>.
41. Про кооперацію 10.07.2003 р. № 1087-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>.
42. Про сільськогосподарську кооперацію 21.07.2020 р. № 819-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>.
43. Про фермерське господарство 19.06.2003 р. № 973-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>.
44. Про державну підтримку сільського господарства України 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text>.
45. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні 15.07.2021 р. № 1667-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>.
46. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.
47. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
48. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
49. Про електронну комерцію 03.09.2015 р. № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>.
50. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
51. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю 19.06.2003 р. № 978-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15#Text>.
52. Про міжнародне приватне право. Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
53. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
54. Про угоді про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1039-14>.
55. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2473-19>.
56. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.
57. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text>.
58. Про відповідальність підприємств, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування: Закон України від 14.10.1994 р. № 208/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

59. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.

60. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.

61. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

62. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

63. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.

64. Деякі питання реєстрації представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2019 р. № 893. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893-2019-%D0%BF#Text>.

65. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2021 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2020 р. № 1329. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1329-2020-%D0%BF#Text>.

66. Про надання дозволів на здійснення митної брокерської діяльності: Наказ Державної фіскальної служби України та Адміністрації Державної прикордонної служби України від 19.06.2015 р. № 441/255АГ. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v441_872-15#Text.

67. Про затвердження Інструкції про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном: Наказ Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 р. № 113. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/z0535-02>.

68. Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: Постанова Правління Нацбанку України від 02.01.2019 р. № 3 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19#Text>.

69. Про затвердження Положення про валютний нагляд: Постанова Правління Нацбанку України від 03.01.2019 р. № 13. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19#Text>.

70. Про деякі питання практики призначення судової експертизи: постанова Пленуму Вищого господарського суду України № 4 від 23.03.2012 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12#Text>.

71. Про затвердження Інструкції з діловодства в господарських судах України: наказ Державної судової адміністрації України № 28 від 20.02.2013 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007600-13#Text>.

Підручники:

1. Щербина В. С., Резнікова В. В. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник. К. : Ліра-К, 2019. 672 с.

2. Апаров А. М., Онищенко О. М. Господарське право. Особлива (спеціальна частина). К. : Істина, 2018. 448 с.

3. Гетьманець О. П. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Харків: ХНУВС, 2014. 368 с.

4. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін. Господарське право України: підручник: у 2 ч. (2-ге вид., зі змін. та випр.). Харків : ХНУВС, 2016. Ч. 1. 324 с.

5. Щербина В. С., Рєзнікова В. В. Господарське право (Загальна частина): підручник. К. : Ліра-К, 2021. 448 с.

6. Жук Л. А., Жук І. Л., Неживець О. М. Господарське право: навч. посібник. К. : Кондор, 2015. 400 с.

7. Резворович К. Р., Юнін О. С., Юніна М. П. та ін. Господарське право: загал. частина: навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.

8. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є. Господарське процесуальне право України: навч. посібник для підгот. до іспит. К. : ЦУЛ, 2014. 208 с.

9. Світличний О. П. Господарський процес: підручник (2-ге вид., перероб. і доп.). К. : НУБіП України, 2018. 342 с.

10. Іванюта Н. В., Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України: підручник. К. : Дакор, 2020. 276 с.

11. Подцерковний О. П. Господарське право: підручник. К. : Фенікс, 2018. 616 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. К. : НУБіП України, 2015. 335 с.

13. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Щербина В. С. Актуальні проблеми господарського права: навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.

2. Бачинський Т. В., Радейко Р. І., Харитоновна О. І. Основи ІТ-права: навч. посібник (3-є вид.). К. : Юрінком Інтер, 2020. 224 с.

3. Вінник О. М. Господарське право: навч. посібник (2-е вид., змін. та доп.). К. : ВАВ «Правова єдність», 2014. 766 с.

4. Вінник О. М., Шаповалова О. В. Господарське право в умовах цифровізації економіки: навч. посібник. Київ, 2020. 314 с.

5. Тетарчук І. Господарське право України: навч. посібник для підгот. до іспит. К. : ЦНЛ, 2021. 216 с.

6. Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Господарське право: навч.-метод. посібник (для студ. ден. та заоч. форми навч.). Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.

7. Лаврик Г. В. Банківське право: навч.-метод. посібник. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2016. 131 с.

8. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 424 с.

9. Пригуза П. Д. Умисне банкрутство: теорія і практика субсидіарної відповідальності: наук.-практ. посібник. К. : ТОВ Борисфен-про, 2020. 180 с.

10. Лукач І. В. Теоретичні проблеми правового регулювання корпоративних відносин в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 432 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Гаєвець М. В., Горіславська І. В., Канарик Ю. С. та ін. Актуальні проблеми господарського законодавства: монографія. К: «ЦП» КОМПРИНТ», 2013. 678 с.

2. Васильєва В. А. Корпоративне право України: проблеми теорії та практики. К. : Право, 2018. 616 с.

3. Безклубий І., Кузнєцова Н., Майданик Р. та ін. Відповідальність у приватному праві: монографія. К. : «Грамота», 2014. 416 с.

4. Кологойда О. В. Господарсько-правове регулювання фондових відносин в Україні. К. : Ліра-К, 2015. 704 с.

5. Іванюта Н. В. Функції господарського процесуального права: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 516 с.

6. Жорнокуй Ю. М., Сліпченко С. О., Жорнокуй В. Г. Корпоративні правовідносини. К. : ЕКУС, 2021. 248 с.

7. Чижмарь К. Кодекс України з питань банкрутства: наук.-практ. коментар. К. : Професіонал, 2021. 314 с.

8. Пушкін О. В., Несинов С. В., Лежнев Т. М. та ін. Корпоративне право: навч. посібник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 276 с.

9. Галуцько В. В. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 740 с.

10. Короєд С. О. Науково-практичний коментар господарського процесуального кодексу України. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.

11. Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю., Дрозд В. Г. Корпоративні спори. Актуальне законодавство та судова практика. К. : ЦНЛ, 2021. 474 с.

12. Пономарьова О. О. Теоретичні та практичні аспекти організації і функціонування касаційної інстанції (господарська юрисдикція): монографія. К. : Алерта, 2020. 286 с.

13. Роїна О. М. Договори у господарській діяльності: практ. посібник (2-е вид., доп.). К. : КНТ, 2017. 732 с.

14. Спасибо-Фатєєва І. В. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія. К. : ЕКУС, 2021. 512 с.

15. Судова практика Верховного Суду України з господарських справ. Харків : Одиссей, 2012. 608 с.

16. Рибак О. С., Світличний О. П. Інститут іноземного судового доручення у цивільному процесі України: монографія. К. : Ірідіум, 2017. 184 с.

17. Світличний О. Охорона інтелектуальної власності у світлі судової реформи в Україні. *Публічне право*. 2017. № 4. С. 88-94.

Інші джерела:

1. Аветисян М. Р. Деякі питання правового режиму майна як складової змісту організаційно-правової форми. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С. 176-182.
2. Апанасенко К. Особливості правового режиму майна комунальних унітарних підприємств. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4.
3. Алексеев С. Кодекс про банкрутство – один з кращих у світі. URL : <http://bankruptcy-ua.com/articles/10192>.
4. Беяневич О. А. Звільнення суб'єкта господарювання від відповідальності за неналежне виконання договірних зобов'язань: проблемні аспекти. *Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні*. 2016. С. 131-135.
5. Бершадський А. О., Юрчишена Л. В. Акціонерні товариства: тенденції, проблеми функціонування та дивідендна політика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3. С. 95-102.
6. Безух О. В. Захист від недобросовісної конкуренції як інститут конкурентного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2001. № 7. С. 32-36.
7. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 154-161.
8. Бобрик В. І. Спрощення судового розгляду справ з невеликою ціною позову: європейський досвід і перспективи в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С. 7. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_12_233.
9. Берлач Г. В. Наукові підходи щодо визначення поняття «природна монополія». *Приватне та публічне право*. 2018. № 4. С. 18-22. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2018_4_6.
10. Богомолова Н. Відповідальність у сфері господарювання. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6699/Bogomolova%20Vidpovidalnist.pdf?sequence=1>.
11. Бутирська І. Врегулювання спору за участю судді: перспективи запровадження у господарський процес України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 79-83.
12. Бутирський А. А. Роль суду в господарському судочинстві. *Судова апеляція*. 2019. № 1. С. 89-97.
13. Варшавська Н. Г. Конкуренція та конкурентоспроможність: економічна сутність та методи оцінки. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 13(1). С. 7-12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2017_13%281%29_4.
14. Гіжевський В. К. Недобросовісна конкуренція та захист прав інтелектуальної власності, шляхи вирішення проблем. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2017. № 29. С. 133-139. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pvuk_2017_29_22.

15. Глазун О. А. Правові засади захисту від проявів недобросовісної конкуренції в Україні. *Правові горизонти*. 2017. № 4. С. 30-36. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ln_2017_4_6.

16. Горбатюк Я. В. Види та підстави юридичної відповідальності за зловживання монопольним (домінуючим) становищем на товарному ринку. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2017. № 3. С. 114-119. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2017_3_20.

17. Дем'яненко І. В, Лисенко О. В. Особливості дивідендної політики підприємств на ринках капіталів, що розвиваються. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 6 (169).

18. Євтушенко Є. В. Захист від недобросовісної конкуренції: нормативно-правовий та інформаційний аспекти. *Інформація і право*. 2018. № 4. С. 98-103. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2018_4_11.

19. Жигалкін І. П. Проблемні питання представництва прокурора у господарському процесі (законодавчий аспект). URL : https://uajcc.org/problem_vopros_prokuror_hozproc/.

20. Жураковська Л. А. Сільськогосподарська кооперація як чинник стимулювання структурних зрушень у сільськогосподарському виробництві в Україні. URL : <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/silskogospodarska-kooperatsiya.pdf>.

21. Жук Ю. Про матеріально-правове значення господарсько-процесуальних строків. *Проблеми правової реформи та розбудови громадянського суспільства в Україні*: матер. Міжнар. конф. (м. Харків, 16-17 жовтня 2015 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2015. С. 66-68.

22. Згама А. О. Про застосування спрощеної процедури в господарському судочинстві. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. С. 182-187.

23. Згама А. О. Щодо оптимізації процесуальних форм у господарському процесі: наказне провадження та спрощене позовне провадження. Харків : Право, 2016. С. 52-56.

24. Зозуля Н. Правове регулювання ескроу-рахунків в Україні: прогалини законодавства і проблеми застосування. URL : http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/pravove-regulyuvannya-eskrou-rakhunkiv-v-ukrayini-progalyny-zakonodavstva-i-problemy-zastosuvannya.

25. Кармаза О. О. Інститут врегулювання спору за участю судді в цивільному, господарському та адміністративному процесі України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 3(1). С. 37-48.

26. Коваленко О. В. Банкрутство підприємств України: причини та наслідки. URL : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_066.pdf.

27. Козирева В. Проблематика юрисдикції в господарському судочинстві. *Знання європейського права*. 2015. № 1. С. 51-55.

28. Корнієнко Я. Банкрутство фізособи: хто може скористатися і як запустити процедуру. URL : <http://bankruptcy-ua.com/articles/10214>.

29. Кулаков В. Товариство з обмеженою відповідальністю як підприємницьке товариство. *Цивільне право і процес*. 2019. № 6. С. 24-28.
30. Ліщук В. Регулювання природних монополій: теорія, механізм реалізації та сучасні тенденції. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 1. С. 8-16. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_1_3.
31. Масловський С. В. Сутність розгляду справи судом першої інстанції у господарському судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. № 50(4). С. 133-137.
32. Мелех Л. В., Візняк О. В. Проблемні аспекти виконання рішень господарського суду в Україні та шляхи їх удосконалення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 121-131.
33. Мельник О. І., Сироїжко К. В., Дмитрієва О. М. Акціонерні товариства в Україні: стан та основні проблеми функціонування URL : <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4439&i=11>.
34. Менджул М. В. Проблеми правового регулювання відкриття банківського рахунку юридичною особою. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. С. 63-66.
35. Ніколенко Л. Поняття та ознаки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві. *Право України*. 2018. № 7. С. 115-129.
36. Ніколенко Л. М. Удосконалення процесуального законодавства в умовах проведення судової реформи. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.)*. Чернівці : ЧНУ, 2019. С. 146-148.
37. Носач І. В. Економічна конкуренція в умовах глобального інформаційного капіталізму. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 32-38. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_10_6.
38. Петренко Н. О. Зловживання процесуальними правами у вигляді штучної зміни підсудності господарської справи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 4. С. 75-78.
39. Подоляк А. В. Теоретико-правові аспекти визначення поняття використання чужого майна у сфері господарювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 4. С. 67-71.
40. Попадинець Г. Проблемні питання правового статусу органів управління акціонерними товариствами. URL : <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13064/395-400.pdf>.
41. Соколов М. Кооперативи в Україні розвиватимуться за світовою моделлю. URL : <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/kooperativi-v-ukrayini-rozvivatimutsya-za-svitovoy/>
42. Степанова Т. В. Теоретико-правові засади процесуального статусу учасників позовного провадження у господарському судочинстві: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право; Одеса, 2017. 542 с.

43. Щербанюк О. В., Бзова Л. Г. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 16 жовтня 2020 р.). К. : Вид-во ВАІТЕ, 2020. 356 с.
44. Ткачук О. Спрощене провадження: правова природа, ознаки, процедура. *Закон і Бізнес*. 2017. URL : http://zib.com.ua/ua/129257-sproschene_prova-dzhennya_pravova_priroda_oznaki_procedura.html.
45. Фасій Б., Московчук Д. Аналіз сучасних змін законодавства про акціонерні товариства в Україні. *Господарське право і процес*. 2019. № 2. С. 70-74.
46. Черненко О. Правовий режим майна державних акціонерних товариств. *Господарське право і процес*. 2019. № 4. С. 130-134.
47. Чихірьов В. Л. Майно суб'єктів господарювання: нормативно-правові аспекти формування та використання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 1. С. 75-79.
48. Шадріна Д. О. Борсук Н. Я. Порівняння правового статусу командитного товариства за законодавством України та Польщі. *Сучасні погляди на реформування законодавства*. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/law/47oct2020/21.pdf>.
49. Швець В. О. Господарський процес на сторожі захисту суб'єктів господарювання від рейдерів. *Форум права*. 2012. № 1. С. 1063-1068. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
50. Шматов А. Конфлікти між учасниками ТОВ: виключення проти правила. URL : <https://vkr.ua/publication/konflikti-mizh-uchasnikami-tov-viklyuchennya-proti-pravila>.
51. Шкляр С. В. Економічна конкуренція як об'єкт державного контролю. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 53-57. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2018_1_9.
52. Щербак А. В. Конкуренція як фактор економічного зростання: світовий досвід та українські реалії. *Економіка України*. 2018. № 8. С. 3-15. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_8_2.
53. Щербина В. С. Поняття та склад майна господарського призначення. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 194-200.
54. Ярош З. Переваги та недоліки організаційно-правових форм товариств в Україні. URL : https://jurliga.ligazakon.net/ru/analytics/109462_perevagi-ta-nedolki-organzatsyno-pravovikh-form-tovaristv-v-ukran.
55. Vereshchaka I., Gorbatenko E. The development strategy of joint-stock companies with state share in Ukraine. *University Economic Bulletin*. 2018. № 36(1). Pp. 65-74.

Навчальне видання

**Поліщук Марина Геннадіївна
Косяченко Ксенія Едуардівна
Тимченко Лілія Михайлівна**

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

*Навчально-методичні рекомендації до семінарських та практичних занять
(для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми навчання
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 081 Право)*

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Самотуга*

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 7,58. Обл.-вид. арк. 8,13.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.